

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Pyrzycach z dnia*

**Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Pyrzyce
na lata 2016-2020**

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	5
1. STRUKTURA STRATEGII.....	5
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	7
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIEJ STRATEGII	18
II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA.....	20
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	20
2. DEMOGRAFIA.....	21
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	23
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	24
5. GOSPODARKA	25
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	26
7. EDUKACJA I KULTURA	28
8. OCHRONA ZDROWIA.....	35
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	37
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	41
11. POMOC SPOŁECZNA	42
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	60
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	64
14. BEZROBOCIE	68
15. BEZDOMNOŚĆ	73
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	74
17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI.....	80
18. SYTUACJA DZIECKA.....	87
19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	97
20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	99
21. ANALIZA SWOT	104
22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY.....	114
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	128
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	128
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	143
3. RAMY FINANSOWE	144
4. PROGRAMY I PROJEKTY	145
UWAGI KOŃCOWE.....	146
SPISY	147
1. SPIS TABEL.....	147
2. SPIS DIAGRAMÓW I WYKRESÓW	149

WSTĘP

Zarządzanie strategiczne oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W zakresie polityki społecznej na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki szeroko rozumianych kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Pyrzycach przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe. Do analizy wykorzystano 11 wypełnionych anonimowo ankiet, w których do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie odnieśli się losowo wybrani mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. radni, pracownicy Urzędu Miejskiego, członkowie komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawiciele placówek oświaty, kultury, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, kościoła). W kolejnych 21 anonimowych ankietach respondenci odpowiadali na pytania dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Z kolei analizie sytuacji dziecka w gminie w środowisku szkolnym i rodzinnym służyło 9 ankiet wypełnionych przez pedagogów z funkcjonujących na terenie gminy placówek oświatowych.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2016-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym, i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pyrzyce składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, analityczno-diagnostycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

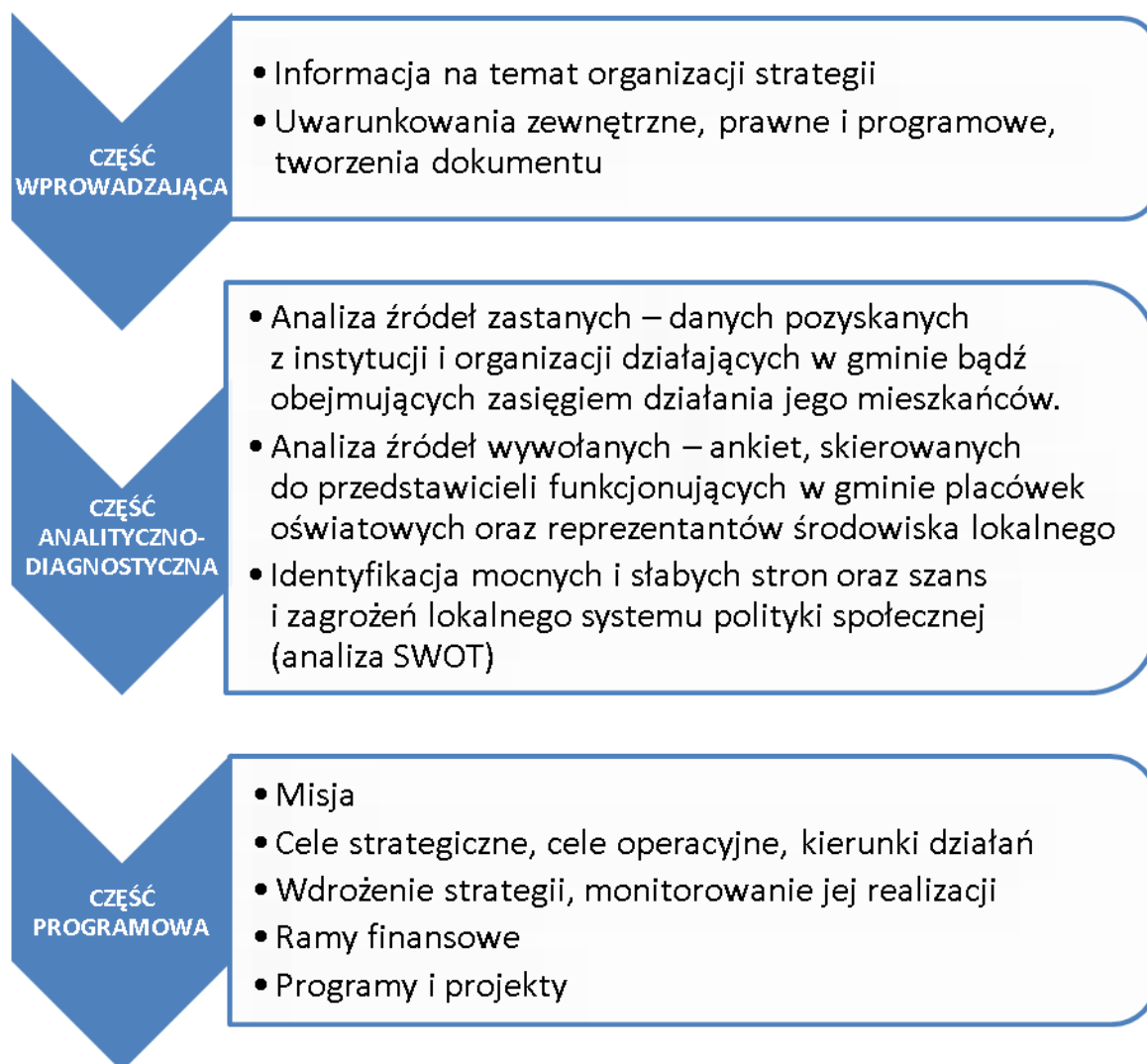
Część analityczno-diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

• Demografia;	• Sektor pozarządowy;
• Infrastruktura techniczna;	• Bezrobocie;
• Komunikacja i transport;	• Bezdomność;
• Gospodarka;	• Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
• Zasoby i warunki mieszkaniowe;	• Problemy równości płci,
• Edukacja i kultura;	• Sytuacja dziecka;
• Ochrona zdrowia;	• Sytuacja osób starszych;
• Sport, rekreacja i turystyka;	• Sytuacja osób niepełnosprawnych.
• Bezpieczeństwo publiczne;	
• Pomoc społeczna;	

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pyrzyce.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 859 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 149 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1457),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r., poz. 567).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pырzyce jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i miejskim. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie pozostanie na niej. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej

liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych w omawianym dokumencie przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt **„Unia innowacji”** ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt **„Młodzież w drodze”** służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt **„Europejska agenda cyfrowa”** zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt **„Europa efektywnie korzystająca z zasobów”** ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt **„Polityka przemysłowa w erze globalizacji”** służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu **„Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”** jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt **„Europejski program walki z ubóstwem”** zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak, aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby

ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe lata, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie „W jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości?”).

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program „Łącząc Europę”, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „Zdrowie na rzecz wzrostu” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,

- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych” i „Gwarancji dla młodzieży”,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano wizję rozwoju („Nowy wizerunek regionu wykształci wzrost znaczenia nowoczesnych sektorów gospodarki oraz dynamicznie rozwijających się usług komercyjnych”- budowanie konkurencyjności, trwałego i zrównoważonego rozwoju) i misję województwa („Stworzenie warunków do stabilnego i zrównoważonego rozwoju województwa zachodniopomorskiego opartego na konkurencyjnej gospodarce i przedsiębiorczości mieszkańców oraz aktywności społecznej przy optymalnym wykorzystaniu istniejących zasobów”).

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego w celu większej przejrzystości i ułatwienia posługiwania się dokumentem na etapie wdrażania zrezygnowano z trójstopniowego układu celów. Wyznaczono sześć celów strategicznych oraz cele horyzontalne.

Założenia polityki społecznej ujęto w ramach celów strategicznych 5. i 6. oraz celów kierunkowych służących, jako matryca do dalszych prac nad „Katalogiem działań kierunkowych”.

Cel strategiczny 5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności.

- Rozwój infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich.
- Kształtowanie postaw przedsiębiorczych, innowacyjnych i prakseologicznych.
- Budowanie społeczeństwa uczącego się.
- Wzmocnienie środowiskowej roli systemu edukacyjnego i europejskiej współpracy w edukacji.
- Budowanie społeczeństwa informacyjnego.
- Poprawa przestrzennej i zawodowej struktury rynku pracy, wzrost mobilności zawodowej ludności.
- Podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i jakości programów edukacyjnych.
- Współpraca międzynarodowa, transgraniczna i regionalna.

Cel strategiczny 6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu.

- Wzmacnianie tożsamości społeczności lokalnych.

- Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego.
- Wzmacnianie więzi i warunków funkcjonowania rodziny.
- Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego – zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ludności.
- Opieka i wspieranie aktywności osób w wieku poprodukcyjnym.
- Rozwój sportu i rekreacji, promocja zdrowego stylu życia.
- Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego.
- Wspieranie działań aktywizujących rynek pracy.
- Przeciwdziałanie procesom marginalizacji społecznej.
- Stworzenie systemu realizacji zadań polityki socjalnej.

Zachodniopomorski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 (ZRPO 2020)

Zachodniopomorski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 (ZRPO 2020) jest instrumentem realizującym zadania zmierzające do osiągnięcia spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej Unii Europejskiej przez inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Celem głównym wyznaczonym w dokumencie jest „poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa”.

Przewidywane w programie działania zostały pogrupowane wokół osi priorytetowych, w przyporządkowanych im celach tematycznych i priorytetach inwestycyjnych, ukierunkowanych na realizację celów szczegółowych. Spośród nich do zagadnień z zakresu polityki społecznej dotyczą następujące:

OŚ PRIORYTETOWA 6. RYNEK PRACY.

- Cel tematyczny: Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

Cel szczegółowy: Wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich, które zrealizowały cel rozwojowy.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Cel szczegółowy: Wzrost zdolności przystosowania się przedsiębiorstw do zmian oraz zniwelowanie ryzyka bezrobocia pracowników przedsiębiorstw przechodzących procesy adaptacyjne.

Cel szczegółowy: Wzrost liczby nowo utworzonych przedsiębiorstw oraz utworzonych miejsc pracy w tych przedsiębiorstwach.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników.

Cel szczegółowy: Zwiększenie zatrudnienia wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.

Cel szczegółowy: Wzrost zatrudnienia oraz powrót na rynek pracy osób, którym utrudnia to sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do lat 3.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Aktywne i zdrowe starzenie się.

Cel szczegółowy: Wdrożenie programów zdrowotnych dla osób w wieku aktywności zawodowej dotyczących chorób negatywnie wpływających na rynek pracy.

OŚ PRIORYTETOWA 7. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE.

- Cel tematyczny: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.

Cel szczegółowy: Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym zwiększająca ich zatrudnienie.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia.

Cel szczegółowy: Wzrost poziomu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępności usług społecznych, w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, dla osób zagrożonych ubóstwem i/ lub wykluczeniem społecznym.

Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.

OS PRIORYTETOWA 8. EDUKACJA.

- Cel tematyczny: Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.

Cel szczegółowy: Zwiększenie liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3-4 lat oraz rozszerzenie oferty placówek przedszkolnych o zajęcia zwiększające szanse edukacyjne dzieci.

Cel szczegółowy: Doskonalenie kluczowych kompetencji uczniów w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych i języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych, kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej oraz rozwój systemu indywidualnej pracy z uczniami, prowadzące do wzmocnienia ich zdolności do przyszłego zatrudniania.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym przez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

Cel szczegółowy: Wzrost efektywności kształcenia zawodowego i jego dostosowanie do wymogów regionalnego rynku pracy zwiększające szanse na zatrudnienie.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji.

Cel szczegółowy: Wzrost kompetencji osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, w zakresie znajomości technologii i informacyjno-komunikacyjnych i języków obcych.

OŚ PRIORYTETOWA 9. INFRASTRUKTURA PUBLICZNA.

- Cel tematyczny: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczynią się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszenia nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego oraz przejście z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej.

Cel szczegółowy: Podniesienie dostępności usług społecznych.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.

Cel szczegółowy: Zmniejszone zagrożenie wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszary zdegradowane i peryferyjne.

Cel szczegółowy: Lepsze kwalifikacje i umiejętności uczniów.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

Cel szczegółowy: Lepsze warunki kształcenia zawodowego.

PRIORYTET INWESTYCYJNY: Wzmocnienie zastosowania TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

Cel szczegółowy: Zwiększona dostępność e-usług publicznych.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2015 zamknął okres programowania, stanowi ważny punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy Pырzyce na lata 2016-2020. W jej ramach zostały wskazane trudności we wdrażaniu dokumentu, największe osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności we wdrażaniu strategii

Największe trudności we wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pырzyce do roku 2015 stanowiły deficyty finansowe. Uniemożliwiły one utworzenie Klubu Integracji Społecznej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz powstanie placówek wsparcia dziennego dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Osiągnięcia w realizacji strategii

Pomimo trudności napotkanych podczas wdrażania strategii, odnotowano osiągnięcia. Do największych z nich należą:

- zaspokojenie rozpoznanych i uzasadnionych potrzeb społeczności lokalnej gminy Pырzyce poprzez zabezpieczenie środków materialnych,
- współpraca z instytucjami i organizacjami, których działania pośrednio lub bezpośrednio wpływają na obecnych i potencjalnych podopiecznych (w tym przeciwdziałającymi bezrobociu),
- stworzenie zintegrowanego systemu pomocy skierowanej do rodziny, jako całości.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować

Podczas wdrażania strategii nie udało się zrealizować przedsięwzięcia, jakim miało być utworzenie placówek wsparcia dziennego dla osób starszych i niepełnosprawnych (m.in.: utworzenie Domu Dziennego Pobytu). Kolejne przedsięwzięcie, którego nie udało się zrealizować, to utworzenie Klubu Integracji Społecznej.

Projekty wynikające z zapisów strategicznych

W latach 2005-2015 zostały zrealizowane poniżej przedstawione projekty wynikające z zapisów strategicznych.

1. Program Profilaktyki Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Gminie Pyrzyce na lata 2008-2015
 - cel: utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej
 - beneficjenci: dzieci, rodziny
2. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla gminy Pyrzyce na lata 2010-2015
 - cel: ograniczenie zjawiska oraz skutków przemocy w rodzinie w Gminie Pyrzyce poprzez ujednolicenie i profesjonalizację systemu interwencji i wsparcia dla osób uwikłanych w zjawisko przemocy
 - beneficjenci: ofiary przemocy.

Jakie przedsięwzięcia bezwzględnie należałoby podjąć w nowym okresie programowania

Należy rozwijać aktywne formy pomocy skierowanej do osób długotrwale bezrobotnych, podejmować działania na rzecz poprawy sytuacji osób i rodzin żyjących w ubóstwie oraz kontynuować wszystkie przedsięwzięcia zrealizowane w latach 2005-2015.

Należy więc:

- utworzyć Klub Integracji Społecznej,
- utworzyć Dom Dziennego Pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych.

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Pyrzyce jest gminą miejsko-wiejską położoną w północno-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Gmina Pyrzyce zajmuje powierzchnię 205,00 km². Pyrzyce są miastem powiatowym, a gmina Pyrzyce jest jedną z sześciu gmin wchodzącego w skład powiatu pyrzyckiego. Powiat pyrzycki tworzą następujące gminy: Bielice, Kozielice, Lipiany, Przelewice, Pyrzyce, Warnice. W skład gminy Pyrzyce wchodzi z kolei dwadzieścia jeden sołectw tj.: Brzesko, Brzezina, Czernice, Giżyn, Krzemlin, Letnin, Mechowo, Mielęcino, Młyny, Nieborowo, Nowielin, Obromio, Okunica, Pstrowice, Pyrzyce, Ryszewko, Rzepnowo, Stróżewo, Turze, Żabów. Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy leży na atrakcyjnych rolniczo terenach Równiny Pyrzycko-Stargardzkiej rozciągającej się w południowo-wschodniej części Pobrzeża Szczecińskiego. Różnorodność podłoża bogatego w urodzajne czarne ziemie, łąki, torfy i tereny bagienne umożliwia wydajną i różnorodną hodowlę roślin. Rzeźba ukształtowania terenu bogata jest w sieć strumyków, rzek, jezior, w rozległe płaskie równiny i pagórki morenowe. Zlewnię wód na obszarze gminy stanowią: rzeka Płonia, Kanał Płoński, Kanał Młyński oraz jezioro Płoń, które z kolei odprowadzają nadmiar wód do Odry. Teren gminy ma w dużej mierze charakter polodowcowy, przykładem takiego ukształtowania powierzchni jest jezioro rynnowe – Płoń. Gmina jest atrakcyjna pod względem turystycznym a naturalne wzniesienia morenowe są wspaniałymi punktami widokowymi. Do najwyższych wzniesień należy Brzeska Góra, Lipia Góra, Brodogóry oraz Brzezinka. Zróżnicowana budowa geologiczna wpływa na poziom wód powierzchniowych i gruntowych a zbiorniki wodne posiadają progi, płycizny, zwężenia i rozlewiska o różnej głębokości. Gmina Pyrzyce posiada łagodny klimat Pobrzeża Szczecińskiego. Lasy zajmują niecałe 1,5% (248 ha) powierzchni gminy. Gmina Pyrzyce graniczy z gminami: Banie, Kozielice, Lipiany, Myślibórz, Przelewice, Stare Czarnowo, Warnice.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Pyrzyce pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat walorów gminy oraz czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe.

Na wstępie przedstawiciele środowiska lokalnego poproszono o wskazanie największych atutów gminy. Wypełniający ankietę najczęściej odpowiadali, iż atutem gminy są urodzajne tereny bogate w czarne ziemie, wymieniali także zasoby wód termalnych, położenie gminy oraz posiadanie ścieżki rowerowej. Kolejnymi wymienianymi atutami były

walory przyrodniczo-krajoznawcze, takie jak jezioro Płoń, Miedwie, doliny rzek oraz wzniesienia, które w połączeniu z licznymi zabytkami (zabytkowe kościoły i kaplice, pozostałości murów obronnych i baszt, pomniki, zabytkowe studnie) mogą stanowić o dużej atrakcyjności turystycznej tego terenu. Respondenci docenili istnienie Środowiskowego Domu Samopomocy w Mielęcinie oraz Miasteczka Ruchu Drogowego.

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wśród wypowiedzi mieszkańców na ten temat pojawiał się brak funduszy. Na drugim miejscu wymieniane było bezrobocie, którego efektem jest zauważalne ubożenie mieszkańców ograniczające w dużym stopniu możliwości rozwoju poszczególnych dotkniętych brakiem zatrudnienia rodzin, a co za tym idzie, całej społeczności. Czynnikiem ograniczającym rozwój w opinii ankietowanych jest również brak nowych inwestorów, niewielkie inwestycje oraz brak wsparcia dla przedsiębiorców na terenie gminy. Za ograniczającą rozwój ankietowani, uznali także jakość kapitału społecznego, starzenie się społeczności i jej ubożenie. Zdaniem respondentów niewykorzystane są natomiast atuty przyrodniczo-krajobrazowe a baza turystyczno- noclegowa jest słabo rozwinięta. Ankietowani postrzegają, jako ograniczającą rozwój gminy politykę podatkową oraz brak nowych, dobrych pomysłów na pobudzenie rozwoju gminy.

2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2014 roku gmina Pырzyce liczyła 19 040 mieszkańców, w tym 9 711 kobiet, które stanowiły 51,00% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 93 osoby/ km². W latach 2012-2014 z roku na rok systematycznie zmniejszała się ogólna liczba mieszkańców, w tym liczba dzieci i młodzieży, jak również osób w wieku produkcyjnym. W tym okresie sukcesywnie rosła natomiast liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	3 549	3 474	3 410
liczba osób w wieku produkcyjnym	12 662	12 474	12 257
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	3 069	3 229	3 373
ogółem	19 280	19 177	19 040

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Pyrzyce przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba urodzeń żywych	189	187	161
liczba zgonów	199	185	199
przyrost naturalny	-10	2	-38

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie liczba urodzeń żywych w gminie Pyrzyce z roku na rok zmniejszała się (od 189 w 2012 r., poprzez 187 w 2013 r., do 161 w 2014 r.). Liczba zgonów w tym okresie oscylowała w granicach od 185 w roku 2013 do 199 w latach 2012 i 2014. Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny był w latach 2012 i 2014 ujemny (- 10 w 2012 r., - 38 w 2014 r.), natomiast w 2013 r. przyrost naturalny w gminie Pyrzyce był dodatni (2).

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
zameldowania spoza gminy	287	297	305
w tym z zagranicy	13	10	10
wymeldowania poza gminę	199	165	202
w tym za granicę	25	16	27
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	88	132	103
saldo migracji w ruchu zagranicznym	-12	-6	-17
saldo migracji ogółem	76	126	86

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny, przy czym migracje odbywały się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zewnętrznym. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym w latach 2012-2014 było dodatnie z lekką tendencją wzrostową, największy wewnętrzny napływ ludności nastąpił w 2013 r. i wyniósł 132 osoby, najmniejszy zaś w roku 2012 wyniósł 88 osób. W roku 2014 wewnętrzny ruch migracyjny (103) był nieco niższy, niż w roku 2013 (132) i nieco wyższy niż w 2012 r (88). Z kolei migracje zewnętrzne w latach 2012-2014 miały dla gminy bilans ujemny (- 12 w 2012 r., - 6 w 2013 r., - 17 w 2014 r.).

Dane statystyczne odnoszące się do procesów demograficznych zachodzących w gminie Pyrzyce każą zwrócić baczną uwagę na uwidocznione w nich istotne kwestie. Dotyczą one zarówno malejącego udziału w populacji gminy przedprodukcyjnej i produkcyjnej grupy wiekowej, jak i systematycznego wzrostu liczby osób starszych.

Opisane wyżej tendencje uzasadniają niezbyt korzystną prognozę demograficzną dla gminy i stanowią poważne wyzwanie dla władz lokalnych i instytucji pomocy społecznej. Zadania, jakie przed nimi stoją wymagają bowiem oprócz, co oczywiste, adresowania usług społecznych do rodzin, dzieci i młodzieży, także dostosowywania ich, w znacznie większym zakresie niż dotychczas, do potrzeb seniorów. Należy mieć na względzie, że coraz większej grupie ludzi starszych trzeba będzie udzielać stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego. Władze lokalne muszą mieć także na uwadze wzrost migracji zewnętrznych, w związku z którymi należy adresować do obecnych mieszkańców odpowiednie programy aktywizacji, wspierać rozwój przedsiębiorstw i lokalnego rynku pracy. To właśnie z braku możliwości zaspokojenia potrzeb w dotychczasowym miejscu zamieszkania część lokalnej ludności decyduje się na wyjazdy za granicę.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Gmina Pyrzyce posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2014 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	128,00
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	brak danych
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	50,00
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	14 000
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	3
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków	14 000
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	brak danych

liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	brak danych
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie (w km)	166,68
w tym długość dróg gminnych (w km)	55,36

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

Gmina Pyrzyce posiada sieć wodociągową o długości 128 kilometrów oraz sieć kanalizacyjną o długości 50 kilometrów. Brak jest szczegółowych danych dotyczących liczby ludności korzystającej z wodociągów, natomiast z sieci kanalizacyjnej korzysta 14 000 mieszkańców gminy. Do wszystkich miejscowości w gminie podłączone są przyłącza wodociągowe oraz sieci gazowe. Ci mieszkańcy, którzy korzystają z sieci kanalizacyjnej podłączeni są do jednej z trzech znajdujących się na terenie gminy Pyrzyce oczyszczalni ścieków, w tym oczyszczalni biologiczno-mechanicznej typu „BIOOXYBLOK”. W gminie znajduje się także jedna z pierwszych w Polsce ciepłownia geotermalna. Drogi publiczne na terenie gminy mają długość 166,68 kilometrów, z czego 55,36 kilometrów stanowią drogi gminne. Sieć dróg w gminie jest gęsta i dobrze dostępna. Zaopatrzenie w energię elektryczną na terenie gminy jest równomierne, w gminie znajduje się około 60 stacji transformatorowych.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w ostatnich latach. Inwestycje te, poza sferą techniczną, obejmowały obszar kultury, sportu i rekreacji.

Najważniejsze inwestycje zrealizowane w latach 2012-2014:

- budowa ścieżki rowerowej na odcinku Pyrzyce ul. Ciepłownicza do granic gminy w miejscowości Brzesko;
- renowacja z częściową odbudową XIV wiecznych obwarowni miejskich w Pyrzycach na odcinku północno-zachodnim od Baszty Sowiej do Baszty Lodowej;
- termomodernizacja budynku publicznego Gimnazjum w Pyrzycach;
- remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Mielęcín;
- budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Giżyn.

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Gmina Pyrzyce obecnie nie ma połączeń kolejowych z uwagi na wysokie nakłady finansowe i rosnące koszty eksploatacji biegnących tam w przeszłości linii zostały one zamknięte i w znacznej części zdemontowane. Gmina posiada za to dość bogatą infrastrukturę

drogową. Przez teren gminy przebiega była droga krajowa nr 3, która stanowi główną magistralę południkową zachodniej Polski. Trasa ta łączy porty Szczecina i Świnoujścia z granicą czeską, jest też częścią trasy międzynarodowej E65. Ważną rolę odgrywa także droga ekspresowa S3 biegnąca ze Świnoujścia do Lubawki. Przez gminę biegną także dwie drogi wojewódzkie (droga nr 122 – łącząca Pyrzyce z miejscowościami Banie i Dolnice oraz droga nr 106 biegnąca przez Warnice do Stargardu Szczecińskiego), 46 dróg powiatowych, 21 dróg gminnych oraz 701 dróg wewnętrznych. Na terenie gminy realizowane są inwestycje operatorów sieci telekomunikacyjnych.

Podmioty świadczące usługi komunikacyjne w gminie to: Agencja Turystyczno-Przewozowa MEWA-TUR Jan Tkaczuk, EMBUS, Paan-bus Sp. z o.o.

W miejscowościach: Okunica, Mielęcín, Żabów, Brzesko, Letnin komunikacja i transport są dobrze rozwinięte a mieszkańcy nie mają większych problemów z przemieszczaniem się dzięki istniejącej już sieci komunikacyjnej. Z kolei w Giżynie i Nieborowie mieszkańcy odczuwają trudności komunikacyjne, które należy eliminować w kolejnych latach dzięki programom inwestycyjnym i odpowiednim dostosowaniem lokalnej polityki w gminie Pyrzyce.

5. GOSPODARKA

Sytuacja gospodarcza regionu w istotny sposób wpływa na poziom życia jego mieszkańców. Gmina Pyrzyce ma zdecydowanie charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują ok. 175 km², tj. ponad 85% powierzchni gminy (z tego grunty orne obejmują 138 km², tj. 67% powierzchni gminy). Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		17 546
w tym:	grunty orne (w ha)	13 855
	sady (w ha)	262
	łąki i pastwiska (w ha)	3 168
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		248

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

W gminie dominują gleby czarnoziemne należące do II klasy bonitacyjnej. Z powodu tych urodzajnych gleb ziemia pyrzycka nazywana bywa spichlerzem ziemi zachodniopomorskiej. W gminie uprawia się głównie zboża, buraki cukrowe i rzepak. Teren gminy to baza nasion, surowców do przemysłu cukierniczego, oleistego oraz mięsnego. Dane

szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy w latach 2012-2014 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie wg rejestru REGON w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba podmiotów w sektorze publicznym	84	84	83
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	1 933	1 961	1 966
liczba podmiotów ogółem	2 017	2 045	2 049

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 7. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji gminnej	881	914	790

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

W latach 2012-2014 wśród podmiotów gospodarczych w gminie zdecydowanie dominowały podmioty zaliczające się do prywatnego sektora własności (1 933 podmioty w 2012 r., 1 961 w 2013 r., 1 966 w 2014 r.), pośród których licznie reprezentowana była indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców, tj. podmioty figurujące w ewidencji gminnej. W analizowanym okresie najwięcej indywidualnych podmiotów gospodarczych w gminie Pyrzyce zarejestrowanych było w 2013 r. natomiast w roku 2014 widoczny był ich znaczny spadek. W latach 2012-2014 w gminie Pyrzyce nie powstały nowe zakłady pracy.

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące mieszkań w Pyrzycach, liczby izb mieszkalnych i powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2012-2014. W tabeli wyodrębniono dane na temat mieszkań komunalnych i socjalnych.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkań w gminie ogółem	6 242	6 263	6 300
liczba izb mieszkalnych	24 493	24 614	24 804
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	437 867	440 548	444 695
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	70,15	70,34	70,59
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	22,71	22,97	23,36

liczba mieszkań komunalnych	339	316	316
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	896	841	841
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	14 672	13 513	13 400
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	43,28	42,76	42,41
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	1 000	877	867
przeciętna pow. użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m ²)	14,67	15,41	15,46
liczba mieszkań socjalnych	7	7	7
liczba izb w mieszkaniach socjalnych	12	12	12
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	157	157	157
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania socjalnego (w m ²)	22,43	22,43	22,43
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	18	19	15
przeciętna pow. użytkowa mieszkania socjalnego na 1 osobę (w m ²)	8,72	8,26	10,47
liczba nowych budynków niemieszkalnych użyteczności publicznej oddanych do użytkowania	-	-	-

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Miejskiego w Pырzycach.

W analizowanym okresie ogólna liczba mieszkań w gminie systematycznie wzrastała (od 6 242 w 2012 r., poprzez 6 263 w 2013 r., do 6 300 w 2014 r.). Zwiększała się tym samym liczba izb mieszkalnych (24 493 w 2012 r., 24 614 w 2013 r., 24 804 w 2014 r.) i łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (437 868 m² w 2012 r., 440 548 m² w 2013 r., 444 695 m² w 2014 r.). Wzrastała również sukcesywnie przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania (70,15 m² w 2012 r., 70,34 m² w 2013 r., 70,59 m² w 2014 r.) oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę w gminie (22,71 m² w 2012 r., 22,97 m² w 2013 r., 23,36 m² w 2014 r.).

W roku 2012 było w gminie 339 mieszkań komunalnych, których liczba w latach 2013-2014 spadła do 316. Analogicznie liczba izb w tych mieszkaniach spadła z 896 w roku 2012 do 841 w latach 2013-2014. Tym samym zmniejszyła się łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (z 14 672 m² w 2012 r., do 13 513 m² w 2013 r., a następnie do 13 400 m² w 2014 r.) i ich przeciętna powierzchnia użytkowa (z 43,28 m² w 2012 r., poprzez 42,76 m² w 2013 r., do 42,41 m² w 2014 r.). Jednocześnie z roku na rok zmniejszała się liczba osób zamieszkujących w mieszkaniach komunalnych (1 000 osób w 2012 r., 877 osób w 2013 r., 867 osób w 2014 r.), dlatego powoli rosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na jedną osobę (od 14,67 m² w 2012 r., poprzez 15,41 m² w 2013 r., do 15,46 m² w 2014 r.).

W całym analizowanym okresie w zasobach mieszkaniowych gminy było 7 mieszkań socjalnych, w których łącznie mieściło się 12 izb. Całkowita powierzchnia użytkowa wynosiła 157 m², a przeciętna powierzchnia przypadająca na jedną osobę w roku 2014

zwiększała się, gdyż zmalała liczba osób zamieszkujących w tych mieszkaniach. W roku 2012 przeciętna powierzchnia na jedną osobę w mieszkaniach socjalnych wynosiła 8,72 m², w 2013 r. wynosiła 8,26 m², a w 2014 r. wyniosła 10,47 m².

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W Pyrzycach tej formy pomocy udziela Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	359	382	371
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	546	563	545
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	748 358	744 896	720 207

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Liczba rodzin, którym decyzją administracyjną przyznano w gminie dodatek mieszkaniowy, ulegała w latach 2012-2014 wahaniom (od 359 w 2012 r., przez 382 w 2013 r., do 371 w 2014 r.). Z kolei wysokość kwot przeznaczonych na ten cel ulegał w tym okresie zmniejszeniu, i tak w roku 2012, kiedy było najmniej beneficjentów na to świadczenie kwoty przeznaczone na wsparcie dla rodzin były największe i wyniosły 748 358 zł. W roku 2013 pomimo wzrostu liczby beneficjentów kwota przeznaczona na ten cel zmniejszyła się do 744 896 zł a w roku 2014 wyniosła 720 207 zł (przy 371 beneficjentach). Powyższe dane wskazują na stopniowe pomniejszanie pomocy dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej i mieszkaniowej, pomimo wzrostu zapotrzebowania mieszkańców na tego rodzaju wsparcie. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych w roku 2012 wyniosła 546 a w 2014 r. 545, tylko w 2013 r. była wyższa i wyniosła 563. Dane te wskazują, że rośnie liczba rodzin wymagających pomocy instytucjonalnej przy utrzymaniu miejsca zamieszkania, oraz iż rodziny korzystające wcześniej z tego świadczenia ubiegają się o nie po raz kolejny, co może świadczyć o tym, że trudności rodzin ubiegających się o dodatek mieszkaniowy nie są krótkotrwałe, lecz mają charakter przewlekły (w 2012 r. korzystało z dodatku mieszkaniowego 359 rodzin a przyznano ich 546, w 2013 r. korzystały 382 rodziny a dodatków przyznano 563, w 2014 r. korzystało 371 rodzin a przyznano 545 dodatków).

W latach 2012-2014 w Gminie Pyrzyce nie oddano do użytku żadnego nowego budynku niemieszkalnego użyteczności publicznej

7. EDUKACJA I KULTURA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od dzieciństwa jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Nie należy przy tym zapominać, że przedszkole i szkoła należą do głównych czynników socjalizacji, odpowiedzialnych za przekazanie informacji, umiejętności i wartości, które społeczeństwo uważa za ważne dla życia społecznego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2013/2014 w gminie Pyrzyce funkcjonowało 13 placówek oświatowo-wychowawczych:

– 7 czynnych przedszkoli oraz 2 punkty przedszkolne:

- Przedszkole Publiczne Nr 3 z Oddziałem Integracyjnym w Pyrzycach,
- Przedszkole Publiczne Nr 4 w Pyrzycach,
- Przedszkole Publiczne w Żabowie,
- Przedszkole Publiczne w Brzezynie,
- Niepubliczne Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi „Promyczek”
- Niepubliczne Przedszkole Specjalne „Puchatek”,
- Przedszkole Niepubliczne „Piotruś Pan”,
- Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Brzesku,
- Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Mielęcinie,

– 6 szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa w Mielęcinie,
- Szkoła Podstawowa w Żabowie,
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Pyrzycach,
- Szkoła Podstawowa w Okunicy,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brzesku,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Pyrzycach,

– 5 szkół na poziomie gimnazjalnym:

- Publiczne Gimnazjum w Pyrzycach,
- Społeczne Gimnazjum w Pyrzycach Pyrzyckiego Stowarzyszenia Oświatowego,
- Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego w Pyrzycach,

- Specjalne Gimnazjum w Ryszewku przy (MOS) Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapeutycznym (MOS) w Ryszewku,
- Gimnazjum przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Jana Brzechwy w Pyrzycach,

– 3 szkoły na poziomie ponadgimnazjalnym:

- Zespół Szkół Nr 1 w Pyrzycach (Liceum Ogólnokształcące, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Technikum)
- Zespół Szkół Nr 2 Centrum Kształcenia Ustawicznego w Pyrzycach (Technikum Pojazdów Samochodowych, Technikum Mechanizacji Rolnictwa, Technikum Żywnienia i Usług Gastronomicznych, Technikum Hotelarstwa, Technikum Informatyczne, Liceum Ogólnokształcące, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Zasadnicza Szkoła Wielozawodowa, Policealna Szkoła Zawodowa dla Dorosłych – opiekun medyczny oraz technik ochrony fizycznej osób i mienia),
- Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy,

– 1 szkoła artystyczna kształcąca na I° specjalizacji muzycznej

- Pyrzycka Szkoła Muzyczna I°.

Szczegółowe dane na temat liczby dzieci i uczniów uczęszczających do ww. placówek oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2013/2014

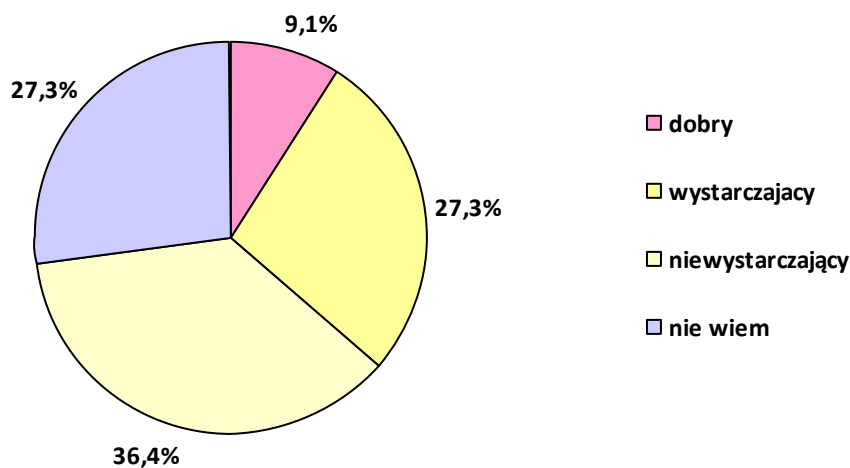
typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	17	553	70
w tym przedszkola	7	442	60
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	8	161	8
w tym inne formy wychowania przedszkolnego	2	50	2
szkoły podstawowe	6	1 206	117
w tym SOSW	1	10	2
szkoły gimnazjalne	5	563	152
w tym MOS	1	43	26
w tym OSW	1	36	11
szkoły ponadgimnazjalne	3	1 001	179
szkoły artystyczne	1	156	17

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

W ramach badań ankietowych wśród mieszkańców gminy Pyrzyce, pytano o zaspokojenie potrzeb mieszkańców w ramach istniejącej oferty w zakresie opieki

przedszkolnej na terenie gminy. Trudności z odpowiedzią na te pytania miało 27,3% ankietowanych. Z kolei 36,4% badanych uznało tą ofertę za niewystarczającą. Przeciwnego zdania było 27,3% respondentów, którzy uznali ofertę opieki przedszkolnej za wystarczającą a 9,1% uznało ją za dobrą. Rozkład odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 1. W jaki sposób istniejąca oferta w zakresie opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Szeroko rozumianą działalność kulturalną w Pyrzycach prowadzą instytucje kultury, do których należą: Pyrzycki Dom Kultury oraz Pyrzycka Biblioteka Publiczna.

W ramach swojej działalności Pyrzycki Dom Kultury obejmuje swoją ofertą 12 000 osób, których obsługuje 11 pracowników. Pyrzycki Dom Kultury podejmuje się działań tj.:

- prowadzenie świetlic wiejskich – od 1.01.2016 roku Gmina Pyrzyce,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych ludności,
- stwarzanie warunków do powstawania i rozwijania kół zainteresowań, klubów, sekcji i zespołów,
- organizowanie wystaw, spektakli, festiwali,
- kultywowanie obrzędowości i folkloru lokalnego (rękodzieło artystyczne i ludowe),
- organizowanie dyskotek,
- organizowanie występów amatorskich oraz występów artystów i zespołów zawodowych (koncertów),
- organizowanie wykładów i prelekcji,
- organizowanie konkursów,
- działalność wydawnicza i promocyjna,
- działalność instruktażowo-metodyczna,

- współpraca z zagranicznymi miastami partnerskimi,
- współpraca z innymi instytucjami, organizacjami społecznymi podejmującymi działania na rzecz rozwoju kultury.

W gminie znajduje się trzynaście świetlic, które są obsługiwane przez 13 pracowników (po jednym w świetlicy) świadczących ofertę spędzania czasu wolnego dla 260 osób.

Pyrzycka Biblioteka Publiczna składa się z Biblioteki Głównej oraz 7 filii (Sady, Brzesko, Krzemlin, Mielęcín, Okunica, Ryszewko, Żabów). Biblioteka Główna posiada wypożyczalnię, czytelníę dla dorosłych, wypożyczalnię i czytelníę dla dzieci i młodzieży oraz dział tradycji – „Muzeum Ziemi Pyrzyckiej”. W Bibliotece Głównej zatrudnionych jest 7 pracowników natomiast w filiach po jednym. Księgozbiór w bibliotece ulegał zmianie, uzupełniano nowe pozycje i usuwano przestarzałe pozycje. W latach 2012-2014 zmieniała się liczba czytelników w poszczególnych czytelníach Biblioteki i tak:

- PBP – Biblioteka Główna w tym okresie miała coraz mniej czytelników (1659 w 2012 r., 1514 w 2013 r., 1462 w 2014 r.),
- Filia Sady w tym okresie zdobywała kolejnych czytelników (49 w 2012 r., 51 w 2013 r., 77 w 2014 r.),
- Filia Brzesko miała wahania w liczbie czytelników (90 w 2012 r., 110 w 2013 r., 97 w 2014 r.),
- Filia Krzemlin w tym okresie traciła czytelników (110 w 2012 r., 105 w 2013 r., 104 w 2014 r.),
- Filia Mielęcín również traciła czytelników w latach 2012-2014 (83 w 2012 r., 63 w 2013 r., 55 w 2014 r.),
- Filia Okunica zdobywała czytelników w latach 2012-2014 (45 w 2012 r., 45 w 2013 r., 52 w 2014 r.),
- Filia Ryszewko miała wahania w liczbie czytelników w tym okresie (184 w 2012 r., 85 w 2013 r., 122 w 2014 r.),
- Filia Żabów zdobywała w tym okresie czytelników (116 w 2012 r., 128 w 2013 r., 129 w 2014 r.),

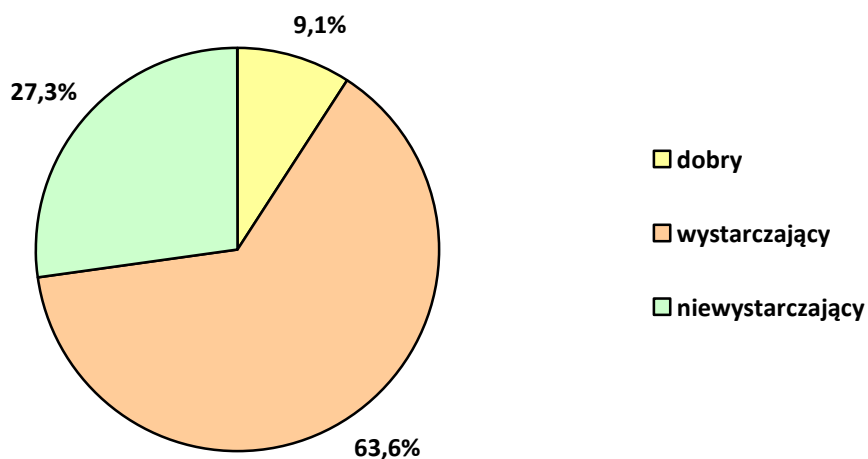
Liczba osób korzystających z wypożyczalni w latach 2012-2014 również ulegała zmianom: w Bibliotece Głównej, w Filii Krzemlin, w Filii Mielęcín, w Filii Okunica, w Filii Ryszewko, w Filii Żabów liczba wypożyczeń malała, w Filii Sady liczba ta wahała się a w Filii Brzesko liczba wypożyczeń wzrosła. Wypożyczenia książek na jednego czytelnika w roku 2012 i 2013 wynosiły 16 egzemplarzy a w roku 2014 tylko 15 egzemplarzy.

W działalność kulturalną angażują się także parafie i związki wyznaniowe tj.: Parafia rzymskokatolicka św. Ottona w Pyrzycach, Parafia rzymskokatolicka p.w. NMP Bolesnej w Pyrzycach, Parafia rzymskokatolicka NMP w Brzesku, Parafia rzymskokatolicka p.w. Jana Chrzciciela w Żabowie, Parafia rzymskokatolicka p.w. Nawiedzenia NMP w Mielęcinie, Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Wojciecha BM w Krzemlinie, Parafia rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia NMP w Ryszewku, Sala Królestwa Świadków Jehowy w Pyrzycach.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Pyrzyce, pytania pozwalające uzyskać opinie na temat dostępu do placówek oświatowo-wychowawczych oraz do placówek kultury w gminie.

Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie o dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych.

Wykres 2. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

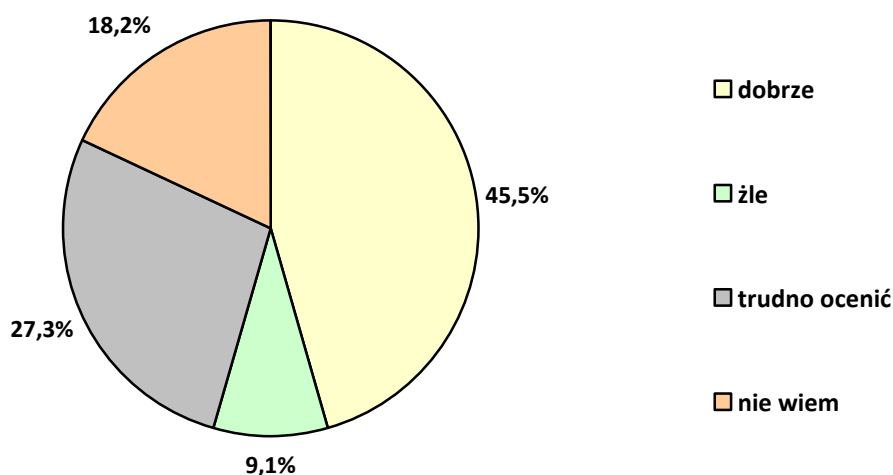

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość respondentów oceniła dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie, jako wystarczający (63,6%). Za niewystarczający uznało go 27,3% ankietowanych, tylko 9,1% badanych respondentów udzieliło odpowiedzi wskazującej na dobry dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie Pyrzyce. Z kolei w odpowiedzi na pytanie o placówki oświatowo-wychowawcze, których w gminie brakuje, uczestnicy badania wskazywali żłobki i przedszkola.

W celu określenia potrzeb lokalnej społeczności w zakresie ofert edukacyjnych postawiono ankietowanym pytania dotyczące bazy dydaktycznej szkół oraz zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie opieki oferowanej przez przedszkola w gminie. Wyniki wskazują, iż 45,5% respondentów dobrze ocenia bazę dydaktyczną i infrastrukturę szkół w gminie a 1,2% nie wie jak ją ocenić. Trudności w ocenie miało 27,3% badanych a 9,1% oceniło ją negatywnie (źle).

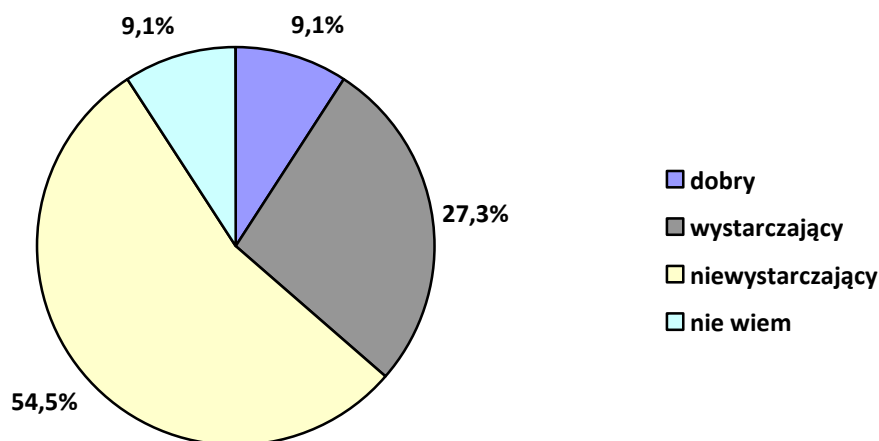
Wykres 3. Jak Pan / Pani ocenia stan bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi ankietowanych dotyczący dostępności placówek kultury w gminie.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek kultury w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na pytanie „Jaki jest dostęp do placówek kultury w gminie?” większość ankietowanych (54,5%) odpowiedziało, że dostęp do placówek kultury w gminie jest niewystarczający. Jako wystarczający określiło go 27,3% ankietowanych, a 9,1% nie umiało sprecyzować dostępu do placówek wybierając odpowiedź „nie wiem”. Dostępność do placówek kultury, jako dobry wybrało 9,1% badanych respondentów. Wskazując placówki kulturalne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, ankietowani wymieniali: świetlice socjoterapeutyczne, świetlice wiejskie, basen, place zabaw, amfiteatr.

W kolejnym punkcie badania ankietowego sformułowano pytanie, jakie czynniki ograniczają prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży? Pytanie miało charakter otwarty. Wśród odpowiedzi ankietowanych pojawiły się: brak stabilizacji warunków bytowych, brak

efektywnego zorganizowania czasu wolnego, eurosieroctwo, słaby dostęp do darmowych świetlic środowiskowych, zbyt mała liczba godzin wychowawczych w szkołach, brak profesjonalnych animatorów kultury i sportu, niedostateczna oferta edukacyjna, zły stan techniczny bazy rekreacyjno-sportowej, łatwy dostęp do używek (narkotyki, dopalacze, alkohol), brak przystosowania placów zabaw do potrzeb małych dzieci, ograniczony dostęp dzieci do bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych, kulturalnych, twórczych.

Podsumowując dotychczasowe informacje kulturalne i oświatowe o gminie Pyrzyce, należy zauważyć, że istnieje jeszcze wiele potencjalnych obszarów wymagających działań ze strony samorządu i innych instytucji. Mieszkańcy odczuwają potrzebę dbania o rozwój dzieci i młodzieży, co ujawniają przeprowadzone badania. Opinie zebrane w badaniu mogą posłużyć do planowania kolejnych działań i inwestycji.

8. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

Mieszkańcy gminy Pyrzyce mają zapewnioną opiekę zdrowotną przez dwadzieścia zakładów opieki zdrowotnej, w tym dwa niepubliczne (Niepubliczny Laryngologiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Andrzej Hajduła, Niepubliczny Reumatologiczny ZOZ). Rozwinięta jest także prywatna praktyka lekarska w ilości pięciu gabinetów. Pozostałe placówki świadczące w gminie Pyrzyce usługi na rzecz zdrowia to:

- Eskulap Sp. z o.o. NZOZ przychodnie specjalistyczne,
- Szpital Powiatowy w Pyrzycach,
- Zakład Opiekunczo-Leczniczy Rehabilitant,
- Multimed-Poradnia Chirurgiczna,
- Borkowska Małgorzata, Okulistyka,
- Lizak-Nitsch Maria, Okulistyka,
- N.Z.O.Z. „For-Dent” S.C. M. Krystosiak, M. Fornal, I. Wituszewska,
- Polski Związek Głuchych Centrum Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży oraz Osób Dorosłych z Uszkodzonym Słuchem,
- Neurologiczny NZOZ P.H. Lickendorf,

- IPS Fabian Kowalski,
- IPS Gała Antonina,
- ZOZ Twój Dentysta B. Pękała,
- NZOZ „Gabinet Stomatologiczny Rafał Peter”,
- ISPS Dariusz Jabłoński,
- Nasz Doktor Sp. z o.o.
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Ambrozja, Apteka,
- Zdrowie, Apteka, Kulpa M.,
- Apteka Arkadia,
- Apteka „Z Wieży” Sp. z o.o.,
- Arnica, Apteka, Leki gotowe i recepturowe, Dąbrowska H.,
- Apteka Novum.

Dane ilościowe na temat zakładów opieki zdrowotnej, prywatnych praktyk lekarskich i aptek w gminie przedstawia poniższa tabela.

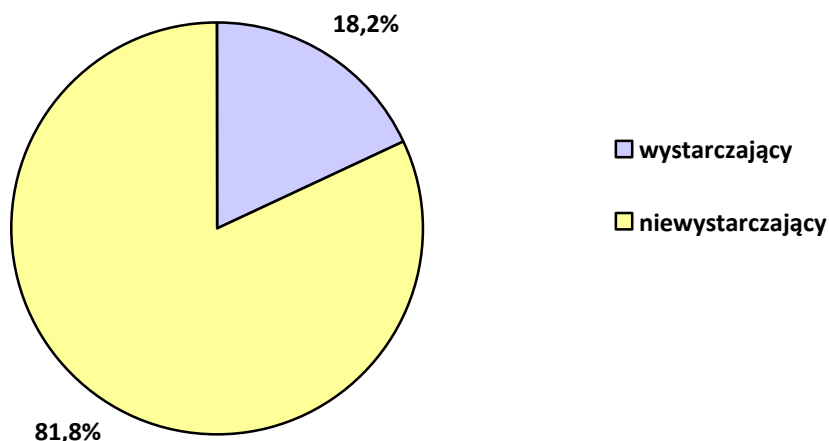
Tabela 11. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2014 r.

typ placówki	liczba placówek
liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	20
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	2
liczba prywatnych praktyk lekarskich	5
liczba aptek i punktów aptecznych łącznie	6

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Pirzyce dwa pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat dostępu do służby zdrowia w gminie oraz o deficyty w tym zakresie. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie o dostęp do placówek służby zdrowia w gminie.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największa grupa respondentów (81,8%) oceniła dostępność placówek służby zdrowia w gminie, jako niewystarczającą. Z kolei 18,2% ankietowanych określiło dostępność tą, jako wystarczającą. W odpowiedzi na pytanie „Jakich lekarzy specjalistów brakuje w gminie?” ankietowani wymieniali najczęściej: psychiatrę, neurologa, pulmonologa, pediatrę. Wskazywano także zapotrzebowanie na ortopedę, urologa, androloga, endokrynologa, okulistę, gastrologa, psychologa, lekarza rehabilitacji, alergologa, chirurga dziecięcego, stomatologa dziecięcego i lekarza medycyny estetycznej.

Mieszkańcom gminy Pyrzyce zadano także pytanie, które pozwoliłoby zidentyfikować niezaspokojone potrzeby mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. Większość ankietowanych opowiedziała się za przywróceniem zlikwidowanych oddziałów szpitalnych tj: oddział dziecięcy i noworodkowy, ginekologiczno-położniczy; poza tym mieszkańcy wskazali na potrzebę zatrudnienia szerszej grupy specjalistów w szpitalu oraz prowadzenie programów profilaktyki zdrowotnej i wprowadzenie dni otwartych w szpitalu.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

W gminie Pyrzyce znajduje się 26 obiektów sportowych i rekreacyjnych, do których zaliczają się: kompleks sportowo-rekreacyjny (składający się z trzech kortów tenisowych o nawierzchni ceglastej, boiska do piłki siatkowej – plażowej z nawierzchnią piaskową, boiska głównego – płyta boiska trawiasta, bieżni, miejsca do skoku w wzwyż i w dal oraz rzutni o nawierzchni żużlowej, boiska bocznego o nawierzchni trawiastej oraz terenu rekreacyjnego), hala widowiskowo-sportowa, boisko piłkarskie w Brzesku, dwa boiska piłkarskie w Żabowie, boisko piłkarskie w Nowielinie, Stróżewie, Obojnie i Turze, Zespół Boisk „Moje Boisko – Orlik 2012 w Krzemlinie, boisko do piłki nożnej w Nieborowie, niepełnowymiarowe boisko do piłki nożnej w Mielęcinie, Rzepnowie, Pyrzycach przy ul. Rycerza Przybora oraz ul. Rolnej; boisko do piłki nożnej i siatkowej w Okunicy, Brzezynie, Pstrowicach, salę gimnastyczną oraz salkę do ćwiczeń przy Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi w Pyrzycach, sala gimnastyczna z magazynem sprzętu, szatniami, natryskami w Publicznym Gimnazjum w Pyrzycach, sala sportowa przy Szkole Podstawowej w Żabowie.

Gmina Pyrzyce posiada także trzy tereny rekreacyjne:

- pierwszy w Pyrzycach posiadający: szachownice, terenowe ławeczki, oczko wodne, dwie wiaty, murowany grill, urządzenia do aerobiku na zewnątrz i inne służące do rekreacji ruchowej,
- drugi w Giżynie składający się z terenu do rekreacji, na którym mieści się świetlica wiejska,
- trzeci w Letninie składający się z terenu do rekreacji z wydzielonym boiskiem do małych gier.

Administrowana i utrzymywana baza sportowa systematycznie jest modernizowana. Część prac remontowych wykonują pracownicy sekcji technicznej Ośrodka Sportu i Rekreacji. Obecnie na generalną modernizację czekają miejsca do sportu i rekreacji w Publicznym Gimnazjum w Pyrzycach. Ośrodek Sportu i Rekreacji pozyskuje dodatkowe środki z wynajmu dostępnej bazy obiektów, masaży, dofinansowania do osób prywatnych. Co roku Ośrodek opracowuje kalendarz imprez sportowo-rekreacyjnych z uwzględnieniem wszystkich grup wiekowych. Zapał do sportu i osiągnięcia mieszkańców umożliwiły osiągnięcia na arenie wojewódzkiej, ogólnopolskiej a nawet międzynarodowej.

W gminie działa dwanaście klubów sportowych w tym dziesięć uczniowskich, są to: Miejski Ludowy Klub Sportowy „Sokół” Pyrzyce, Pyrzyckie Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Krokus”, „Sęp” Brzesko, Uczniowski Klub Sportowy „Opty” przy SP nr 2 w Pyrzycach, Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Płonia” przy SP w Okunicy, Uczniowski

Klub Sportowy „Copernikuc” przy SP w Żabowie, Uczniowski Klub Sportowy „Piast” w Pyrzycach, Ludowy Międzyszkolny Klub Sportowy „Żak” w Pyrzycach, Ludowy Klub Sportowy „Spartakus” w Pyrzycach, Uczniowski Klub Sportowy „Kleks” Sprawni Razem przy SOSW w Pyrzycach, Uczniowski Klub Sportowy „Orliki” przy SP w Brzesku, Stowarzyszenie Europejski Klub Seniora w Pyrzycach, Uczniowski Klub Sportowy „Olimp” przy SP w Mielęcinie. Gmina Pyrzyce ma dobrze rozwiniętą sieć organizacyjną wokół sportu i rekreacji, na jej terenie działa łącznie 56 stowarzyszeń, związków, klubów, które m.in. angażują się w działalność sportową.

Wśród form sportu rozwijających się na terenie gminy można wymienić: turnieje piłki nożnej, siatkowej, koszykówki, turnieje tenisa ziemnego, zawody zapaśnicze. Rozwijają się także zajęcia rekreacyjne skierowane do wszystkich mieszkańców oraz zawody pożarnicze i rajdy rowerowe.

Walory przyrodniczo-krajoznawcze gminy, czystość i dobry stan naturalnego środowiska są warunkami umożliwiającymi rozwój turystyki. Bogata i ciekawa historia okolic pozostawiła po sobie wiele wartych zobaczenia obiektów: Stare Miasto, pozostałości murów obronnych, ruiny Bramy Szczecińskiej, Baszty: Pijacka, Śpiącej Królowny, Mnisza, Prochowa, Lodowa, Sowa; Brama Bańska oraz liczne zabytki architektury sakralnej (kościół pw. Wniebowzięcia NMP, kościół NMP Bolesnej, kaplica Świętego Ducha, studnia św. Ottona) i świeckiej (kamienice z XIX i XX wieku, grodzisko, ratusz miejski, parki podworskie w miejscowościach: Ryszewko, Żabów, Pyrzyce, Pstrowice, Mechowo, Krzemlin, Mielęcin, Nowielin). W Pyrzycach zaczyna się Szlak Ziemi Pyrzyckiej im. Stanisława Jonsona, który mierzy aż 58 kilometrów. Do atrakcji turystycznych gminy zaliczają się: bogactwo przyrody regionu, ukształtowanie terenu i krajobraz polodowcowy bogaty w liczne doliny i wzniesienia z pięknymi zbiornikami wodnymi: jeziorem Płoń, które łączy się za pomocą rzeki Płoń i Kanału Płońskiego z Jeziorem Miedwie. Przy drodze Grzędzic-Czernice mieści się rezerwat roślinności stepowej „Brodogóry”, z kolei ornitolodzy zabiegają o utworzenie Parku Krajobrazowego „jeziro Miedwie”, który miałby chronić miejsca lęgowe rzadkich gatunków ptaków (derkacza, kulika wielkiego, kszyska, krwawodzioba, czajki, żurawia, błotniaka stawowego, błotniaka zbożowego i błotniaka łąkowego). Ponadto na terenie gminy Pyrzyce dwie aleje i dwa drzewa pojedynczo rosnące są zarejestrowanymi pomnikami przyrody. W Pyrzycach przed Urzędem Miasta stoi pomnik przyrody nieożywionej – głaz narzutowy. W Pyrzycach (mieście) znajdują się także 4 parki miejskie: park im. Mariana Matysiaka, park im. błogosławionego Jana Pawła II, park z czołgiem przy ul. Adama Mickiewicza, park ze stawem złotej rybki przy ul. Staromiejskiej.

Uruchomione w 2012 r. dwie mini tężnie spełniają zadanie inhalatorium zdrowotnej solanki czerpanej ze źródeł geotermalnych.

W gminie są trzy obiekty noclegowe zbiorowego zakwaterowania, oferujące łącznie 155 miejsc noclegowych. Ich dane adresowe zawiera poniższa tabela.

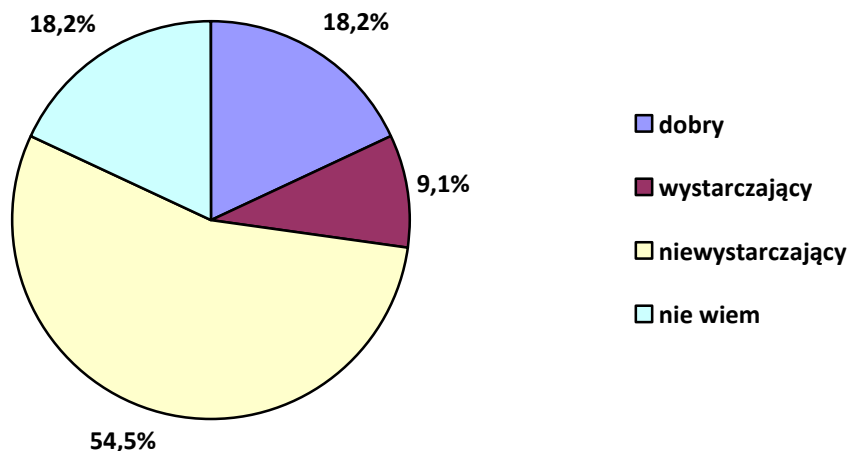
Tabela 12. Obiekty zbiorowego zakwaterowania w gminie w 2014 r.

lp.	nazwa	adres
1.	Młodzieżowe Centrum Edukacji Readaptacji Społecznej	Ryszewko 44, 74-200 Pyrzyce
2.	Hotel Salvador	ul. Lipiańska 30, 74-200 Pyrzyce
3.	Faraon	ul. Szczecińska 29, 74-200 Pyrzyce

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy Pyrzyce o ocenę dostępu do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Łącznie 54,5% respondentów oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie, jako niewystarczający, a 18,2% odpowiedziało, iż nie wiedzą, jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie Pyrzyce. Z kolei 18,2% ankietowanych odpowiedziało, iż jest on dobry a 9,1%, że jest wystarczający. Wśród deficytów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani najczęściej wymieniali brak takich obiektów, jak: basen dla dzieci i dorosłych, kryty i otwarty (10 osób), boiska do piłki nożnej i siatkowej na terenach wiejskich (2), stadion, kręgielnia, plac zabaw.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

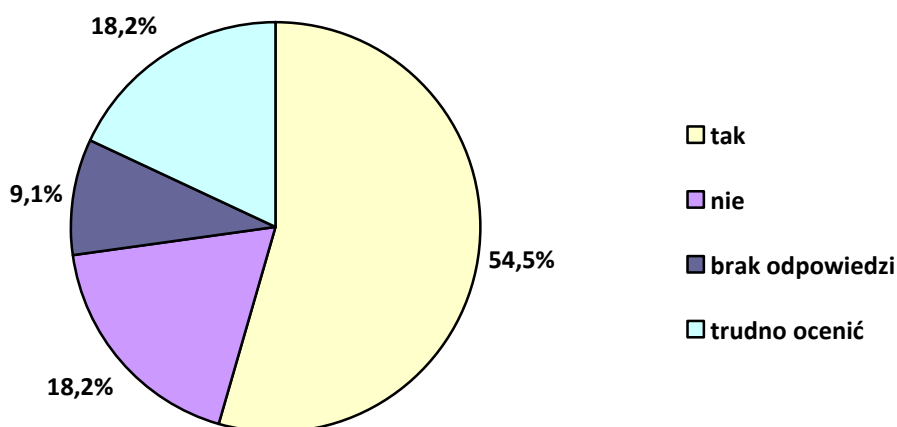
Jednym z podstawowych warunków prawidłowego funkcjonowania zorganizowanej zbiorowości ludzkiej jest przestrzeganie reguł i zapewnienie bezpieczeństwa publicznego. Czynnikiem naruszającym przyjęte normy i obowiązujący porządek oraz zagrażającym bezpieczeństwu danej społeczności jest przestępczość, która, choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Na terenie gminy Pyrzyce mieści się Komisariat Policji oraz funkcjonuje Straż Miejska w Pyrzycach. Według danych Posterunku Policji w Pyrzycach w okresie od 1.01.2014 do 31.12.2014 zgłoszono na terenie gminy 566 przestępstw: w tym przestępstwa kryminalne (265), przestępstwa gospodarcze (102), uszczerbek na zdrowiu (7), uszkodzenie mienia (13), prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (44), bójki i pobicia (2), kradzieże (33), kradzieże z włamaniem (36), łamanie ustawy o narkomanii (64). Wskaźnik zagrożenia przestępstwem (niezależnie od jego kategorii) na obszarach wiejskich w gminie Pyrzyce jest mniejszy, niż na obszarze miejskim. Wykrywalność przestępstw na obszarach miejskich i wiejskich jest równa 100% w przypadku przestępstw gospodarczych, uszczerbku na zdrowiu, prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości, łamania ustawy o narkomanii oraz bójek i pobić. Z kolei przestępstwa kryminalne, związane z uszkodzeniem mienia oraz kradzieże z włamaniem są lepiej wykrywalne na obszarach wiejskich, na obszarze miejskim większą wykrywalność mają z kolei same kradzieże.

Kuratorzy Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim sprawowali na terenie gminy Pyrzyce w roku 2014 łącznie 147 dozorów, w tym 103 sprawy (89 osób) orzeczonych w sprawach dorosłych oraz 44 nadzory orzeczone w sprawach rodzinnych i nieletnich – w tym 29 nadzorów (wobec 29 osób) dotyczyło nadzorów nad nieletnimi, 9 nadzorów (wobec 9 osób) z tytułu leczenia odwykowego oraz 26 nadzorów z tytułu ograniczenia władzy rodzicielskiej (wobec 81 osób).

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Pyrzyce pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani / Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej ankietowanych (w sumie 54,5%) stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie. Odminną opinię wyraziło 18,2% badanych. Jednocześnie 9,1% badanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie a 18,2 % odpowiedziało, iż trudno im ocenić bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania. W odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu poprawy stanu bezpieczeństwa, ankietowani postulowali zwiększenie częstotliwości patroli i ich liczby w trakcie patrolu (8 wskazań) oraz monitoring ulic i osiedli (3 wskazania) a także ogradzanie placów zabaw. Zapytano także, jakie działania należy podjąć w celu poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Ankietowani najczęściej wymieniali: patrole policji na drogach, potrzebę zamontowania dodatkowej sygnalizacji świetlnej, potrzebę weryfikacji postawionych znaków drogowych, luster na niebezpiecznych skrzyżowaniach, naprawę nawierzchni dróg i poboczy, kształtowanie świadomości kierowców i respektowanie przez nich znaków drogowych oraz nieuchronność kary za wykroczenia i przestępstwa na drodze. Zdaniem ankietowanych dla poprawy stanu bezpieczeństwa na drogach, ścieżkach rowerowych, stadionach należy zwiększyć oświetlenie nocne w tych miejscach.

11. POMOC SPOŁECZNA

W zakres pomocy społecznej wchodzi zadania określone w ustawie o pomocy społecznej – realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach oraz zadania określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych – realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach wykonuje ponadto zadania wynikające również z innych aktów prawnych tj.: z ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawy o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy karta dużej rodziny, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Z końcem 2014 roku kadrę OPS-u stanowiło 37 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 13. Stan zatrudnienia w OPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	4	1
pracownicy socjalni	9	10
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	6	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	4	–
pozostali pracownicy	14	–

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na ośrodek pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2014 roku w gminie Pyrzyce wskaźnik ten był lekko przekroczony i wyniósł 2 116 mieszkańców na jednego pracownika socjalnego. Dla podanej liczby mieszkańców należałoby zatrudnić przynajmniej jeszcze jednego pracownika socjalnego w wymiarze połowy etatu (dla 19 040 mieszkańców wskaźnik zatrudnienia powinien wynieść 9,52 etatu pracownika socjalnego, aby spełnione zostało ustawowe kryterium).

Tabela 14. Wykształcenie kadry OPS -oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe		–	5
	wyższe niekierunkowe		–	–
	średnie kierunkowe		–	4
	średnie niekierunkowe		–	–
	zawodowe i niższe		–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	4	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			1	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Z końcem 2014 roku wykształcenie wyższe kierunkowe posiadało 5 pracowników socjalnych a wykształceniem średnim kierunkowym legitymowało się 4 pracowników socjalnych. Ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej miały 4 osoby z kadry kierowniczej, jeden pracownik socjalny posiadał specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego. Spośród osób zatrudnionych w OPS w Pyrzycach jedna osoba była zainteresowana jedną osobą zainteresowaną była podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Prawo do wsparcia udzielanego przez OPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które w analizowanym okresie było początkowo ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługiwały, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał

504 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekraczał 583 zł.

Od października 2012 roku zmieniło się kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej, które zostało ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Podwyższone zostało również kryterium dochodowe stosowane przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługują, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł.

W wykonywaniu zadań OPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2012-2014.

Tabela 15. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

wielkość wydatków (w zł)	2012	2013	2014
ogółem	10 426 666	11 657 375	11 503 078
w tym na świadczenia pomocy społecznej	5 251 494	6 551 554	6 352 523
w tym na świadczenia rodzinne	5 175 172	5 105 821	5 150 555
na zadania własne gminy	5 092 866	6 362 731	6 128 374
na zadania zlecone gminie	5 333 800	5 294 644	5 374 704

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy zmieniała się (10 426 666 zł w 2012 r., 11 657 375 zł w 2013 r., 11 503 078 zł w 2014 r.). Kwoty wydatkowane na realizację świadczeń rodzinnych w latach 2012-2014 wahały się (5 175 172 zł w 2012 r., 5 105 821 zł w 2013 r., 5 150 555 zł w 2014 r.).

W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze, usług opiekuńczych, zasiłków okresowych i posiłku.

Kwoty wydatkowane na realizację świadczeń pomocy społecznej w kolejnych latach kształtowały się następująco: 5 251 494 zł w 2012 r., 6 551 554 zł w 2013 r., 6 352 523 zł

w roku 2014. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2012-2014.

Tabela 16. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	854	923	880
liczba rodzin	809	868	823
liczba osób w rodzinach	1950	2058	1901
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	10,11%	10,73%	9,98%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2012-2014 wahała się od 854 w roku 2012 przez 923 w roku 2013 do 880 w roku 2014. Udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy był najwyższy w 2013 roku (10,73%). Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2014 roku.

Tabela 17. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2014 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	0
17-21 lat	48
22-30 lat	124
31-40 lat	164
41-50 lat	151
51-60 lat	211
61-70 lat	120
71 lat i więcej	62

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Tabela 18. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2014 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
pracuje	67
pracuje dorywczo	442
nie pracuje	
studiuje	

uczy się	182
na rencie	
na emeryturze	
na zasiłku dla bezrobotnych	368
bezrobotny bez prawa do zasiłku	

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez OPS pomocą społeczną w 2014 roku wykazała, że największą grupę odbiorców usług świadczonych przez OPS stanowiły osoby w przedziale wiekowym 51-60 lat (211 osób), druga w kolejności była grupa wiekowa 31-40 lat (164 osoby) a trzecia grupa wiekowa 41-50 lat (151 osób). Pozostałe grupy beneficjentów pod względem liczebności ukształtowały następującą kolejność: grupa osób w wieku 22-30 lat (124 osoby), grupa osób w wieku 61-70 lat (120 osób), grupa osób od 71 r. ż i powyżej (62 osoby), grupa osób w wieku od 17-21 lat (48 osób). OPS nie obejmował pomocą beneficjentów w grupie wiekowej 0-16 lat. Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejszą grupę w 2014 roku stanowiły osoby bierne zawodowo, do których należały osoby pracujące tylko dorywczo, osoby nie pracujące, uczące się i studiujące, łącznie 442 osoby. Następne pod względem liczebności były osoby bezrobotne z prawem do zasiłku i bez tego prawa, które liczyły 368 osób. Grupa emerytów i rencistów liczyła z kolei 182 osoby, a osoby aktywne zawodowo w najmniejszym stopniu korzystały z pomocy Ośrodka (67 osób). Powyższe wyniki dają obraz, jak radzą sobie poszczególne grupy mieszkańców gminy i uwidaczniają, iż szansą na zmniejszenie liczby beneficjentów korzystających z pomocy społecznej, jest ich aktywizacja i produktywność na rynku pracy.

Powyższe dane uprawniają do stwierdzenia, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS w 2014 roku stanowiły rodziny ubogie, często zmagające się z bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
ubóstwo	554	630	607	1430	1603	1519
sieroctwo	0	2	3	0	4	6
bezdomność	48	39	41	57	60	49

potrzeba ochrony macierzyństwa	71	90	89	389	490	467
bezrobocie	447	500	477	1358	1465	1378
niepełnosprawność	328	340	312	680	689	642
długotrwała lub ciężka choroba	287	298	318	591	623	679
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	185	203	196	753	756	718
w tym rodziny niepełne	127	157	156	407	496	499
w tym rodziny wielodzietne	76	56	48	442	328	271
przemoc w rodzinie	0	1	2	0	2	3
alkoholizm	66	69	81	116	121	150
narkomania	1	3	4	1	4	10
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	13	15	16	18	27	23
zdarzenie losowe	3	26	16	7	96	61
sytuacja kryzysowa	3	7	5	11	19	10

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

W latach 2012-2014 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo a kolejną bezrobocie. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa ulegała zmianom (554 w 2012 r., 630 w 2013 r., 607 w 2014 r.).

Drugą bardzo częstą przyczyną udzielania pomocy było bezrobocie, z powodu którego z pomocy w roku 2012 korzystało 447 rodzin, w 2013 r. 500 rodzin a w 2014 r. 477 rodzin.

Bardzo istotnymi powodami świadczenia pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2013 były: niepełnosprawność (328 rodzin w 2012 r., 340 rodzin w 2013 r.) oraz długotrwała lub ciężka choroba w roku 2014 (318 rodzin). Kolejną przyczyną przyznawania pomocy w latach 2012-2013 była długotrwała lub ciężka choroba (287 rodzin w 2012 r., 298 rodzin w 2013 r.), natomiast w roku 2014, jako czwarta przyczyna przyznawania pomocy wyodrębniła się niepełnosprawność (312 rodzin). Stosunkowo częstym powodem przyznawania pomocy była także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (185 rodzin w 2012 r., 203 w 2013 r., 196 w 2014 r.).

Znacznie rzadziej OPS udzielał pomocy z innych powodów; w szczególności z powodu: trudności w przystosowaniu do życia po powrocie z zakładu karnego (13 rodzin w 2012 r., 15 w 2013 r., 16 w 2014 r.), sytuacji kryzysowej (3 rodzin w 2012 r., 7 w 2013 r., 5 w 2014 r.), narkomanii (1 rodzin w 2012 r., 3 w 2013 r., 2 w 2014 r.), sieroctwa (0 rodzin w 2012 r., 2 w 2013 r., 3 w 2014 r.) i przemocy w rodzinie (0 rodzin w 2012 r., 1 w 2013 r., 2 w 2014 r.)

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez OPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2012-2014

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
pieniężna	1163	1179	1127	783	842	794	1978	2123	1922
rzeczowa	534	469	389	354	327	258	1088	977	822
praca socjalna	X	X	X	248	433	720	702	875	1717
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	280	253	44	803	543	121
usługi opiekuńcze	55	56	58	55	56	58	75	64	61
specjalistyczne usługi opiekuńcze	11	9	6	11	9	6	13	11	8
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	35	38	36	X	X	X	X	X	X
sprawienie pogrzebu	–	–	1	–	–	1	–	–	3

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

W latach 2012-2014 najważniejszą formą wsparcia rodzin będących mieszkańcami gminy była pomoc finansowa, którą objęto 783 rodziny w 2012 r., 842 w 2013 r., 794 w 2014 r., najrzadziej udzielano pomocy poprzez sprawienie pogrzebu (w latach 2012-2013 nie świadczonej tej pomocy, a w roku 2014 skorzystała z niej jedna rodzina). Tendencje rodzin z gminy Pyrzyce do korzystania z określonych form pomocy różniły się w wybranym okresie, i tak: w roku 2012 najczęstszą formą była pomoc pieniężna, rzeczowa, porady specjalistyczne, praca socjalna, usługi opiekuńcze a najrzadziej świadczonej była pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych (nie udzielano pomocy w sprawieniu pogrzebu), w roku 2013 rodziny skorzystały z następujących formy pomocy: pomocy finansowej, pracy socjalnej, pomocy rzeczowej, poradnictwa specjalistycznego, usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych (nie udzielano pomocy w sprawieniu pogrzebu), natomiast w roku 2014 rodziny najczęściej korzystały z pomocy w formie: pieniężnej, pracy socjalnej, pomocy rzeczowej, usług opiekuńczych, poradnictwa specjalistycznego, specjalistycznych usług opiekuńczych a tylko jedna rodzina korzystała z pomocy poprzez sprawienie pogrzebu.

Biorąc pod uwagę poszczególne formy świadczenia pomocy przez OPS z uwzględnieniem liczby osób w rodzinach również zdecydowanie najczęściej świadczonej była pomoc finansowa, która w latach 2012-2014 pod względem liczby odbiorców ulegała wahaniom (1978 osób w rodzinach w 2012 r., 2123 osoby w rodzinach w 2013 r., 1922 osoby

w rodzinie w 2014 r.). Kolejną istotną formą pomocy, jakiej udzielano mieszkańcom była w latach 2012-2013 pomoc rzeczowa (1088 osób w rodzinach w 2012 r., 977 osób w rodzinach w 2013 r.), jednak w roku 2014 więcej osób skorzystało z pracy socjalnej (1717 osób w rodzinach), niż z pomocy rzeczowej (822 osoby w rodzinach). Pomoc rzeczowa była świadczona głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku. W latach 2012-2014 widoczna jest tendencja spadkowa udzielania pomocy w formie rzeczowej. Przeciwną tendencję można zaobserwować w tym okresie wobec formy pomocy, jaką jest praca socjalna, która z roku na rok świadczona jest coraz większej liczbie odbiorców (702 osoby w rodzinach w 2012 r., 875 osób w rodzinach w 2013 r., 1717 osób w rodzinach w 2014 r.). Pomoc ta polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej (np. z PCPR, organizacjami pozarządowymi).

Istotnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W latach 2012-2014 zawarto odpowiednio: 48, 32 i 33 takie kontrakty, które skierowane były do osób z problemem uzależnień, bezrobocia, przemocy i oddłużania czynszowego.

Liczba osób w rodzinach objętych przez OPS poradnictwem specjalistycznym, usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi w latach 2012-2014 wykazuje tendencję spadkową. Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego zmieniała się następująco: w roku 2012 korzystały z niego 803 osoby w rodzinach, w roku 2013 już tylko 543 osoby w rodzinach, a w roku 2014 łącznie 121 osób w rodzinach.

Mieszkańcy gminy Pyrzyce w latach 2012-2014 rzadziej korzystali także z usług opiekuńczych (75 osób w rodzinach w 2012 r., 64 osoby w rodzinach w 2013 r., 61 osób w rodzinach w 2014 r.) i specjalistycznych usług opiekuńczych (13 osób w rodzinach w 2012 r., 11 osób w rodzinach w 2013 r., 8 osób w rodzinach w 2014 r.) pomimo wzrostu odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym.

Osoby, nie mogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez OPS do domów pomocy społecznej.

W analizowanym okresie OPS dofinansował lub pokrył koszty pobytu w domach pomocy społecznej łącznie dla 28 osób. Osoby te były rozmieszczone w Domach Pomocy tj.:

- Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych Niepełnosprawnych Inteluktualnie oraz Przewlekłe Psychiczenie Chorych w Czarnem (2 kobiety),

- Dom Pomocy Społecznej dla dzieci, młodzieży i dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie w Nowym Czarnowie (2 mężczyźni),
- Dom Pomocy Społecznej dla dzieci, młodzieży i dorosłych prowadzony przez Zgromadzenie braci Chrześcijańskich w Przytocku (1 mężczyzna),
- Dom Pomocy Społecznej dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie i osób przewlekłe psychicznie chorych w Jarominie (1 mężczyzna),
- Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekłe somatycznie chorych w Dolnicach (1 mężczyzna),
- Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekłe somatycznie chorych w Śniatowie (2 mężczyźni),
- Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekłe somatycznie chorych w Pyrzycach z siedzibą w Żabowie (12 mężczyzn i 4 kobiety),
- Dom Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku i przewlekłe somatycznie chorych w Wałczu (1 mężczyzna),
- Dom Pomocy Społecznej w Żydowie (1 kobieta),
- Domu Pomocy Społecznej w Śniatowie (1 mężczyzna).

W 2014 roku w Domach Pomocy Społecznej umieszczono 6 osób z terenu gminy. Dane na ten temat liczby skierowań do DPS oraz liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 21. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób z gminy skierowanych do DPS	30	34	32
liczba osób z gminy przebywających w DPS	35	38	36

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Zarówno liczba osób skierowanych przez gminę do domów pomocy społecznej, jak i liczba osób przebywających w tych domach w latach 2012-2013 ulegała wahaniom, przy czym zarówno najwięcej skierowań (34) i najwięcej osób przebywających (38) w DPS było w roku 2013.

Rodzinom borykającym się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego OPS przyznawał pomoc asystenta rodziny. Z takiego wsparcia skorzystało 28 rodzin w 2012 r., 39 w 2013 r., 38 w 2014 r. Zadania te realizowało 2 asystentów w roku 2012, 4 w roku 2013 i 3 w roku 2014. Szczegółowe dane na ten temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Asystenci rodziny w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba asystentów rodziny	2	4	3
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	28	39	38

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach przyznawał ponadto mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 23. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych	3 950 714 zł	3 730 350 zł	3 366 719 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Tabela 24. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 r.

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń (zł)
zasiłek rodzinny	15 637	1 356 433
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	66	66 000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	387	151 493
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	712	125 200
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	731	55 720
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	924	92 400
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1 034	55 780
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 140	171 200
zasiłek pielęgnacyjny	6 846	1 047 438
świadczenie pielęgnacyjne	1 262	650 157
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	179	179 000

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Tabela 25. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2013 r.

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń (zł)
zasiłek rodzinny	14 242	1 395 589
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	80	80 000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	392	153 667
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	663	115 680
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	607	46 120
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	847	84 600
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1002	53 380
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1938	155 040
zasiłek pielęgnacyjny	6 474	990 476
świadczenie pielęgnacyjne	923	506 798
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	149	149 000

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Tabela 26. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2014 r.

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń (zł)
zasiłek rodzinny	12 554	1 236 004
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	68	68 000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	299	117 385
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	727	128 150
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	606	45 900
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	771	77 100
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	869	47 050
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 673	133 840
zasiłek pielęgnacyjny	6 142	939 726
świadczenie pielęgnacyjne	602	443 564
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	130	130 000

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

W latach 2012-2014 wielkość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych zmieniała się, najwyższy poziom osiągając w 2012 r. (3 950 714 zł), najniższy w 2014 r. (3 366 719 zł).

Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Warto zauważyć, iż z roku na rok wyraźnie spadała liczba przyznanych tego typu świadczeń (15 637 w 2012 r., 14 242 w 2013 r., 12 554 w 2014 r.). Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej i dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, które to w latach 2012-2014 były przyznawane najliczniej zaraz po zasiłku rodzinnym (z. rodzinny, z pielęgnacyjny, dodatek dla rodzin wielodzietnych, dodatek dla osób podejmujących naukę poza miejscem zamieszkania). Najrzadziej przyznawanym świadczeniem rodzinnym w rozpatrywanym okresie był dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka, co wynika z malejącej liczby urodzeń.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2012-2014 mieszkańcom gminy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	264	250	227
liczba przyznanych świadczeń	3 120	3 178	2 934
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	982 842 zł	1 702 858 zł	1 035 737 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2012-2014 OPS wypłacał mieszkańcom gminy, ulegała wahaniom, największą wartość wydatki na ten cel osiągnęły w roku 2013 (1 702 858 zł)

Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia OPS realizował w 2014 r. wiele innych inicjatyw na rzecz mieszkańców gminy. Obejmowały one m.in. prowadzenie zbiórki sprzętu domowego pozyskiwanego od osób prywatnych (przekazanego rodzinom najuboższym), odzieży i żywności (z PKPS i Zespołu Parafialnego CARITAS); dla 10 rodzin

pozyskano drewno od Zarządu Dróg Powiatowych. OPS realizował też projekty, w których znajdowały się szkolenia zawodowe dla mieszkańców gminy oraz zajęcia grupowe rozwijające kompetencje społeczne uczestników. Projekty pozwalały także mieszkańcom na skorzystanie z doradztwa, szkoleń i informacji dotyczących podmiotów ekonomii społecznej.

W dniu 17.04.2014 r. w Kuchni Domowej PRESTO w Pyrzycach odbyło się śniadanie wielkanocne dla osób ubogich, samotnych i bezdomnych, które udało się zorganizować przy współpracy OPS z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej (Oddział w Pyrzycach) oraz Zespołem Parafialnym CARITAS (Oddział w Pyrzycach). W miesiącu lipcu z kolei przy współpracy z Kuratorium Oświaty w Szczecinie wytypowano 10 dzieci, którym Kuratorium zorganizowało dziesięciodniowy wyjazd na kolonie do Brzózek. W listopadzie zorganizowano w Pyrzycach na osiedlu „Słoneczna” „Dzień pieczonego ziemniaka”. Natomiast 14 grudnia 2014 r. OPS współorganizował „Motomikołaki” z fundacją „Szeroka droga”. OPS zorganizował 22.12.2014 r. „Mikołaja” dla 204 dzieci z rodzin najuboższych. Dzieci otrzymały paczki żywnościowe i słodczy. Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował także spotkanie pod nazwą „Wspólna Wigilia 2014” dla osób ubogich, samotnych i bezdomnych, przy współudziale Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej (Oddział w Pyrzycach) oraz Zespołu Parafialnego CARITAS (Oddział w Pyrzycach).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych, które obok Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują w gminie Pyrzyce, należą: Dom Pomocy Społecznej w Pyrzycach z siedzibą w Żabowie, Środowiskowy Dom Samopomocy w Mielęcinie typu „A” i „B”, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii, Warsztat Terapii Zajęciowej, Spółdzielnia Socjalna „BRZOZA”, Spółdzielnia Socjalna „POD KASZTANAMI”. Poniżej zamieszczona karta zasobów zawiera szczegółowe informacje na temat tych podmiotów.

Dom Pomocy Społecznej w Pyrzycach z siedzibą w Żabowie

Żabów 31, 74-200 Pyrzyce.

Podmiot prowadzący:

Powiat Pyrzycki.

Zakres oferowanych usług:

Całodobowe usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne, bytowe, wspomagające oraz zapewnienie dostępu do świadczeń zdrowotnych.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem:

Dom przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych (głównie ze schorzeniami układu krążenia, układu oddechowego, nerwowego) i funkcjonuje, jako placówka stałego pobytu dla 80 osób, jednakże Dom w Pyrzycach miał w 2014 r. 47 mieszkańców a Dom w Żabowie miał w tym czasie 58 mieszkańców (łącznie 105 osób). Wiek mieszkańców Domu w roku 2014 mieścił się w przedziale wiekowym 36-97 lat.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Mielęcinie

ul. Główna 42, 74-230 Mielęcin.

Podmiot prowadzący:

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Pyrzycach.

Zakres oferowanych usług:

Terapie zajęciowe, poradnictwo psychologiczne, rehabilitacja ruchowa, trening umiejętności społecznych, trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności spędzania czasu wolnego.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem:

Dom przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych umysłowo, fizycznie oraz do osób z zaburzeniami psychicznymi. W roku 2014 wsparciem objętych było 28 osób.

Warsztat Terapii Zajęciowej

Nowielin 40, 74-230 Mielęcin.

Filia WTZ

ul. Kwiatowa 3 A, 74-200 Pyrzyce.

Podmiot prowadzący:

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Pyrzycach.

Zakres oferowanych usług:

Rehabilitacja społeczna i zawodowa zmierzająca do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika. Dążenie do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem:

Warsztat przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych intelektualnie z aktualnym orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do uczestnictwa w WTZ. W roku 2014 skorzystało z warsztatów 35 osób.

Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii

Ryszewko 44, 74-200 Pyrzyce.

Podmiot prowadzący:

Sławęcińskie Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych.

Zakres oferowanych usług:

Usługi kulturalne, opiekuńczo-wychowawcze i oświatowe.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem:

Oferta Ośrodka skierowana jest dla dzieci i młodzieży, nauczycieli, pracowników socjalnych, rodziców i opiekunów prawnych. W roku 2014 roku z usług skorzystało 350 osób.

Spółdzielnia Socjalna "BRZOZA"

Brzesko 119, 74-211 Brzesko.

Podmiot prowadzący:

Spółdzielnia Socjalna "BRZOZA"

Zakres oferowanych usług:

Usługi cateringowe, porządkowe, opieka nad osobami starszymi, usługi w zakresie zieleni (koszenie trawników), imprezy okolicznościowe, imprezy w plenerze.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem:

Oferta skierowana jest do Urzędu Miasta i Gminy, Starostwa Powiatowego, Szkoły, Policji, Ośrodka Pomocy Społecznej i osób prywatnych. W roku 2014 roku z usług skorzystało około 1 000 osób.

Spółdzielnia Socjalna "POD KASZTANAMI"

Rzepnowo 21, 74-200 Pyrzyce.

Podmiot prowadzący:

Spółdzielnia Socjalna "POD KASZTANAMI"

Zakres oferowanych usług:

Usługi cateringowe, multimedialne (wideofilmowanie, nagłaśnianie małych pomieszczeń), organizowanie szkoleń i konferencji.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem:

Oferta jednostki skierowana jest do Urzędu Gminy, Starostwa Powiatowego i sektora prywatnego. W 2014 roku z oferty skorzystało około 100 osób.

Ponadto, w Pyrzycach funkcjonują jeszcze inne instytucje wspierające działania OPS w zakresie realizacji pomocy społecznej dla ludności, są to np.: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, Klub Młodzieżowy, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Pyrzycach, Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Należy także zaznaczyć, że mieszkańców gminy Pyrzyce obejmują również zasięgiem swego działania instytucje będące jednostkami powiatowymi: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Poniższa tabela przedstawia dane o działalności PCPR w Pyrzycach w odniesieniu do ludności gminy.

Tabela 28. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	5	3
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	1
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	7	12
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	brak danych	brak danych	brak danych
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	35	37	45
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	8	10	9
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	26	27	33
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	5	5	3
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	21	–	–
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	345	275	382
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	22	–	–

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pyrzycach.

Powyższe dane ukazują, iż w latach 2012-2014 wzrosła liczba dzieci z gminy Pyrzyce umieszczonych w rodzinach zastępczych, liczba dzieci przebywająca w rodzinach zastępczych i liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy. Widać, że rozwój

opieki nad młodymi osobami w postaci rodzin zastępczych jest potrzebnym rodzajem wsparcia dla dzieci i młodzieży.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pyrzycach w latach 2012-2014 udzielała pomocy w postaci przyznawania orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla mieszkańców gminy Pyrzyce. W poszczególnych latach analizowanego okresu wydano odpowiednio 42 orzeczenia o niepełnosprawności w roku 2012, 29 orzeczeń w 2013 r., i 45 orzeczeń w 2014 roku. Łącznie w roku 2012 wydano dla dorosłych mieszkańców gminy Pyrzyce 301 orzeczeń, w 2013 r. 316 orzeczeń a w 2014 r. 326 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, co wskazuje, iż w gminie coraz częściej jest prawnie stwierdzana niepełnosprawność. W omawianym okresie najczęściej wydawano orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (132 w 2012 r., 124 w 2013 r., 174 w 2014 r.) a najmniej o stopniu lekkim (77 w 2012 r., 94 w 2013 r., 57 w 2014 r.).

W roku szkolnym 2014/2015 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pyrzycach podejmowała również działania skierowane do dzieci i młodzieży tj.: badania, zajęcia terapeutyczne na terenie Poradni, zajęcia i warsztaty na terenie szkół, prowadziła interwencje kryzysowe skierowane do dzieci i edukowała rodziców, dzieci i nauczycieli. W tym czasie przeprowadzono 319 badań pedagogicznych z powodu trudności w nauce, 185 badań psychologicznych, 50 badań logopedycznych a po każdej diagnozie rodzicom udzielano wskazówek odnośnie dalszego postępowania z dzieckiem. W PPP prowadzone były następujące rodzaje zajęć: terapia logopedyczna (30 osób), terapia pedagogiczna (20 osób), terapia z zastosowaniem metody Warnkego oraz EEG Biofeedback (20 osób), terapia psychologiczna (2 osoby). W szkołach na terenie gminy Pyrzyce prowadzone były zajęcia z psychologiem o charakterze terapeutycznym (174 uczniów), zajęcia w ramach autorskiego programu „Jak rozbroić agresję?” (187 osób), warsztaty zawodoznawcze (121 uczniów), badania przesiewowe (176 dzieci klas drugich szkół podstawowych), trzykrotnie przeprowadzano spotkania z psychologiem dotyczące rozwoju osobistego, znaczenia pasji i zainteresowań w gimnazjum Sportowym w Pyrzycach, prowadzono prelekcje „Uzależnienie od komputera, Internetu – cyber-przemoc” w Publicznym Gimnazjum w Pyrzycach. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna prowadziła 27 interwencji w stanach depresyjnych, zaburzeniach relacji, po traumatycznych przeżyciach dzieci i młodzieży. Pedagogizacja rodziców dotyczyła m.in.: tematyki ADHD, oporu dzieci i zachęcania ich do współpracy, stymulacji rozwoju mowy dziecka w wieku przedszkolnym, dojrzałości i gotowości szkolnej, adaptacji dziecka w przedszkolu i szkole, dziecięcych problemów emocjonalnych. Systematycznie były prowadzone także zajęcia dla rodziców i nauczycieli „Szkoła dla

Rodziców i Wychowawców”, które wzmacniały umiejętności komunikacyjne i wychowawcze uczestników. Z zajęć tych w roku szkolnym 2013/2014 skorzystały łącznie 82 osoby a większość z nich stanowili mieszkańcy gminy Pyrzyce.

W 2014 roku mieszkańcy gminy Pyrzyce korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia kolejna tabela.

Tabela 29. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2014 r.
Ośrodek Wsparcia Rodziny ul. Kościelna 4a, 73-222 Korytowo	łącznie 10 osób
Hostel w Wolinie ul. Zamkowa 11, 72-510 Wolin	
Stowarzyszenie „Diogenes” Rynowo 27, 73-150 Łobez	
Schronisko dla bezdomnych mężczyzn ul. Demokracji 12, 74-400 Dębno	
Ośrodek dla ludzi bezdomnych, Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi im. dr Judyma ul. Okulickiego 3, 73-102 Stargard-Kluczewo	
Schronisko św. Brata Alberta ul. św. Brata Alberta 63, 44-141 Gliwice	
Schronisko dla osób bezdomnych, Stowarzyszenie MONAR ul. Marywilska 44a, 03-042 Warszawa	
Centrum Socjalne Caritas, Schronisko dla kobiet ul. Krasińskiego 19, 73-110 Stargard Szczeciński	

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale także ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie ich zasobów.

W 2014 roku na terenie gminy Pyrzyce funkcjonowało 58 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego („Wieloletni program współpracy

Gminy Pyrzyce z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2011-2016”), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecania organizacjom realizacji zadań własnych gminy, dofinansowywania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego organizacji, konsultacji oraz organizowania wspólnych uroczystości. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 30. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa organizacji	adres
1.	Polski Związek Niewidomych, Koło w Pyrzycach	Pl. Ratuszowy 1, 74-200 Pyrzyce
2.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Terenowy w Pyrzycach	Pl. Ratuszowy 1, 74-200 Pyrzyce
3.	Polski Komitet Pomocy Społecznej, Oddział Terenowy w Pyrzycach	ul. Stargardzka 34, 74-200 Pyrzyce
4.	Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych, Oddział Terenowy w Pyrzycach	ul. Sienkiewicza 7a/7, 74-240 Lipiany
5.	Polski Związek Wędkarski, Koło w Pyrzycach	ul. Dąbrowskiego 10, 74-200 Pyrzyce
6.	.Miejski Ludowy Klub Sportowy „Sokół” Pyrzyce	ul. Sportowa 5, 74-200 Pyrzyce
7.	Pyrzyckie Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Krokus”	ul. 1-go Maja 15, 74-200 Pyrzyce
8.	Uczniowski Klub Sportowy „Opty” przy Szkole Podstawowej nr 2 w Pyrzycach	ul. Poznańska 2, 74-200 Pyrzyce
9..	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Płonia” przy Szkole Podstawowej w Okunicy	Okunica 23, 74-200 Pyrzyce
10.	Uczniowski Klub Sportowy „Copernikus” przy Szkole Podstawowej w Żabowie	Żabów 8, 74-200 Pyrzyce
11.	Uczniowski Klub Sportowy „Piast” w Pyrzycach	ul. Rejtana 6, 74-200 Pyrzyce
12.	Ludowy Międzyszkolny Klub Sportowy „Żak” w Pyrzycach	ul. Lipiańska 4, 74-200 Pyrzyce
13.	Ludowy Klub Sportowy „Spartakus” w Pyrzycach	ul. Młodych Techników 5, 74-200 Pyrzyce
14.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Oddział Terenowy w Pyrzycach	Nowielin 40, 74-230 Nowielin
15.	Ludowy Zespół Sportowy „Gryf” w Nowielinie	Nowielin 8/1, 74-230 Nowielin
16.	Uczniowski Klub Sportowy :Kleks” Sprawni Razem przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Pyrzycach	ul. Słowackiego 1, 74-200 Pyrzyce
17.	Ludowy Zespół Sportowy „Sęp” Brzesko	Brzesko 114, 74-211 Brzesko
18.	Uczniowski Klub Sportowy „Orliki” przy Szkole Podstawowej w Brzesku	ul. Królowej Jadwigi 18, 74-211 Brzesko

19.	Stowarzyszenie Romów w Pyrzycach „Patra”	ul. Jana Pawła II 2a, 74-200 Pyrzyce
20.	Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku	Pl. Ratuszowy 1, 74-200 Pyrzyce
21.	Stowarzyszenie Europejski Klub Seniora w Pyrzycach	ul. Krótka 7/15, 74-200 Pyrzyce
22.	Uczniowski Klub Sportowy „Olimp” przy Szkole Podstawowej im. W. Broniewskiego w Mielęcinie	Pl. Ratuszowy 1, 74-200 Pyrzyce
23.	Polskie Stowarzyszenie Turystyczno-Krajoznawcze Ziemi Pyrzyckiej	Żabów 33/6, 74-200 Pyrzyce
24.	Ludowy Zespół Sportowy „Goplana” Żabów	Żabów 43a/3, 74-200 Pyrzyce
25.	Koło Seniorów Sportu Pyrzyckiego	ul. Rolna 5, 74-200 Pyrzyce
26.	Stowarzyszenie „Aktywni Zawsze” w Żabowie	Żabów 43a/3, 74-200 Pyrzyce
27.	Pyrzycki Klub Olimpijczyka	ul. Rolna 5, 74-200 Pyrzyce
28.	Zespół Śpiewaczy Wrzos-Krzemlin	Krzemielin, 74-230 Krzemlin
29.	Stowarzyszenie Seniorita	ul. Bankowa 3d lok. 10, 74-200 Pyrzyce
30.	Stowarzyszenie Fabryka Dobrego Czasu w Pyrzycach	ul. Słowackiego 1, 74-200 Pyrzyce
31.	Zespół Śpiewaczy Jaworek Rzepnowo	Rzepnowo, 74-200 Pyrzyce
32.	Ludowy Zespół Sportowy „Bonus” Rzepnowo	Rzepnowo 24 a, 74-200 Pyrzyce
33.	Liga Obrony Kraju Koło w Pyrzycach	74-200 Pyrzyce
34.	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół „Silni Razem”	Ryszewo 27, 74-200 Pyrzyce
35.	Pyrzyckie Stowarzyszenie Oświatowe	ul. Lipiańska 2, 74-200 Pyrzyce
36.	Stowarzyszenie Pyrzyce Gold Team	ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce
37.	Zespół Śpiewaczy „Kresowianka” Letnin	Pl. Wolności 3, 74-200 Pyrzyce
38.	Zespół Śpiewaczy „Pyrzyczanka”	Pl. Wolności 3, 74-200 Pyrzyce
39.	Fundacja Nauki i Kultury im. Ł. Borkowskiej	Pl. Wolności 3, 74-200 Pyrzyce
40.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Letnina	Letnin 9, 74-211 Letnin
41.	Klub Karate Kamikaze	ul. Rolna 5, 74-200 Pyrzyce
42.	Spółdzielnia Socjalna „POD KASZATANAMI”	Rzepnowo 21, 74-200 Pyrzyce

43.	Spółdzielnia Socjalna „BRZOZA”	Brzesko 119a, 74-211 Brzesko
44.	Ochotnicza Straż Pożarna	ul. Stargardzka 29, 74-200 Pyrzyce
45.	Ochotnicza Straż Pożarna	Brzesko 119a, 74-211 Brzesko
46.	Ochotnicza Straż Pożarna	Żabów 78a, 74-200 Żabów
47.	Ochotnicza Straż Pożarna	Obromino 1b, 74-200 Pyrzyce
48.	Ochotnicza Straż Pożarna	Ryszewko 31a, 74-200 Pyrzyce
49.	Ochotnicza Straż Pożarna	Mielęcín 46, 74-230 Mielęcín
50.	Ochotnicza Straż Pożarna	Nowielin 20a, 74-200 Pyrzyce
51.	Ochotnicza Straż Pożarna	Stróżewko 54, 74-200 Pyrzyce
52.	Ochotnicza Straż Pożarna	Pstrowice 11b, 74-230 Mielęcín
53.	Uczniowski Klub Sportowy OSA Pyrzyce	ul. Krótka 2d/45, 74-200 Pyrzyce
54.	Akademia Piłkarska Sokół Pyrzyce	ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce
55.	Stowarzyszenie Black Team - siatkówka	ul. Lipiańska 4, 74-200 Pyrzyce
56.	Husaria Fight Team	74-230 Mielęcín
57.	Stowarzyszenie nad Miedziem	Turze 18, 74-200 Turze
58.	Stowarzyszenie Małych Zapaśników Ziemi Pyrzyckiej	ul. 1-Maja 3a/2, 74-200 Pyrzyce

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

W 2014 roku w gminie funkcjonowało 8 parafii, w tym 7 Kościoła rzymskokatolickiego. Dane na ich temat zawiera poniższa tabela.

Tabela 31. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia rzymskokatolicka św. Ottona w Pyrzycach	ul. J.H. Dąbrowskiego 13, 74-200 Pyrzyce
2.	Parafia rzymskokatolicka pw. NMP Bolesnej w Pyrzycach	ul. Staromiejska 28, 74-200 Pyrzyce
3.	Parafia rzymskokatolicka pw. NMP w Brzesku	Brzesko 64, 74-211 Brzesko.
4.	Parafia rzymskokatolicka pw. Jana Chrzciciela w Żabowie	Żabów 83, 74-200 Pyrzyce
5.	Parafia rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia NMP w Mielęcínie	ul. Główna 26, 74-230 Mielęcín

6.	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha BM w Krzemlinie	Krzemlin 8a, 74-200 Pyrzyce
	Parafia rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Ryszewku	Ryszewko 46, 74-200 Pyrzyce
	Sala królestwa Świadków Jehowy	ul. Ciepłownicza 14, 74-200 Pyrzyce

Dane Urzędu Miejskiego w Pyrzycach.

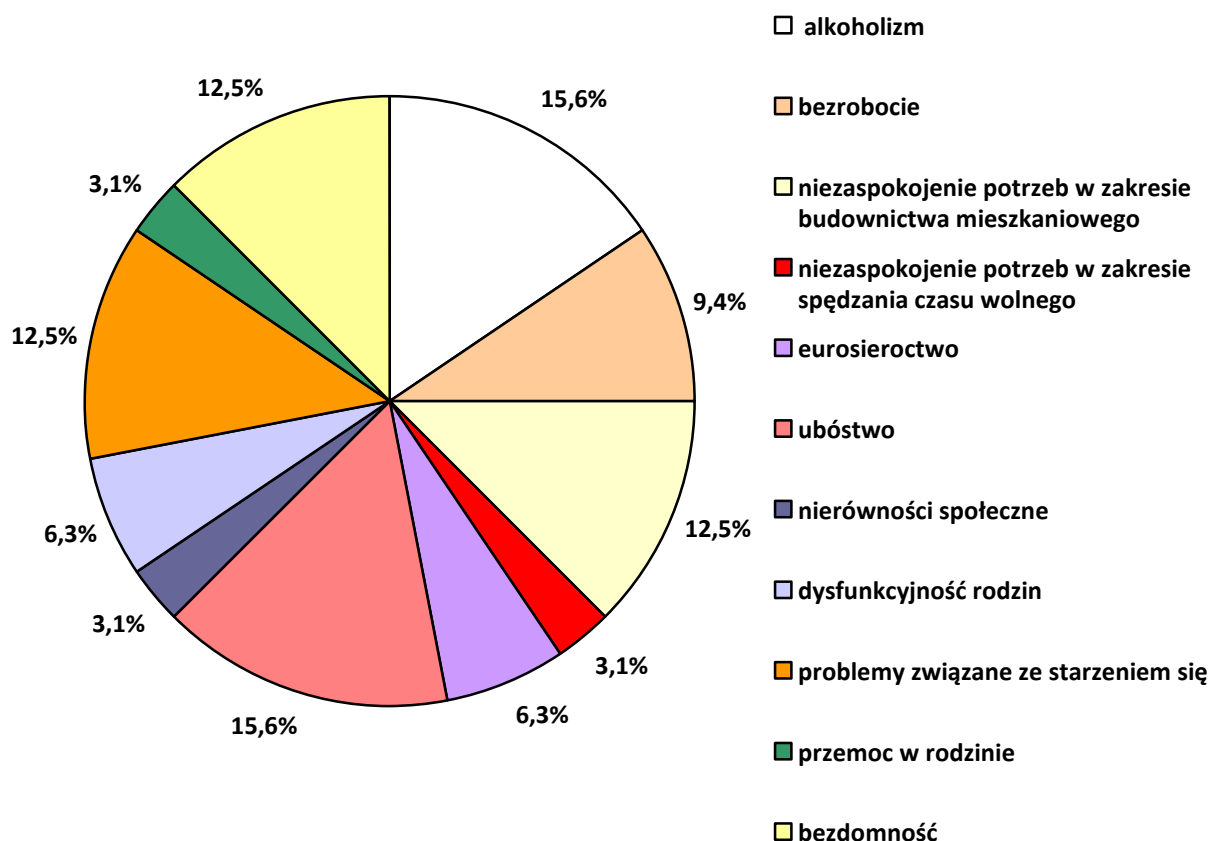
Przy parafii św. Ottona w Pyrzycach działa Pyrzycki Oddział Caritas, Pyrzycki Oddział Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży oraz Koło Misyjne Dzieci. Parafia prowadzi działalność edukacyjno-opiekuńczą dla dzieci i młodzieży, działalność opiekuńczą dla osób starszych i chorych oraz stałą pomoc dla osób potrzebujących. Parafia p.w. NMP Bolesnej w Pyrzycach prowadzi działalność społeczno-kulturalną, edukacyjno-kulturalną dla dzieci i młodzieży, działalność opiekuńczą dla osób starszych i chorych, oferuje stałą pomoc dla potrzebujących oraz organizuje różnego rodzaju akcje charytatywne. Parafie w Brzesku, Żabowie, Mielęcinie, Krzemlinie, Ryszewku prowadzą działalności społeczno-kulturalną, działalność edukacyjno-kulturalną dla dzieci i młodzieży, działalność opiekuńczą dla osób starszych i chorych oraz oferuje stałą pomoc dla potrzebujących. Nie posiadamy danych dotyczących działalności Sali Królestwa Świadków Jehowy.

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Pyrzyce badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. radnych, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 11 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień.

Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie (ankietowani mieli możliwość wyboru kilku odpowiedzi). Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w gminie?

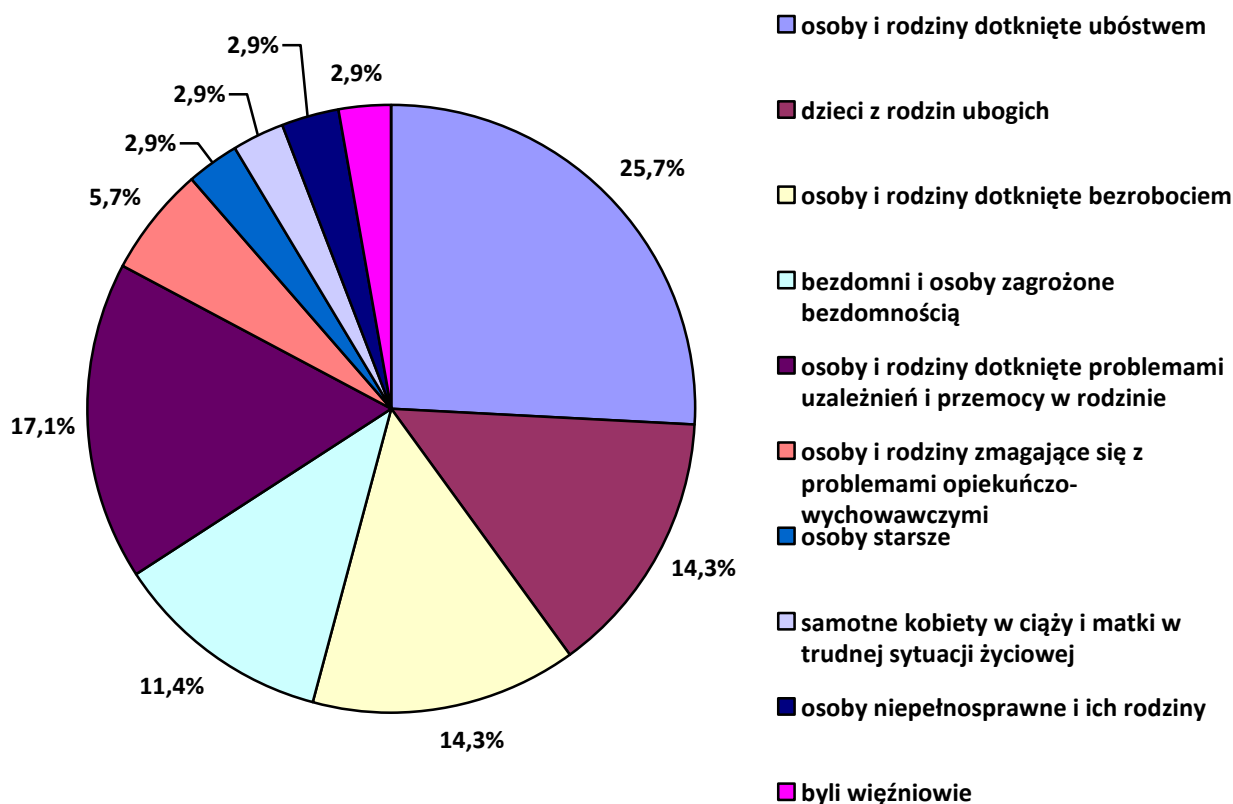

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali alkoholizm, ubóstwo i niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego (po 15,2%). Kolejne były problem bezdomności i problemy związane ze starzeniem się (po 12,1%) oraz bezrobociem (9,1%), wymieniano także dysfunkcyjność rodzin, eurosieroctwo (po 6,1%), nierówności społeczne, przemoc w rodzinie i problemy w zakresie spędzania czasu wolnego (po 3,0%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani podali kategorie osób i grup, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym (ankietowani mieli możliwość wyboru kilku odpowiedzi). Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

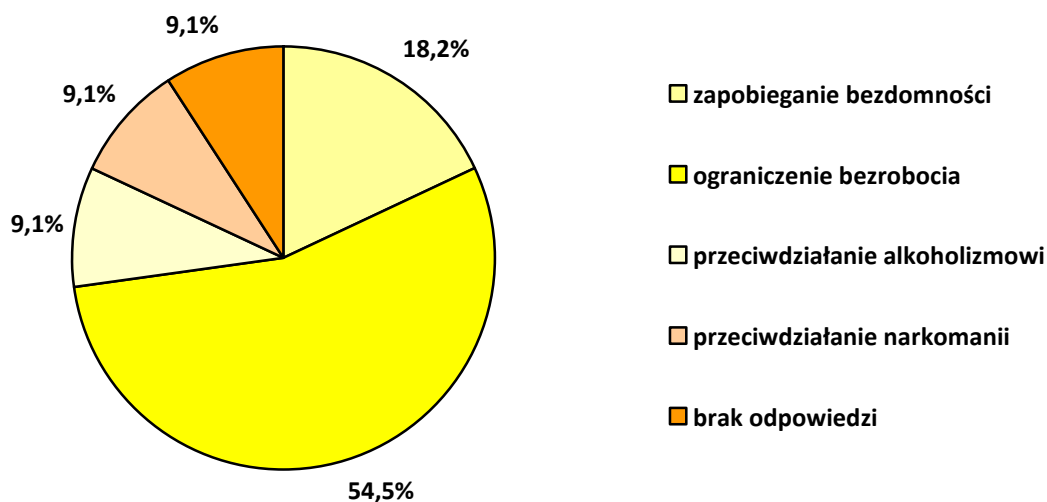
Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (25,7%) stwierdziło, że grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem. Ankietowani wskazali, iż drugą grupą zagrożoną są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnienia i przemocy (17,1%) a w trzeciej kolejności wg ankietowanych zagrożone są osoby i rodziny dotknięte bezrobociem i dzieci z ubogich rodzin (14,3%). Wskazywano również na grupę bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, rodziny dotknięte problemami opiekuńczo-wychowawczymi, grupy dotknięte problemem niepełnosprawności, samotne kobiety w ciąży, byłych więźniów oraz osoby starsze.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca (ankietowani mieli możliwość wyboru jednej odpowiedzi). Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 10. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy ukierunkowana na ograniczenie bezrobocia w gminie Pyrzyce jest najmniej zadowolająca (54,5%), oprócz tej formy pomocy zaznaczano także zapobieganie bezdomności (18,2), przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii (po 9,1%). Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 9,1% badanych.

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani podkreślali rolę właściwie zorganizowanej i przemyślanej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, wskazując na konieczność lepszego rozpoznania problemów w tych rodzinach. Wymieniali także potrzebę realizacji programów na rzecz rodzin przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze i zwiększenie liczby asystentów rodziny. Ankietowani podawali także inne odpowiedzi, tj.: wprowadzenie Pyrzyckiej Karty Dużej Rodziny, ułatwienie dostępu do świetlic oraz współpracy władz samorządowych z instytucjami lokalnymi związaną ze zwiększeniem dotacji na organizacje pozarządowe. Zdaniem ankietowanych sytuację mieszkańców gminy mógłby także poprawić punkt pomocy prawnej, oferowanie pomocy w zakresie doradztwa zawodowego, rozwój mieszkalnictwa socjalnego i mieszkań komunalnych, wybudowanie Domu Samotnej Matki.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie, bądź obejmujące zasięgiem działania jego mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. Do instytucji mogących zniwelować istniejące problemy zaliczono: samorząd (Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe), Ośrodek Pomocy Społecznej, Komendę Powiatową Policji, Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną. Powiatowy Urząd Pracy, Klub Młodzieżowy, Ośrodek Wsparcia Rodziny.

14. BEZROBOCIE

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach, w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w gminie zmniejszała się: od 1 535 osób na koniec 2012 roku poprzez 1 493 osoby na koniec roku następnego do 1 201 osób na koniec roku 2014. Jednocześnie zmniejszał się udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. Wśród osób pozostających bez pracy w latach 2012-2013 większość stanowiły kobiety, których liczba na koniec kolejnych lat wyniosła odpowiednio 785 i 781. W 2014 r. liczba kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w gminie zmniejszyła się do 600 osób, co stanowiło 49,96% ogółu bezrobotnych. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 32. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba bezrobotnych w gminie	1535	1493	1201
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	12,12%	11,97%	9,80%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	785	781	600
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	51,14%	52,31%	49,96%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2012-2014 w powiecie pyrzyckim, województwie zachodniopomorskim i w kraju.

Tabela 33. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
stopa bezrobocia w powiecie pyrzyckim	28,2%	28,0%	23,7%
stopa bezrobocia w województwie zachodniopomorskim	18,1%	18,0%	15,6%
stopa bezrobocia w kraju	10,6%	10,1%	8,0%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 powiat pyrzycki charakteryzował się znacznie wyższą, w stosunku do województwa zachodniopomorskiego (o około 10%) stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, jak i w województwie poziom bezrobocia w rozpatrywanym okresie zmniejszał się.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2014 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	211	117	55,45
25-34 lata	339	217	64,01
35-44 lata	232	111	47,84
45-54 lata	201	94	46,77
55-59 lat	150	58	38,67
60 lat i więcej	67	2	2,99
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	110	42	38,18
1-3 miesiące	261	110	47,67
3-6 miesięcy	172	82	43,71
6-12 miesięcy	151	66	55,45
12-24 miesiące	205	118	57,56
powyżej 24 miesięcy	302	182	60,26
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	234	150	64,10
do 1 roku	311	152	48,87
1-5 lat	290	137	47,24
5-10 lat	156	80	51,28

10-20 lat	108	49	45,37
20-30 lat	67	24	35,82
30 lat i więcej	35	8	22,86
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	131	90	68,70
policealne i średnie zawodowe	216	110	50,93
średnie ogólnokształcące	157	97	61,78
zasadnicze zawodowe	359	155	43,18
gimnazjalne i niższe	338	148	43,79

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach.

Biorąc pod uwagę kryterium wiekowe na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w przedziałach wiekowych od 25 do 34 lat (324 osoby) oraz grupa od 35 do 44 lat (232 osoby), trzecią grupą bezrobotnych były osoby w wieku 18-24 lat (211 osób). Analizując poziom bezrobocia pod względem okresu pozostawania bez pracy w gminie Pyrzyce dominowała grupa osób długotrwale bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy (302 osoby), kolejna była grupa krótkotrwale bezrobotna w granicach od miesiąca do 3 miesięcy (261 osób), jako trzecia usytuowała się grupa pozostająca bez pracy w granicach od roku do dwóch lat.

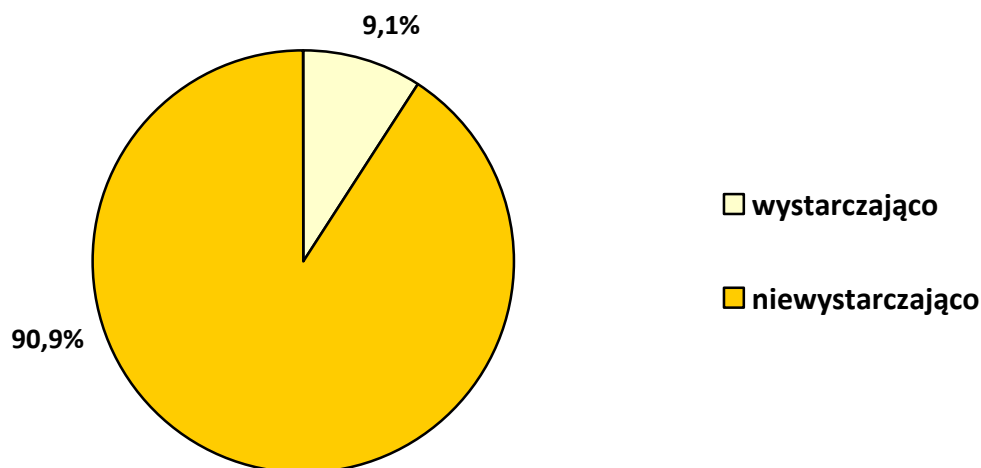
Dane z PUP wskazują, iż osoby posiadające od roku do 5 lat doświadczenia w pracy były najliczniejszą grupą bezrobotnych (290 osób) biorąc pod uwagę kryterium zdobytego doświadczenia. Kolejna była grupa osób bez stażu pracy (234 osoby), a trzecia grupa posiadająca do roku doświadczenia. Analizując poziom wykształcenia widoczna staje się przewaga osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (359 osób), gimnazjalnym lub niższym (338 osób) i wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (216 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w przedziale wiekowym 25-34 lat (60,01%), osób pozostających bez pracy długotrwale, powyżej 24 miesięcy (60,26%), osób bez stażu pracy (64,10%) oraz osób z wykształceniem wyższym (68,70%).

Analizując sytuację na rynku pracy, warto pamiętać, że w powiecie pyrzyckim wskaźniki dotyczące stopy bezrobocia od lat rejestrowane są poziomach wyższych niż w skali całego województwa zachodniopomorskiego.

Mieszkańców gminy zapytano w badaniu dotyczącym problemów społecznych o ocenę działań realizowanych w gminie Pyrzyce na rzecz przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi prezentuje kolejny wykres.

Wykres 11. Jak Pan / Pani ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

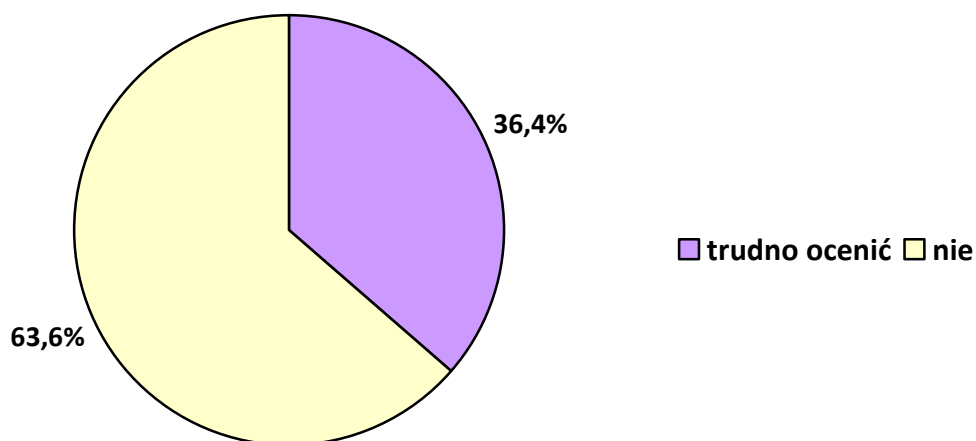

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Żaden z badanych nie ocenił działań prowadzonych na terenie gminy Pyrzyce na poziom dobry, nikt też nie udzielił odpowiedzi „nie wiem”. Większość ankietowanych oceniła te działania, jako niewystarczające (90,9%), a 9,1% jako wystarczające.

W kolejnym pytaniu badano, czy zdaniem mieszkańców gminy prowadzone działania na rzecz walki z bezrobociem uwzględniają potrzeby osób bezrobotnych. Aż 63,6% mieszkańców odpowiedziało, iż prowadzone działania nie uwzględniają potrzeb osób bezrobotnych, żaden z badanych nie odpowiedział twierdząco, nikt też nie udzielił odpowiedzi „nie wiem”. Pozostałe 36,4% respondentów miało trudności z odpowiedzią na to pytanie („trudno ocenić”).

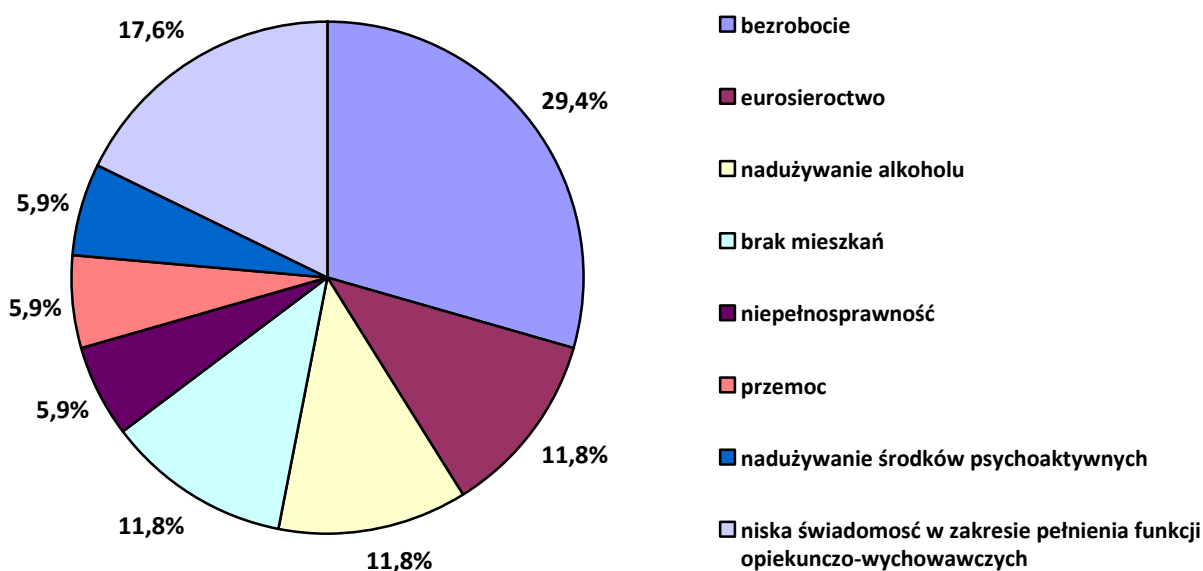
Wykres 12. Czy Pana / Pani zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób bezrobotnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Jedno z pytań, jakie postawiono badanym brzmiało: „Jakie problemy ograniczają w największym stopniu prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie?”. Odpowiedzi uzyskane w pytaniu otwartym przedstawia poniżej zamieszczony wykres.

Wykres 13. Jakie problemy ograniczają w największym stopniu prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Analiza odpowiedzi z przeprowadzonego badania ukazuje, że bezrobocie w największym stopniu utrudnia funkcjonowanie rodzin w gminie Pырzyce. Co może świadczyć o nieadekwatności działań podejmowanych przez instytucje działające na terenie gminy w stosunku do potrzeb lokalnej społeczności. Należałoby, więc dokładnie zdiagnozować te potrzeby, aby oferta pomocowa stała się użyteczna dla mieszkańców doświadczających problemu bezrobocia. Należy dopracować wachlarz działań kierowanych do osób bez pracy, gdyż obecne rozwiązania nie przyczyniają się do ich pozytywnego odbioru przez mieszkańców.

Brak zatrudnienia jest, więc na tym terenie jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Nie należy przy tym zapominać, że pozostawanie bez pracy prowadzi do powstawania kolejnych problemów, wśród których bardzo dotkliwie odczuwanym przez doświadczonych nim osoby i rodziny jest radykalne obniżenie statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji, ograniczania udziału w życiu społecznym, utraty możliwości realizowania planów życiowych i rozwoju.

Sytuacja ta wymaga szczególnej uwagi ze strony instytucji pomocowych i służb społecznych, przed którymi stoi niezwykle trudne zadanie w zakresie niwelowania skutków bezrobocia.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązki opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak dostatecznej opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości. Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Pyrzyce jest coraz większym problemem, którego świadomi są nie tylko pracownicy socjalni OPS w Pyrzycach, ale również ankietowani podkreślający rangę tego problemu w badaniu dotyczącym problemów lokalnych. W roku 2012 z pomocy z tytułu bezdomności skorzystało 48 rodzin (57 osób), w 2013 r. z tego samego powodu pomoc uzyskało 39 rodzin (60 osób), a w 2014 r. 41 rodzin (49 osób). Zjawisko bezdomności w latach 2012-2014 wahało się i pomimo pozornego spadku liczby rodzin objętych pomocą z tego tytułu w roku 2013 liczba osób w rodzinach miała tendencję wzrostową w porównaniu do roku 2012. Mieszkańcy gminy mają świadomość dużego zagrożenia bezdomnością rodzin z wieloma problemami, z którymi rodziny nie są w stanie uporać się samodzielnie bez pomocy instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu gminy świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach. Gmina jednak nie posiada miejsc noclegowych, które mogłyby zapewnić bezdomnym schronienie. W 2014 r. udzielano pomocy w formie schronienia w placówkach mieszczących się na terenie innych gmin, do placówek tych zaliczamy:

- Centrum Socjalne „Caritas” w Stargardzie Szczecińskim;

- Stowarzyszenie Ludzi Bezdomych i Samotnych Matek z Dziećmi w Stargardzie Szczecińskim, Kluczewo;
- Ośrodek Wsparcia Rodziny w Korytowie;
- Stowarzyszenie Diogenes w Łobzie;
- Schronisko dla bezdomnych mężczyzn w Dębinie.

Wobec osób bezdomnych świadczone także pracę socjalną, która polegała głównie na reprezentowaniu i pośredniczeniu w załatwianiu spraw urzędowych, pomocy w uzyskaniu stopnia niepełnosprawności, uzyskaniu świadczeń emerytalnych lub rentowych, aktywizowaniu i wspieraniu w utrzymywaniu higieny osobistej, trzeźwości, dbałości o odpowiedni do pory roku ubiór osób bezdomnych, poszukiwaniu pracy dla nich oraz kontaktowaniu ze specjalistami (prawnikiem, psychologiem, terapeutą ds. uzależnień, doradcą zawodowym).

Udzielano także pomocy w formie pieniężnej w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych oraz w formie niepieniężnej w postaci składek na ubezpieczenie zdrowotne, objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym, skierowań do schronisk, skierowań do miejsc wydających ciepłe posiłki, udzielania pomocy rzeczowej w postaci ubrania, paczek żywnościowych lub chemicznych. Ośrodek Pomocy Społecznej organizował również pomoc doraźną dla osób, które mimo trudnych warunków atmosferycznych rezygnowały z korzystania z pomocy instytucjonalnej i pozostawały w dotychczasowych miejscach pobytu (altanki działkowe, piwnicach, klatkach schodowych, pomieszczeniach gospodarczych, pustostany).

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie. Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane, jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań.

Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera kolejna tabela.

Tabela 35. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Skutecznie przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych.

Na szczeblu gminy działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Pyrzyce w latach 2012-2014.

Tabela 36. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2012-2014 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków	2012	2013	2014
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	324 810	343 144	346 982
na przeciwdziałanie narkomanii	11 318	27 578	33 503
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	4 100	1 505	2 500
razem	340 228	372 227	382 985

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pyrzycach.

W latach 2012-2014 wysokość kwot przeznaczanych na walkę z alkoholizmem z roku na rok zwiększała się (od 324 810 zł poprzez 343 144 zł do 346 982 zł), podobnie miały się wydatki przeznaczone na przeciwdziałanie narkomanii (11 318 zł w 2012 r., 27 578 zł w 2013 r i 33 503 zł w 2014 r.). Z kolei kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie ulegały wahaniom, przy czym w 2013 roku znacząco spadły (do 1 505 zł) w stosunku do roku poprzedniego (4 100 zł). W kolejnym roku wydatki na ten cel wzrosły do 2 500 złotych.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Pyrzycach oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia kolejna tabela.

Tabela 37. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w latach 2012-2014 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

	2012	2013	2014
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	77	76	75
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	20	5	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	113	37	62
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	103	36	102
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy	48	82	48

interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu			
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	12	1	6
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	6	12	6
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	1

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pyrzycach.

W latach 2012-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie zmniejszała się (z 77 w 2012 r. poprzez 76 w 2013 r. do 75 w 2014 r.). Spadła też liczba przeprowadzanych kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych z 20 w roku 2012 do 5 w roku 2013. W kolejnym roku nie przeprowadzono żadnych kontroli.

W analizowanym okresie liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (113 w 2012 r., 37 w 2013 r., 62 w 2014 r.) oraz liczba pozytywnych opinii w sprawie owych zezwoleń wahała się (od 103 w 2012 r. poprzez 36 w 2013 r. do 102 w 2014 r.). Negatywnych opinii w tej sprawie nie wydawano i nie podejmowano decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia.

GKRPA w latach 2012-2014 przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W roku 2013 ich liczba wyniosła 82, a w 2012 i 2014 roku przeprowadzono po 48 takich rozmów. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w analizowanym okresie występowała również do sądu z wnioskami o przymusowe leczenie odwykowe (12 razy w 2012 r., 1 raz w 2013 r., 6 razy w 2014 r.), kontaktowała się również z osobami dotkniętymi przemocą (w roku 2013 było to 12 osób, a w latach 2012 i 2014 po 6 osób).

W roku 2014 GKRPA wystąpiła w jednym przypadku do prokuratury, składając zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez sprawcę przemocy w rodzinie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie pełnią Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Poradnia dla osób z problemami alkoholowymi, Klub Abstynenta „KROKUS” (dwie Grupy AA, Grupa AL-ANON) oraz świetli Działania w tym zakresie prowadzą też świetlice (13) realizujące programy opiekuńczo-wychowawcze.

Mieszkańcy gminy Pyrzyce korzystali także w roku 2014 z jednostek wsparcia rozmieszczonych poza granicami gminy, były to:

- Ośrodek Wsparcia Rodziny, ul. Kościelna 4a, 73-222 Korytowo;
- Hostel w Wolinie, ul. Zamkowa 11, 72-510 Wolin;
- Stowarzyszenie „Diogenes”, Rynowo 27, 73-150 Łobez;
- Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, ul. Demokracji 12, 74-400 Dębno;
- Ośrodek dla ludzi bezdomnych, Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi im. dr Judyma, ul. Okulickiego 3, 73-102 Stargard-Kluczewo;
- Schronisko św. Brata Alberta, ul. św. Brata Alberta 63, 44-141 Gliwice,
- Schronisko dla osób bezdomnych, Stowarzyszenie MONAR, ul. Marywilska 44a; 03-042 Warszawa;
- Centrum Socjalne Caritas, Schronisko dla kobiet, ul. Krasieńskiego 19, 73-110 Stargard Szczeciński.

Tabela 38. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, które funkcjonowały na terenie gminy w 2014 r.

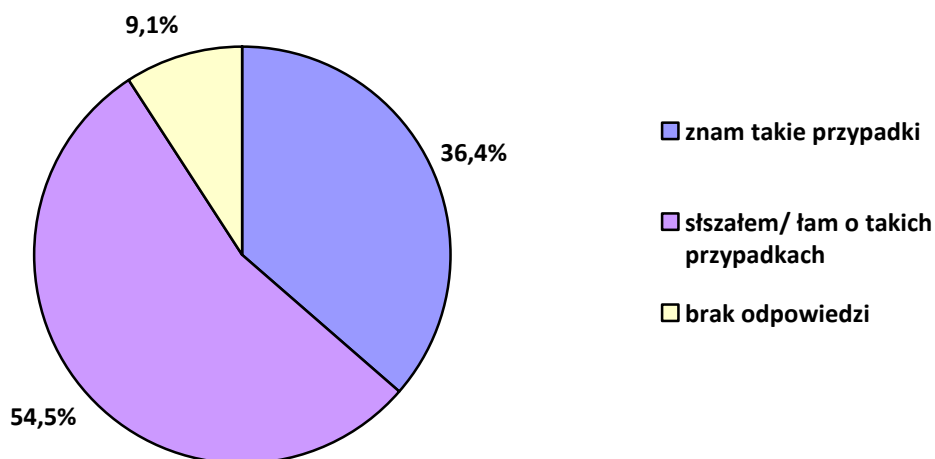
Jednostka	Nazwa podmiotu	Adres
Poradnia dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków.	Gabinet Psychiatryczno-Odwykowy	ul. Stargardzka 23, 74-200 Pyrzyce
Grupa AA (uzależnieni)	Klub Abstynenta „KROKUS”	ul. 1-go Maja 15, 74-200 Pyrzyce
Grupa AL-ANON (współuzależnieni)	Klub Abstynenta „KROKUS”	ul. 1-go Maja 15, 74-200 Pyrzyce
Stowarzyszenie abstynenckie	Klub Abstynenta „KROKUS”	ul. 1-go Maja 15, 74-200 Pyrzyce
Punkt Konsultacyjny, bezpłatne poradnictwo psychologiczne	Ośrodek Pomocy Społecznej	Pl. Ratuszowy 1, 74-200 Pyrzyce
Punkt Interwencji Kryzysowej	Powiatowe centrum Pomocy Rodzinie	ul. Młodych Techników 7, 74-200 Pyrzyce
Interdyscyplinarny Zespół ds. przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Ośrodek Pomocy Społecznej	Pl. Ratuszowy 1, 74-200 Pyrzyce
Świetlice realizujące program opiekuńczo-wychowawczy	13 świetlic	Żabów, Rzepnowo, Nieborowo, Ryszewko, Turze, Okunica, Stróżewo, Obromino, Brzesko, Letnin, Nowielin, Krzemlin, Mielęcín

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pyrzycach

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy również Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2012-2014 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagaly się z alkoholizmem i przemocą domową. Liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia OPS w związku z przemocą w rodzinie rosła w latach 2012-2014 (liczba rodzin: 0 w 2012 r., 1 w 2013 r., do 2 w 2014 r.), liczba osób w rodzinach w kolejnych latach wyniosła odpowiednio: 0, 2, 3.

Bardziej widoczny był w tym okresie wzrost rodzin i osób korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu. W 2012 r. z pomocy korzystało 66 rodzin, łącznie 116 osób; w 2013 r. było to już 69 rodzin i 121 osób, a w 2014 r. 81 rodzin i 150 osób.

Wykres 14. Czy Pani / Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

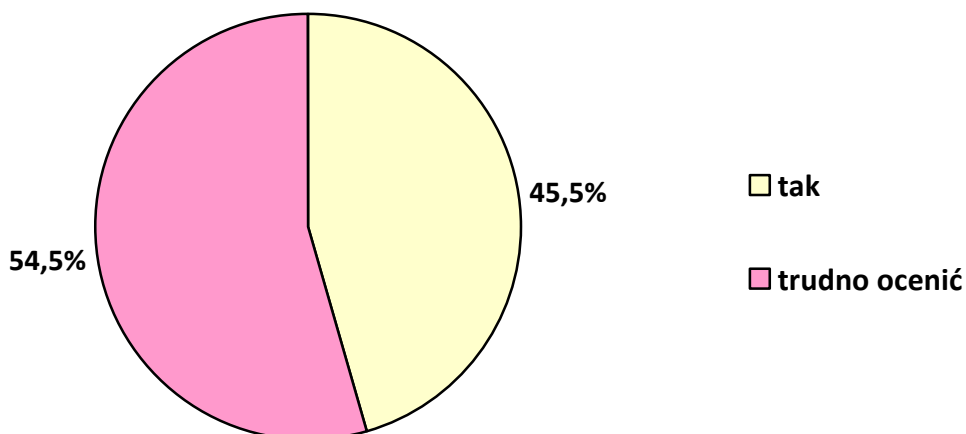

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W badaniu ankietowym skierowanym do reprezentantów gminy Pyrzyce zapytano o przypadki przemocy w rodzinie na terenie ich gminy. Większość badanych odpowiedziała, że słyszała o takich przypadkach (54,5% badanych), a 36,4% zna takie przypadki. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 9,1% badanych. Nikt nie zaznaczył odpowiedzi „nie znam takich przypadków”.

W kolejnym punkcie ankiety pytano o ocenę ryzyka nasilenia się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy. Procentowy rozkład odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 15. Czy Pani / Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ankietowani mieli do wyboru cztery odpowiedzi z pośród: „tak”; „nie”; „nie wiem”; „trudno ocenić”. Żaden z badanych nie udzielił odpowiedzi świadczącej o braku takiego ryzyka, żaden też nie odpowiedział „nie wiem”. Grupa 45,5% badanych odpowiedziała twierdząco, iż takie ryzyko w gminie istnieje, a 54,5% respondentów wybrało odpowiedź „trudno ocenić”. Uzyskane wyniki są niepokojące i powinny być uwzględnione przy podejmowaniu działań pomocowych w kolejnych latach.

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn.

Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów, aby nierówność się nie utrzymywała, a kobiety i mężczyźni odnosili równe korzyści. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są:

- segregacja pionowa i pozioma rynku pracy,
- różnice w płacach kobiet i mężczyzn,
- mała dostępność elastycznych form czasu pracy,
- niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych,
- niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji,
- przemoc ze względu na płeć,
- niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia,
- niewystarczający system opieki przedszkolnej,
- stereotypy płci we wszystkich obszarach,
- dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć i odniesieniu się do występujących barier równości płci.

W rozpatrywanym okresie struktura ludności gminy pod względem płci nie ulegała zasadniczym zmianom. W latach 2012-2014 wśród ludności gminy stale lekko ponad połowę stanowiły kobiety. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie ludności gminy ulegał nieznacznym wahaniom – od 50,94% w 2012 r. poprzez 50,95% w 2013 r. do 51,00% w 2014 r. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 39. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba ludności gminy ogółem	19 280	19 177	19 040
liczba kobiet	9 822	9 771	9 711
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	50,94%	50,95%	51,00%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2013 kobiety stanowiły ponad połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie, po czym w roku 2014 ich udział delikatnie spadł poniżej połowy. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób bezrobotnych w gminie ogółem	1 535	1 493	1 201
liczba bezrobotnych kobiet	785	781	600
udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	51,14%	52,31%	49,96%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach.

Z powyższych danych wynika, że w latach 2012-2013 w gminie Pyrzyce problem bezrobocia dotyczył bardziej kobiet niż mężczyzn, ponieważ udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców gminy wynosił wówczas 51,14% w 2012 r., 52,31%, w 2013 r. i był wyższy niż udział kobiet w ludności gminy (50,94% w 2012 r., 50,95%. W roku 2014 sytuacja kobiet na rynku pracy w gminie uległa poprawie, gdyż udział kobiet bezrobotnych zmniejszył się do 49,96% a kobiety stanowiły 51% ludności gminy.

Należy przy tym zauważyć, że według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach w 2014 roku kobiety stanowiły większość wśród najlepiej wykształconych bezrobotnych z gminy. Kobiety z gminy stanowiły 68,70% bezrobotnych z gminy z wykształceniem wyższym, 61,78% z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, 50,93% z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym. Ten niepokojący stan rzeczy wskazuje na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy.

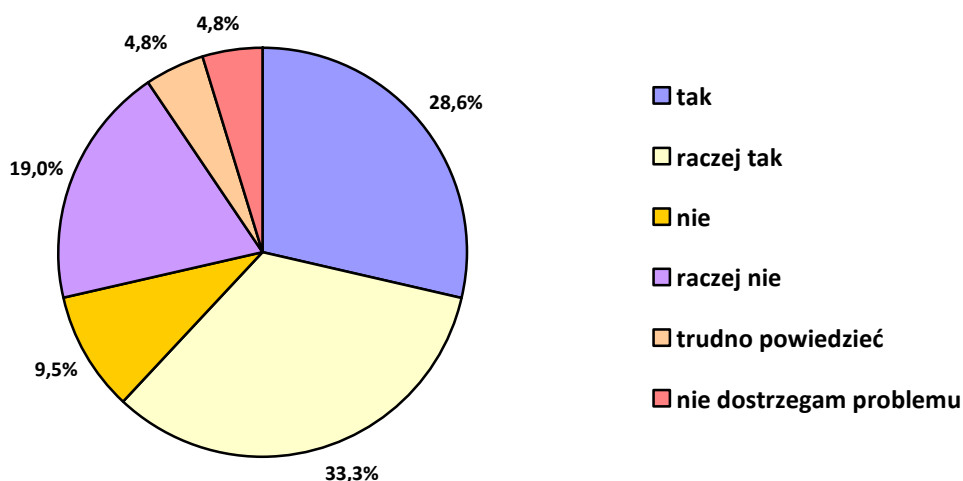
Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. O ile analiza struktury bezrobocia pod względem płci jest oparta

na dostępnych danych liczbowych, to w wielu innych obszarach życia społecznego tego typu statystyki nie są prowadzone, a występowanie problemów nierówności i dyskryminacji można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć.

Do analizy przedłożono 21 ankiet wypełnionych przez wybranych losowo mieszkańców gminy oraz pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.

W pierwszym pytaniu poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest dużym problemem społecznym. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 16. Czy postrzega Pani / Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

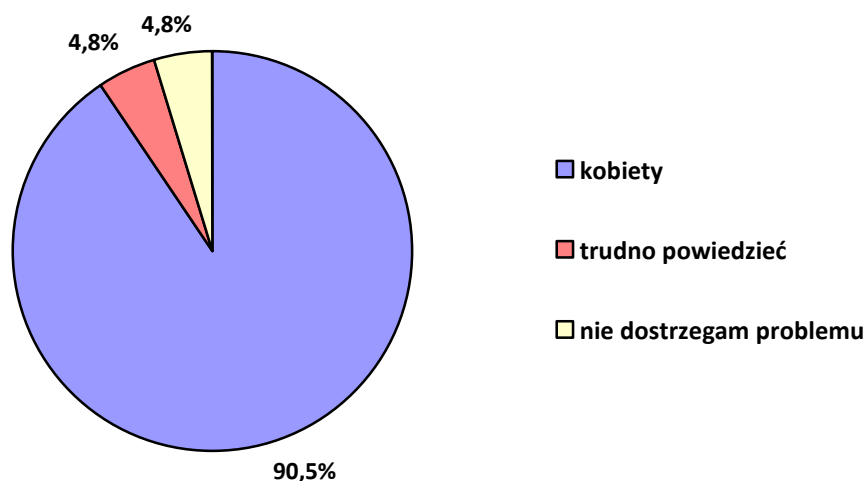
Dane z badania ankietowego.

Istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn, jako problem postrzega 33,3% ankietowanych, którzy wybrali odpowiedź „tak” i dodatkowo 28,6% badanych, którzy wybrali odpowiedź „raczej tak”. Odpowiedzi przeczące postrzeganiu problemu nierówności wybrało 9,5% badanych, którzy zaznaczyli odpowiedź „nie” a 19,0% wybrało odpowiedź „raczej nie”. Po 4,8% ankietowanych nie potrafiło określić skali problemu wybierając odpowiedź „trudno powiedzieć” i nie dostrzegam problemu.

Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenia do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom.

Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn. W odpowiedzi zdecydowana większość badanych (90,5%) stwierdziła, że zagrożone problemem nierówności są kobiety. Z kolei 4,8% respondentów zupełnie nie dostrzegało problemu a kolejne 4,8% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie. Należy zauważyć, że nikt z uczestników badania nie odpowiedział, że ten problem dotyczy mężczyzn. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

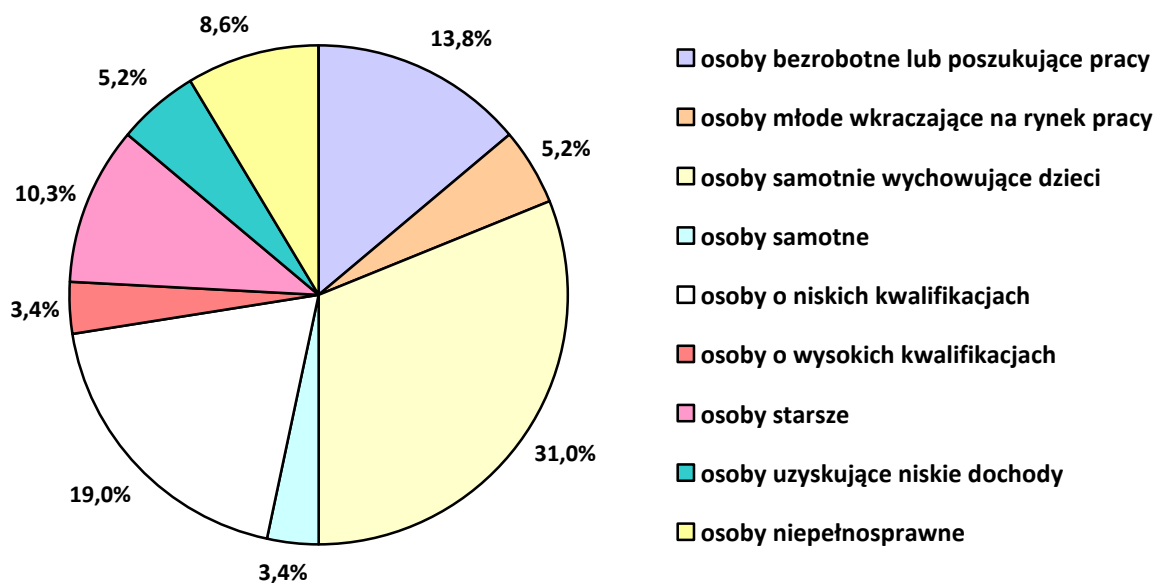
Wykres 17. Kto jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy osób najbardziej zagrożone w gminie dyskryminacją ze względu na płeć. Badani mieli możliwość wyboru kilku odpowiedzi. Rozkład procentowy przedstawia kolejny wykres.

Wykres 18. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w gminie?

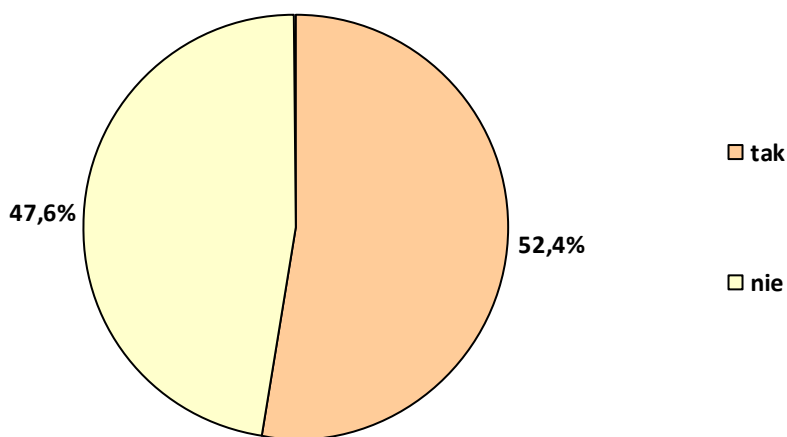

Dane z badania ankietowego.

Najczęściej wskazywano odpowiedź, iż osoby samotnie wychowujące dzieci są najbardziej narażone na dyskryminację ze względu na płeć, odpowiedziało tak 31% ankietowanych. Kolejną zagrożoną grupą według badanych są osoby o niskich kwalifikacjach (19,0%) i osoby bezrobotne i poszukujące pracy (13,8%). Badani wybierali również inne osoby zagrożone dyskryminacją: osoby starsze (10,3%), osoby niepełnosprawne (8,6%), osoby młode wkraczające na rynek pracy (5,2%), osoby o niskich dochodach (5,2%), osoby samotne i o wysokich kwalifikacjach (po 3,4%). Żaden ankietowany nie odpowiedział, że nie ma takich osób, ani nie dopisał innych grup zagrożonych dyskryminacją ze względu na płeć.

Kolejne pytanie dotyczyło opinii na temat ograniczenia przez płeć możliwości kariery zawodowej. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Czy Pani / Pana zdaniem płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej?

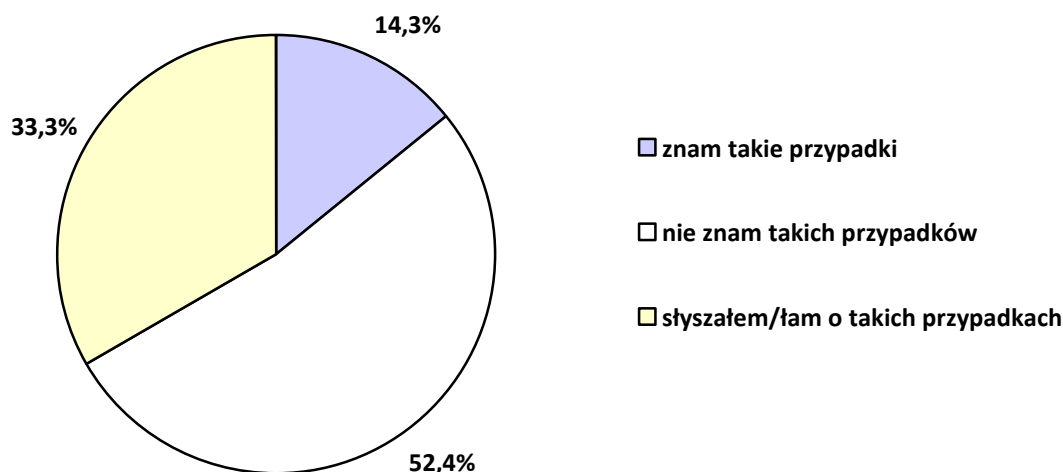

Dane z badania ankietowego.

Według 52,4% respondentów płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej, natomiast 47,6% badanych jest przekonane, że płeć nie ogranicza możliwości w tym zakresie.

W następnym pytaniu zapytano ankietowanych, czy znają w gminie przypadki dyskryminacji ze względu na płeć. Badani stwierdzili w większości, iż nie znają takich przypadków (52,4%), 14,3% ankietowanych zaznaczyło, iż zna takie przypadki w gminie, a 33,3% respondentów odpowiedziało, iż słyszało o takich przypadkach. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

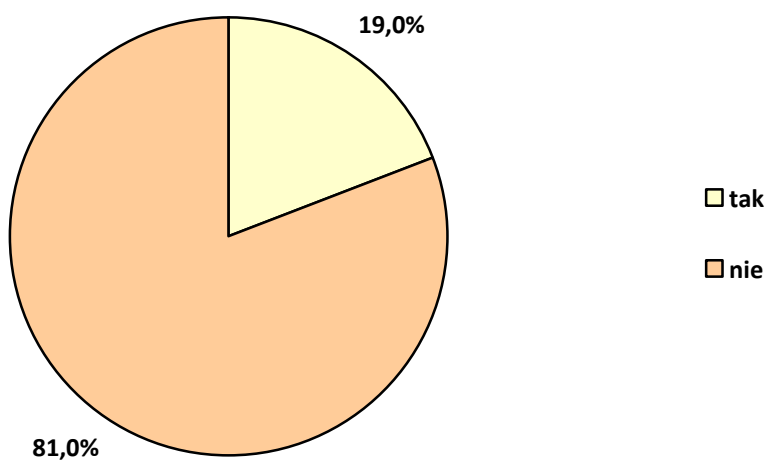
Wykres 20. Czy zna Pani / Pan przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, czy ich osobiście lub członków ich rodzin dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Czy Panią / Pana lub członka rodziny dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć?

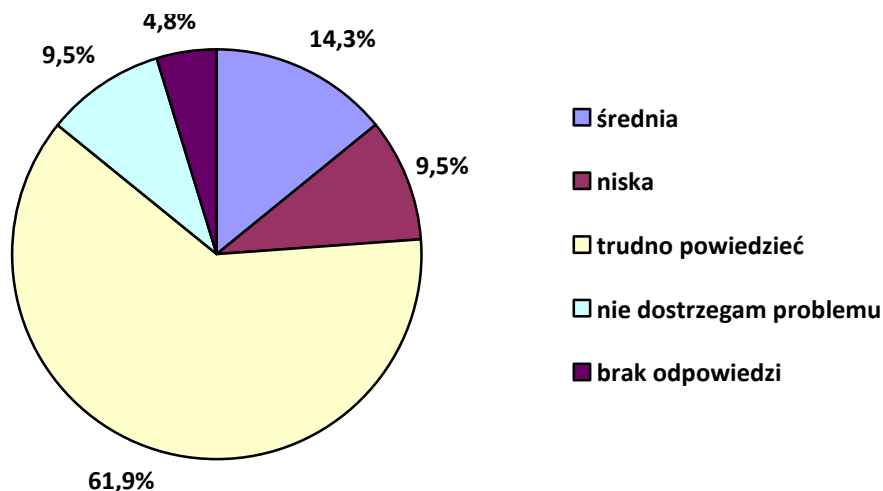

Dane z badania ankietowego.

Zdecydowana większość (81,0%) odpowiedziała przecząco, natomiast 19,0% ankietowanych zetknęło się z dyskryminacją wśród najbliższych.

Kolejne pytanie dotyczyło skali występującej w gminie dyskryminacji ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi przedstawia następny wykres.

Wykres 22. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, jaka jest jego skala?

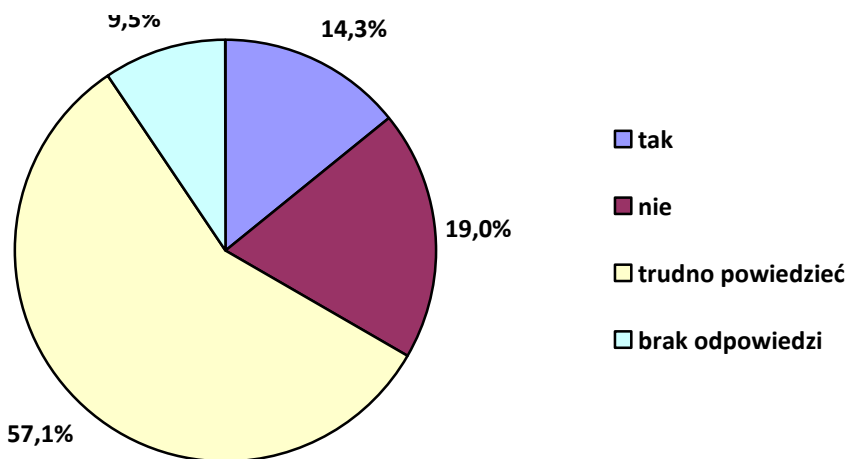
Dane z badania ankietowego.

Odpowiedzi na to pytanie nie było w stanie udzielić 61,9% ankietowanych, a 9,5% respondentów w ogóle nie dostrzegło problemu. Problem ten dostrzegło 23,8% badanych, z czego 14,3% respondentów oceniło ją jako średnią, a 9,5% jako niską.

Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć.

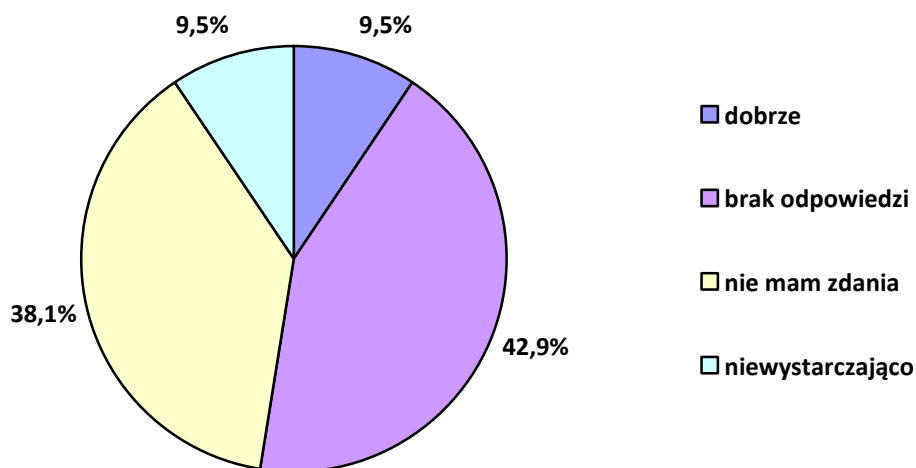
Z udzielonych odpowiedzi wynika, że takie działania są znikome i trudne do określenia przez mieszkańców gminy, dlatego większość respondentów (57,1%) nie jest w stanie ich ocenić, zaś 19,0% uważa, że takie działania w ogóle nie są w gminie prowadzone. Tylko 14,3% zapytanych potwierdziło prowadzenie takich działań. Szczegółowy rozkład udzielonych odpowiedzi przedstawiają kolejne dwa wykresy.

Wykres 23. Czy w gminie są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Wykres 24. Jeżeli są prowadzone, to jak Pan(-i) ocenia prowadzone w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Działania prowadzone na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn zostały ocenione w sposób następujący: 42,9% badanych nie udzieliła na to pytanie odpowiedzi, 38,1% nie wyrobiło sobie zdania w tym temacie, 9,5% ankietowanych oceniło te działania dobrze a kolejne 9,5% jako niewystarczające.

Z przeprowadzonego badania wynika, że problemy dotyczące równości płci w gminie koncentrują się głównie w obszarze zatrudnienia, a znane respondentom przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w większości nie są znane mieszkańcom gminy Pырzyce. Samorząd gminy prowadzi działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ale te działania są znikome i trudne do określenia dla ankietowanych.

Planując działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, należy położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

18. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Pырzyce została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych.

Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Szkoły Podstawowej im. Władysława Broniewskiego w Mielęcinie (liczba uczniów: 126, liczba nauczycieli: 16),
- Zespołu Szkół Nr 1 im. Noblistów Polskich, (liczba uczniów: 338, liczba nauczycieli: 36),
- Zespołu Szkół Nr 2 Centrum Kształcenia Ustawicznego w Pyrzycach, (liczba uczniów: 479, liczba nauczycieli: 51),
- Szkoły Podstawowej w Żabowie, (liczba uczniów: 169, liczba nauczycieli: 20),
- Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi w Pyrzycach, (liczba uczniów: 806, liczba nauczycieli: 68),
- Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Brzesku, (liczba uczniów: 93, liczba nauczycieli: 12),
- Szkoły Podstawowej w Okunicy, (liczba uczniów: 59, liczba nauczycieli: 13),
- Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego, (liczba uczniów: 64, liczba nauczycieli: brak danych),
- Publicznego Gimnazjum w Pyrzycach, (liczba uczniów: 332, liczba nauczycieli: 46).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że wszystkie placówki (9) zatrudniają pedagoga, 7 szkół zatrudnia pielęgniarkę, 5 szkół zatrudnia logopedę. Psychologa zatrudniają 3 szkoły: Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Pyrzycach, Publiczne Gimnazjum w Pyrzycach oraz Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego. W obu wymienionych szkołach gimnazjalnych zatrudniony jest również doradca zawodowy.

Większość placówek prowadzi dożywianie uczniów (z dostępnych danych wynika, iż 120 osób jest objętych dożywianiem w szkołach, przy czym brak jest danych liczbowych o dwóch szkołach prowadzących takie dożywianie), cztery placówki zgłosiły potrzebę zwiększenia liczby dożywianych dzieci i młodzieży – łącznie o 105 uczniów. Zespołu Szkół Nr 1 im. Noblistów Polskich nie prowadzi dożywiania uczniów w szkole.

Wszystkie dziewięć placówek zapewnia uczniom dostęp do Internetu, osiem szkół daje możliwość korzystania z sali gimnastycznej. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brzesku nie posiada zaplecza w postaci sali gimnastycznej. Wśród placówek szkolnych jest taka, która posiada klasy lub oddziały integracyjne. Przedstawiciele ośmiu placówek nie zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia, takie trudności występują zdaniem badanych w Zespole Szkół Nr 2 Centrum Kształcenia Ustawicznego w Pyrzycach. Uczniowie tej szkoły mają trudności w dotarciu do komunikacji w postaci kursujących busów, które nie docierają do każdej miejscowości. W związku z tym, aby móc pokonać drogę do szkoły uczniowie najpierw pokonują kilka kilometrów do przystanków, a dopiero z nich mogą poruszać się busami do szkoły.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, językowe, plastyczne, techniczne, artystyczne, fotograficzne, turystyczne, wędkarskie, szachowe, teatralne, taneczne, sportowe, muzyczne, filmowe, dziennikarskie, aktywności twórczej). Poza wymienionymi kołami prowadzone są także: zajęcia świetlicowe, socjoterapeutyczne, dydaktyczno-wyrównawcze, logopedyczne, rewalidacyjne, korekcyjno-kompensacyjne oraz klub dyskusyjny. Jednocześnie we wszystkich placówkach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze (8 placówek, nie prowadzi takich zajęć ZS nr 1 w Pyrzycach), korekcyjno-kompensacyjne (7, nie prowadzą dwie ZS nr 1 w Pyrzycach oraz Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego), logopedyczne (6, brak zajęć logopedycznych w SP w Okunicy, Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego, ZS nr 1 w Pyrzycach), rewalidacyjne (4; SP w Okunicy, SP w Żabowie, ZS nr 1 w Pyrzycach, ZS nr 2 w Pyrzycach), socjoterapeutyczne (2; w SP w Żabowie i Publicznym Gimnazjum w Pyrzycach), oraz psychoterapeutyczne (3; Publiczne Gimnazjum w Pyrzycach, SP w Okunicy, SP z Oddziałami Integracyjnymi w Pyrzycach) i zajęcia wspierające uczniów w nauce (1; Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Pyrzycach).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na eurosieroctwo, ubóstwo oraz niewydolność wychowawczą rodziców. Brak pracy zmusza

niektórych rodziców do wyjazdu za granicę, co z jednej strony łagodzi sytuację finansową rodzin, ale z drugiej rodzi kolejne problemy szczególnie natury wychowawczej. Według niektórych ankietowanych rodzice poświęcają dzieciom zbyt mało czasu i uwagi. Ankietowani wymieniali także dysfunkcje występujące w domach, odnoszące się głównie do nadużywania alkoholu przez rodziców i zaniedbywanie dzieci.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 41. Problemy występujące w środowisku przedszkolnym, szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	5	ok. 173	4
sięganie po alkohol	3	ok. 265	6
sięganie po narkotyki	2	ok. 57	7
niszczenie mienia szkolnego	2	12	7
kradzieże	4	7	5
dyskryminacja	–	–	9
udział w grupach negatywnych	1	3	8
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	6	89	3
autoagresja	3	4	6
ucieczki z domu	1	2	8
przestępczość ujawniona	1	3	8
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	4	12	4
zaniedbanie przez dom	5	30	4
przemoc w rodzinie	1	3	8
wykorzystywanie seksualne	–	–	9

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli m.in.: sięganie przez uczniów po alkohol i papierosy, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, sięganie po narkotyki, zaniedbania uczniów przez rodziny, problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego i niszczenie mienia placówek. Rzadziej wymieniane były przemoc w rodzinie, kradzieże, przestępczość ujawniona, ucieczki z domu, autoagresja, czy udział w grupach negatywnych. W badanych placówkach nie wykryto przypadków dyskryminacji, ani wykorzystywania seksualnego.

Problem przemocy i agresji i jego diagnozowanie w szkołach

Jedno z pytań w ankiecie wystosowanej do szkół dotyczyło prowadzenia badań w środowisku uczniowskim pod kątem występowania problemów agresji i przemocy. Siedem z dziewięciu badanych placówek prowadziło badania służące diagnozowaniu środowiska uczniów pod kątem występowania przemocy i agresji. Jedna placówka nie prowadziła takich badań, a dane o agresywnych zachowaniach uczniów szkoła uzyskiwała przez obserwacje zachowań uczniów w trakcie zajęć przez wychowawców i innych nauczycieli, poprzez współpracę z kuratorami, pracownikami PCPR, Komisją Interdyscyplinarną ds. Przemocy w Rodzinie. Jednak placówka nie wykazała danych w tej kwestii.

Przeprowadzane badania diagnostyczne miały głównie formę ankiety, obserwacji oraz rozmów z uczniami. Wyniki przeprowadzonych badań ujawniły pojedyncze przypadki agresji uczniów. Następstwem ich ujawnienia było powiadamianie rodziców, prowadzenie rozmów z pedagogiem i wychowawcą z udziałem ucznia i rodziców, rozmowy z kuratorami, prowadzenie interwencji kryzysowych, odejmowanie punktów z zachowania, prowadzenie programów profilaktycznych w szkołach, monitorowanie zachowań uczniów stosujących przemoc i osób dotkniętych tym zjawiskiem.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Zwracano uwagę, iż należy dokładnie zdiagnozować problemy rodzin. Najczęściej podkreślano potrzebę szczegółowej diagnozy dotyczącej funkcjonowania rodziny z naciskiem na trudności wychowawcze w niej występujące, sytuację materialną rodzin, uzależnienia oraz przemoc i agresję. Wśród innych obszarów, które warto byłoby przebadać wymieniano: zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży, bezpieczeństwo dzieci i młodzieży oraz obowiązki rodziców wobec szkoły.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

W placówkach oświatowo-wychowawczych podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane są programy i kampanie profilaktyczne związane z profilaktyką uzależnień, profilaktyką przemocy, eliminowaniem zachowań agresywnych, promowaniem zdrowego stylu życia, kształtowaniem odpowiedzialności, dbania o środowisko naturalne a także sposobami radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Organizowane są pogadanki, prelekcje tematyczne oraz

konsultacje z uczniami i ich rodzicami. Prowadzone są spotkania ze specjalistami, w których mogą uczestniczyć zarówno uczniowie, jak i ich rodzice. Szkoły informują o możliwościach uzyskiwania pomocy i wskazują miejsca, w których można ją otrzymać.

Wszystkie przebadane placówki (9) prowadzą działania profilaktyczne z zakresu agresji i przemocy. Programy te realizowano poprzez tematyczne pogadanki na lekcjach wychowawczych, spotkania z policjantami („Odpowiedzialność prawna nieletnich”), warsztaty („Jak rozbroić agresję”; „Tolerancja”; „Postawy”), treningi zastępowania agresji, zajęcia socjoterapeutyczne, zajęcia prowadzone przez pedagoga („Co to jest agresja?”; „Jak się bronić”; „Jak rozwiązywać konflikty bez użycia przemocy”; „Co to jest tolerancja?”; „Cyberprzemoc i jej skutki”), spektakl profilaktyczno-edukacyjny „Strach ma wielkie oczy” (dot. uzależnień, agresji i przemocy), ćwiczenia bezpiecznych zachowań poprzez odgrywanie ról, akcje profilaktyczne („Bezpieczna Szkoła”).

Wobec uczniów stosujących przemoc oraz pochodzących z rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej szkoły stosują konsultacje psychoterapeutyczne, oferują warsztaty dla młodzieży, zajęcia socjoterapeutyczne, prowadzą terapie pedagogiczną, rozmowy indywidualne z wychowawcą, pedagogiem, psychologiem, spotkania z przedstawicielami policji, pedagodzy uczą jak rozwiązywać trudności bez użycia przemocy oraz kontaktują się z pracownikami OPS.

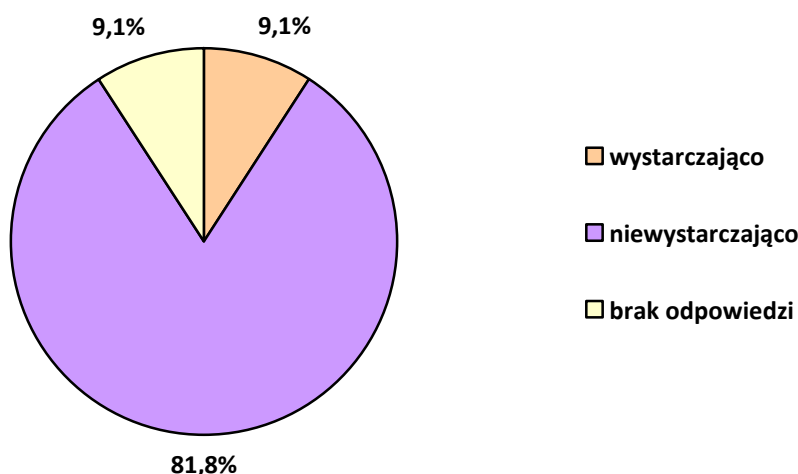
Wymienione wyżej działania szkoły proponują również rodzicom dotkniętym problemami przemocy. Dodatkowo informują i kierują do instytucji służących wsparciem w takich przypadkach, organizują terapie rodzinną z udziałem psychologa, zachęcają do sięgania po literaturę z zakresu agresji i przemocy, udostępniają internet. Pracownicy szkół zostali przeszkoleni z zakresu procedury działania tzw. „Niebieskiej Karty”.

Szkoły w zakresie przeciwdziałania przemocy i agresji oraz reagowania w przypadku ujawnienia takich sytuacji współpracują z instytucjami, do których należą m. in.: OPS, PCPR, KPP, PPP, GKRPA, Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Kuratorzy Sądowi, Sąd, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Ryszewku.

W szkołach, w których nie ma zatrudnionego psychologa deklarowana jest chęć współpracy z psychologiem. Podobnie jest w przypadku szkół, które nie nawiązywały dotychczas współpracy z wcześniej wymienionymi instytucjami i tak, część szkół chce nawiązać jeszcze współpracę z Komendą Powiatową Policji, Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, OPS. Jedna ze szkół deklaruje chęć nawiązania współpracy ze Stowarzyszeniem Wiosna (Szlachetna Paczka) oraz Klubem Abstynenta „KROKUS”.

W badaniu ankietowym dotyczącym problemów społecznych zapytano reprezentantów gminy Pyrzyce o ocenę działań wychowawczych, profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych do rodzin i dzieci. Procentowy rozkład uzyskanych odpowiedzi prezentuje zamieszczony wykres.

Wykres 25. Jak Pani / Pan ocenia realizowane w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne adresowane do rodzin i dzieci?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Respondenci nie zaznaczyli odpowiedzi wskazującej na dobry stopień realizacji działań wychowawczych, profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych do rodzin i dzieci. 81,8% badanych zaznaczyło, iż działania te nie są wystarczające, a tylko 9,1% odpowiedziało odmiennie. Kolejne 9,1% badanych nie udzieliło w tym zakresie odpowiedzi.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Według większości ankietowanych podejmowane w placówkach oświatowo-wychowawczych różnorodne działania należy rozszerzyć o organizowanie szkoleń dla rodziców, prelekcji i pogadanek z udziałem specjalistów, w tym lekarza; częstsze organizowanie spotkań z profilaktyki uzależnień z przedstawicielami „MONAR-u. Ponadto należy kontynuować dotychczas prowadzone programy, akcje i kampanie i rozszerzać świadomość społeczną istniejących zagrożeń i problemów. Niektórzy z badanych wskazali na potrzebę zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej. Z dziewięciu badanych placówek cztery nie widzą potrzeby prowadzenia innych, niż dotychczasowe działania profilaktyczno-naprawcze.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele ośmiu ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jednym przypadku nie określono stopnia tej współpracy, podano jednakże, iż współpraca z Radą Rodziców jest na dobrym poziomie. W jej ramach odbywają się zebrania, konsultacje indywidualne, wsparcie finansowe doraźnych remontów przez Radę Pedagogiczną, wsparcie finansowe ze strony Rady Pedagogicznej w wypadkach losowych uczniów, prenumerata czasopisma „Głos Pedagogiczny” finansowana przez Radę Pedagogiczną, współudział w organizowaniu spotkań ze specjalistami, pedagogizowanie rodziców, udostępnianie rodzicom literatury znajdującej się w bibliotece szkolnej. Rodzice aktywnie uczestniczą także w życiu szkoły, pomagając przy organizacji imprez, uroczystości, festynów i nagród szkolnych. Ankietowani odpowiadali także na pytanie o możliwość poprawienia istniejącej współpracy i wymieniali tutaj głównie zwiększenie frekwencji rodziców lub opiekunów na zebraniach szkolnych.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele wszystkich badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Ośrodki Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pyrzycki Dom Kultury, Ośrodek Sportu i Rekreacji, placówki opiekuńczo-wychowawcze, szkoły i przedszkola, pracodawców, Urząd Miasta i Gminy Pyrzyce, Starostwo Powiatowe, Sąd Rejonowy, Komendę Powiatową Policji, CARITAS, Sanepid oraz straż miejską i kuratorów sądowych.

Współpraca polega m.in. na wzajemnym wsparciu, udzielaniu pomocy socjalnej i materialnej, dofinansowaniu wypoczynku dzieci, pomocy w sytuacjach kryzysowych, pomocy w dożywianiu uczniów, prowadzeniu konsultacji, badań, diagnoz psychologiczno-pedagogicznych, realizowaniu pogadanek, szkoleń i warsztatów, wsparciu finansowym przez Urząd Miejski w Pyrzycach, wymianie informacji, pedagogizacji rodziców, ustaleniu wspólnego planu pracy nad rodziną, prowadzeniu zajęć profilaktycznych, jak również organizowaniu konkursów, spotkań, warsztatów dla młodzieży oraz festynów rodzinnych.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im wsparcia finansowego w postaci stypendiów (4 placówki), dożywiania uczniów (4 placówki), alternatywnych form spędzania czasu wolnego poza szkołą

(4 placówki), organizowania uczniom pomocy rzeczowej w postaci przyborów szkolnych (2 placówki). Ankietowani wskazali, więc głównie na potrzebę dalszego wspierania dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez zwiększenie pomocy socjalnej. Według badanych niezbędna jest również pomoc rodzinom poprzez zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa, organizowanie dla dzieci zajęć wyrównujących ich szanse z rówieśnikami, pomocy rodzinom w uzyskaniu zatrudnienia, a także organizowaniu wypoczynku letniego i zimowego dla uczniów. Respondenci podkreślili także potrzebę zapewnienia prawidłowej opieki nad dziećmi i poprawę zdolności wychowawczej rodzin.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na konieczność kontynuacji dotychczasowych działań, realizacji programów oświatowo-zdrowotnych, pedagogizacji rodziców, kształtowaniu postaw prozdrowotnych i właściwych postaw społecznych uczniów, prowadzenia konsultacji indywidualnych z rodzicami i ich dziećmi oraz wprowadzenia diagnozy sytuacji domowej dziecka, pomocy w postaci dożywiania oraz współpracy szkół z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i ich rodzin. Respondenci zwracali także uwagę na potrzebę zagospodarowania czasu wolnego uczniów poprzez poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych oraz organizowanie festynów i imprez środowiskowych. Wśród propozycji znalazła się też możliwość wprowadzenia wizyt domowych nauczycieli oraz organizowania spotkań mających na celu wymianę doświadczeń pomiędzy szkołami w radzeniu sobie z trudnościami pojawiającymi się w danej placówce.

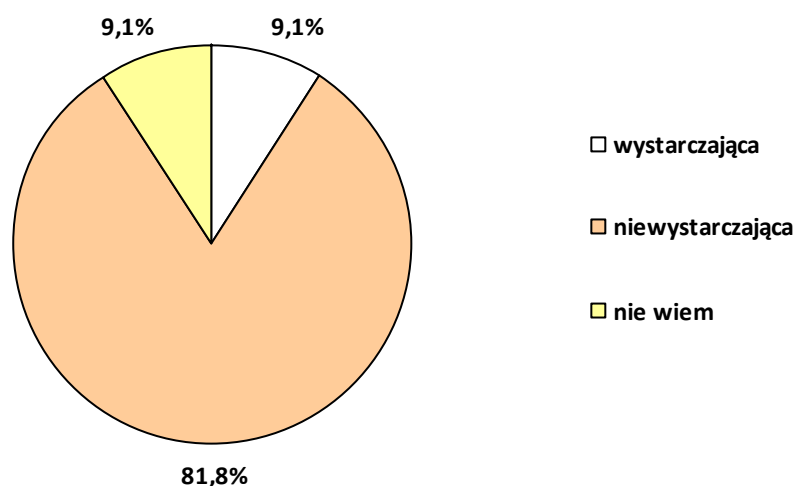
O wyrażenie swoich opinii na temat możliwości przyczynienia się do poprawy obecnej sytuacji dzieci i młodzieży w gminie poproszono przedstawicieli społeczności lokalnej, wśród których znaleźli się losowo wybrani mieszkańcy gminy oraz przedstawiciele samorządu i instytucji. Sześciu ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na tak sformułowane pytanie. Pozostali poprawy tej upatrywali m.in. w: dobrej współpracy wszystkich podmiotów kulturalno-edukacyjnych na terenie gminy Pyrzyce, działaniach mających na celu lepsze komunikowanie się społeczności oraz integracji lokalnej, poznawaniu lokalnego środowiska poprzez udział w imprezach społeczno-kulturalnych i sportowych, organizowaniu wyjazdów na takie imprezy, zasponsorowaniu wycieczki dla dzieci i młodzieży w celu integracji miasto-wieś, rozwoju kół zainteresowań w szkołach, prowadzeniu profilaktyki szkolnej

i rodzicielskiej (tworzenie grup wsparcia) oraz udostępnieniu nieodpłatnym siłowni, basenu, świetlic.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie w opinii społeczności lokalnej

O wyrażenie swoich opinii na temat obecnej organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie poproszono przedstawicieli społeczności lokalnej, wśród których znaleźli się losowo wybrani mieszkańcy gminy oraz przedstawiciele samorządu i instytucji gminnych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie, jako wystarczającą określiło łącznie 9,1% ankietowanych mieszkańców gminy. Za niewystarczającą uznało ją 81,8% respondentów. Natomiast pozostała część (9,1%) badanych nie umiała ustosunkować się do organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie Pyrzyce.

Ankietowanych zapytano również o propozycje w zakresie poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego. Wśród propozycji badanych pojawiły się odpowiedzi tj.:

- rozwinięcie sekcji tematycznych w Domu Kultury,
- organizowanie warsztatów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- organizowanie wycieczek rowerowych,
- organizowanie wyjść na basen,
- tworzenie młodzieżowych klubów,
- tworzenie dodatkowych kół zainteresowań głównie na terenach wiejskich,
- organizowanie występów młodzieży,
- wzrost aktywności społecznej mieszkańców gminy.

Ankietowani zauważyli, iż poszerzenie oferty dotyczącej spędzania czasu wolnego wymagałoby doposażenia świetlic, rozwinięcia infrastruktury sportowej (boisk do piłki nożnej i siatkowej) oraz pozyskiwania dodatkowych środków unijnych na integrację lokalną mieszkańców.

19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS-u, liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie z niemal 6,5 miliona, w 2010 roku do co najmniej 9,6 miliona w 2035 roku, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju. Struktura wiekowa ludności gminy Pyrzyce jest w pewnym sensie potwierdzeniem tej tendencji. W ostatnich latach ma tutaj miejsce wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym kurczeniu się populacji młodszych grup wiekowych. Dane szczegółowe zawiera poniższa tabela.

Tabela 42. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkańców gminy ogółem	19 280	19 177	19 040
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	3 069	3 229	3 373
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	15,92%	16,84%	17,72%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Z analizy danych statystycznych dotyczących sytuacji demograficznej gminy wynika, że systematycznie wzrasta udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności; w latach 2012-2014 wynosił on odpowiednio: 15,92%, 16,84% i 17,72%.

Należy także mieć na uwadze malejącą dzietność rodzin, a z drugiej strony wydłużający się średni okres życia. Stanowi to dobitne potwierdzenie procesu starzenia się społeczeństwa i jest bardzo niekorzystną przesłanką, a zarazem wyzwaniem dla służb i instytucji realizujących założenia polityki społecznej. Sytuacja ta wymaga ukierunkowania działań pomocowych w większym stopniu na potrzeby ludzi starszych, aby udzielać odpowiedniego do potrzeb wsparcia – materialnego bądź rzeczowego, ale także zapewnić dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz zorganizować różnorodne formy aktywizacji ruchowej, towarzyskiej i kulturalnej.

Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, należy oczekiwać, że problemy związane z wiekiem będą w kolejnych latach ulegać nasileniu. Osoby starsze są z reguły bardziej narażone na choroby. Wiąże się z tym problem występowania niepełnosprawności i uzależnienia od pomocy innych. Należy zauważyć, że wśród beneficjentów pomocy

społecznej, udzielanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach, w 2014 roku było 120 osób w wieku 61-70 lat oraz 62 osoby w wieku 71 lat i więcej. W ramach swojej działalności OPS świadczy także usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych, które pozbawione są opieki i pomocy ze strony rodziny. Usługi te polegają na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. Dane na temat tego rodzaju pomocy zawiera poniższa tabela.

Tabela 43. Usługi opiekuńcze przyznane przez OPS w latach 2012-2014

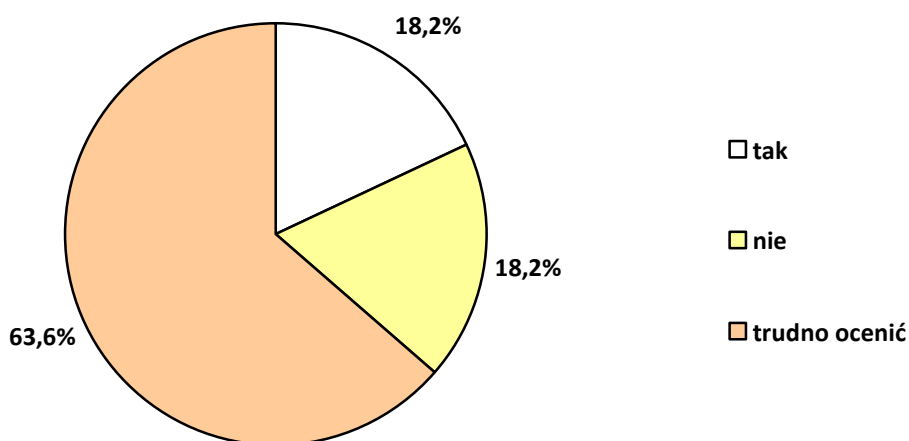
	2012	2013	2014
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	55	56	58
liczba osób w rodzinach	75	64	61

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zapytano mieszkańców gminy Pyrzyce o problemy, z jakimi borykają się osoby starsze w gminie. W odpowiedzi najczęściej wskazywano bariery architektoniczne i komunikacyjne w dostępie do urzędów i różnego rodzaju instytucji lokalnych, niską dostępność do usług w świadczonych przez służbę zdrowia, brak zorganizowanego czasu wolnego dla osób starszych – brak miejsc do spędzania czasu. Poza wymienionymi trudnościami ankietowani podawali także problemy tj.: problemy zdrowotne, samotność, trudna sytuacja materialna, brak cierpliwości społeczeństwa do nieporadności osób starszych.

W kolejnym pytaniu uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni o ocenę realizowanych w gminie działań adresowanych do osób starszych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 27. Czy Pani / Pan zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Badanie wykazało, iż 63,6% respondentów nie potrafi ocenić czy na terenie gminy Pyrzyce są podejmowane działania uwzględniające potrzeby osób starszych. Z kolei taka sama część ankietowanych (po 18,2%) uważa, iż takie działania są podejmowane, i że nie są one prowadzone.

Zaspokajanie potrzeb społecznych osób starszych z terenu gminy jest celem Stowarzyszenia Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Pyrzycach. Potrzeby osób starszych są jednak bardzo zróżnicowane i należy podjąć działania ukierunkowane na powstawanie jednostek wsparcia dziennego dla tej grupy społecznej.

20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu. Z uwagi na to, że, jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2002 roku w gminie Pyrzyce mieszkało ogółem 2 825 osób niepełnosprawnych. Było wśród nich 1 509 kobiet i 1 316 mężczyzn. W ramach ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w gminie odnotowano 2 469 osób niepełnosprawnych prawnie i 356 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin w gminie, korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach wynika, że w latach 2012-2014 niepełnosprawność była trzecim (zaraz po ubóstwie i bezrobociu) pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela

przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez OPS w latach 2012-2014.

Tabela 44. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin	328	340	312
liczba osób łącznie w rodzinach	680	689	642

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pырzycach.

Należy dodać, że w 2014 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Pырzycach wypłacił 731 świadczeń (na łączną wartość 55 720 zł) w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Warto w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pырzycach, dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) wydanych mieszkańcom gminy Pырzyce w latach 2012-2014. Z danych tych wynika, iż liczba wydanych w latach 2012-2014 orzeczeń systematycznie rosła a liczba poszczególnych stopni niepełnosprawności wahała się. Zauważalny jest jednak wzrost liczby orzeczeń o stopniu umiarkowanym w roku 2014 i spadek orzeczeń o stopniu lekkim. Dane w tym zakresie zawiera kolejna tabela.

Tabela 45. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014.
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy do lat 16	42	29	45
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy powyżej 16 roku życia	301	316	326
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	92	98	95
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	132	124	174
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	77	94	57

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pырzycach.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Pырzyce mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa (wraz z opiekunami), w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidację barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby osób niepełnosprawnych z gminy, które w latach 2012-2014 skorzystały z tego wsparcia.

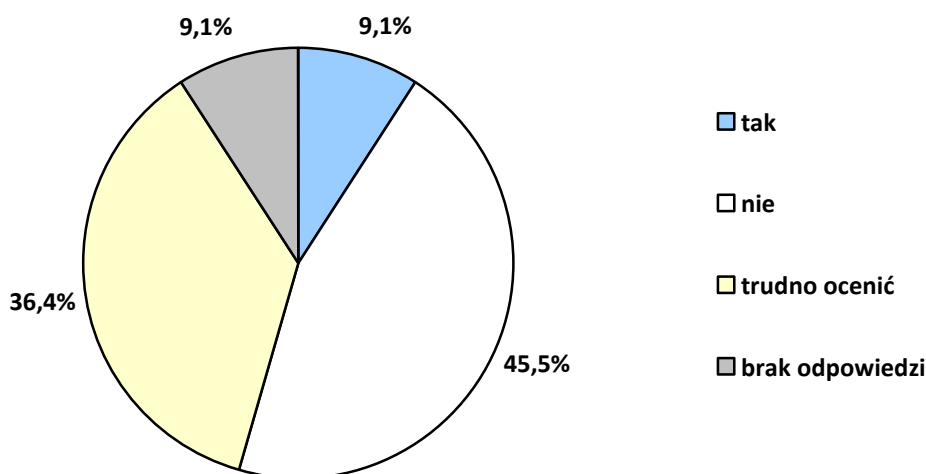
Tabela 46. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	21	-	-
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	345	275	382
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	22	-	-

Dane Powiatowego Centrum Pomocy w Pyrzycach.

W badaniu ankietowym skierowanym do reprezentantów gminy Pyrzyce postawiono ankietowanym pytanie o dostęp do usług rehabilitacyjnych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi prezentuje kolejny wykres.

Wykres 28. Czy Pani / Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych?

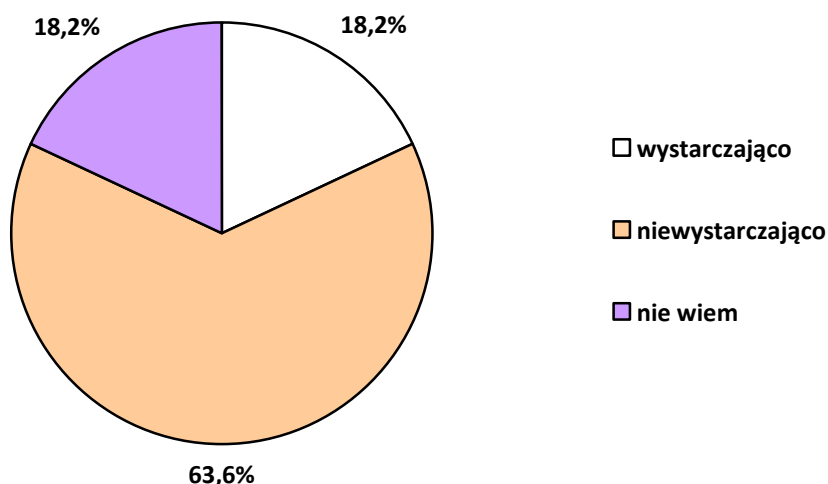

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Analiza wykresu wykazuje, iż 45,5% respondentów odpowiedziało, że rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi nie mają zapewnionego dostępu do usług rehabilitacyjnych, a 36,4% ankietowanych nie potrafiło ocenić tego dostępu. Tylko 9,1% badanych zaznaczyło, iż rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi zapewniany jest dostęp do rehabilitacji, jednak taki sam procent respondentów nie udzielił w tej kwestii odpowiedzi.

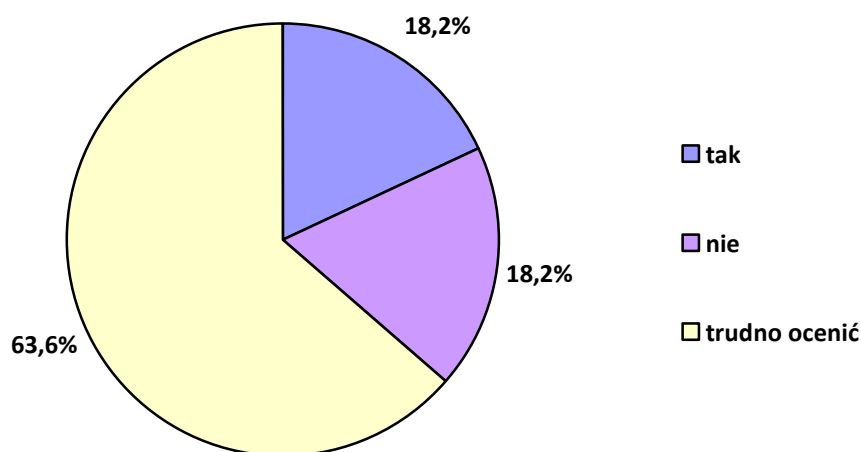
W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Pyrzyce kilka pytań, pozwalających uzyskać opinie na temat wsparcia udzielanego mieszkańcom gminy, którzy borykają się z problemami niepełnosprawności. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 29. Jak Pani / Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz osób niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 30. Czy Pani / Pana zdaniem gmina zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiedzi ankietowanych dotyczące oceny działań podejmowanych przez gminę na rzecz osób niepełnosprawnych zostały przez 18,2% za wystarczające, a kolejne 18,2% uznało je za niewystarczające, z kolei 63,6% badanych nie potrafiło udzielić w tym zakresie odpowiedzi.

Inaczej prezentują się wyniki odpowiedzi dotyczące wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi przez gminę: 63,6% ankietowanych miało kłopoty z oceną tego wsparcia, 18,2% badanych zaznaczyło, iż gmina takiego wsparcia nie udziela i tylko 18,2% respondentów odpowiedziało twierdząc, iż gmina udziela wsparcia dla takich rodzin.

Analizując wyniki badania nie można pominąć faktu, że znikomy odsetek respondentów ma świadomość o udzielanej przez gminę pomocy dla osób niepełnosprawnych. Pozostałe osoby nie zdają sobie sprawy z takich możliwości uzyskania

wsparcia. Można przypuszczać, że taka część populacji gminy nie ma żadnej orientacji w sytuacji osób niepełnosprawnych.

W skierowanym do mieszkańców gminy Pyrzyce badaniu pytano również o działania, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie. Ankietowani wymieniali tutaj takie rozwiązania jak: wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, pozyskiwanie środków na ich aktywizację społeczną, właściwe diagnozowanie potrzeb osób niepełnosprawnych i ich rodzin, możliwość uzyskania bezpłatnej pomocy prawnej, medycznej, psychologicznej; zainicjowanie integracji osób niepełnosprawnych z pełnosprawnymi, utworzenie dziennego domu samopomocy, przystosowania terenów miejskich (chodniki, podjazdy, windy) do potrzeb osób niepełnosprawnych, tak by mogły się one poruszać swobodniej i bezpieczniej. Szczególnie ważne dla ankietowanych jest zwiększenie dostępności urzędów dla osób niepełnosprawnych oraz pomoc indywidualna.

Problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin są w gminie na tyle istotne, że zauważa je większość mieszkańców. Jednocześnie tylko 2,9% uczestników badania zaliczyło osoby niepełnosprawne i ich rodziny do grup szczególnie zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a jednocześnie żaden z badanych nie wskazał problemów wynikające z niepełnosprawności wśród najbardziej uwidaczniających się problemów w gminie. Wpływa stąd wniosek, że osoby niepełnosprawne w gminie nie są izolowane, mogą liczyć na zrozumienie lokalnej społeczności i wsparcie instytucji pomocowych. Oferowanie dla nich wsparcie i podejmowane na ich rzecz działania nie są w pełni widoczne, dostępne i dostosowane do potrzeb.

Biorąc pod uwagę wszystkie dane dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych, zgromadzone na potrzeby tego opracowania diagnostycznego, trzeba zaliczyć tę kwestię do istotnych problemów społecznych. Problematyka niepełnosprawności nasuwa potrzebę modyfikacji usług oferowanych w ramach wsparcia przez działające na terenie gminy Pyrzyce placówki i instytucje. Badania ankietowe uwidaczniają także potrzebę uświadamiania społeczności lokalnej o istniejących rozwiązaniach prawnych, technologicznych, czy usługowych.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Heurystyka (z greckiego *heurisko* – znajduję) to umiejętność wykrywania nowych faktów oraz znajdowania związków między nimi. Analityczne metody heurystyczne polegają na rozwiązywaniu problemów badawczych poprzez wyszukiwanie istotnych informacji w drodze dyskusji i porządkowanie ich w celu odnalezienia łączących je związków.

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru, poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu z całego posiadanego zasobu informacji zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie. W przypadku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie, ubóstwo, bezdomność;
- rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie;
- zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• diagnozowanie problemu bezrobocia w gminie • stwarzanie warunków do rozwoju przedsiębiorczości przez samorząd • aktywizowanie bezrobotnych z gminy • prowadzenie działań służących aktywizacji osób bezrobotnych w gminie, w tym osób	• brak możliwości skorzystania przez osoby bezrobotne z gminy z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • brak możliwości skorzystania przez osoby bezdomne lub zagrożone bezdomnością w gminie z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz

- w wieku 45 lat i więcej • prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia w gminie wśród kobiet • realizowanie w gminie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem • prowadzenie działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej, mogących tworzyć nowe miejsca pracy • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • podejmowanie działań służących przeciwdziałaniu ubóstwu w gminie • podejmowanie działań służących ograniczeniu zjawisku dziedziczenia biedy w gminie • prowadzenie w gminie akcji charytatywnych na rzecz ubogich • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie • prowadzenie na terenie gminy działań na rzecz zapobiegania bezdomności • możliwość tworzenia mieszkań socjalnych w gminie.	• brak podejmowania działań wśród mieszkańców gminy uwrażliwiających na problemy osób ubogich
szanse	zagrożenia
• malejący poziom bezrobocia w gminie • wzrost samozatrudnienia wśród mieszkańców gminy • dostosowana do oczekiwań oferta działań aktywizujących osoby bezrobotne z terenu gminy • wystarczające rozpoznanie problemu bezrobocia w gminie • niewzrastająca liczba osób bezrobotnych w gminie, których nie udało się zaktywizować • malejący poziom bezrobocia w gminie wśród kobiet • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy, wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych • środki finansowe z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) przyczyniają się do ograniczenia bezrobocia w gminie • osoby bezrobotne korzystają z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych przyczyniając się do łagodzenia tego problemu	• niewystarczająca w stosunku do potrzeb gminy oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemem bezdomności • podmioty ekonomii społecznej nie spełniają roli aktywizacyjnej dla osób bezrobotnych z terenu gminy • niezmniejszająca się skala zjawiska dziedziczenia biedy w gminie • niewystarczające działania na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem w stosunku do potrzeb gminy

• włączanie się przez mieszkańców gminy w działania prowadzone na rzecz ubogich • niepostępujące zjawisko ubożenia mieszkańców gminy • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób ubogich • wystarczające rozpoznanie zjawiska bezdomności w gminie • wystarczające diagnozowanie problemu bezdomności na terenie gminy, uwidaczniające zapotrzebowanie na mieszkania socjalne	
---	--

Obszar RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• podejmowanie działań w zakresie prowadzenia analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego rodzinom wymagającym tej formy wsparcia • dysponowanie placówkami wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice) • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe w gminie • wychodzenie przez instytucje gminy do dzieci i młodzieży z ofertą spędzania czasu wolnego • możliwość skorzystania przez rodziny, dzieci i młodzież z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz • propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży w gminie • istnienie w gminie kadry przygotowanej do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie w gminie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • działanie na terenie gminy zespołów interdyscyplinarnych • zapewnienie osobom z gminy dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia poza terenem gminy	• brak własnego gminnego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy

• kierowanie sprawców przemocy w rodzinie z gminy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • udostępnianie informacji o możliwych formach pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie • prowadzenie w gminie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie	
szanse	zagrożenia
• wystarczające wsparcie rodzin w ramach asystentury rodzin • wystarczające wsparcie dla osób samotnie wychowujących dzieci na terenie gminy • możliwość skorzystania z oferty placówek wsparcia dziennego przez potrzebujące wsparcia dzieci i młodzież • odpowiadający potrzebom dostęp do opieki przedszkolnej w gminie • pozwalająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół sytuacja finansowa gminy • zaspokajająca oczekiwania uczniów i ich rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych w gminie • dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego w gminie • niewzrastająca liczba rodzin zgłaszających potrzebę wsparcia ze strony organizacji pozarządowych • zaangażowanie dzieci i młodzieży w działania wolontarystyczne • wystarczająca pod względem liczby i profesjonalizmu liczba osób pracujących w gminie z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • wpływanie na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie przez prowadzone w gminie poradnictwo i podejmowane interwencje • zmniejszanie się społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie	• nasilająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie • wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych • niezaspokajające potrzeb poradnictwo specjalistyczne udzielane rodzinom w gminie • zwiększająca się w gminie liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • zwiększająca się w gminie liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagająca umieszczenia w ośrodkach wsparcia • zwiększająca się w gminie liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • nasilająca się skala zjawiska przemocy w rodzinie

Obszar ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• zabezpieczanie przez gminę dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	• brak w gminie oddziału ginekologiczno-położniczego w Powiatowym Szpitalu w Pyrzycach

• podejmowanie działań na rzecz poszerzenia zakresu świadczeń medycznych w gminie • inicjowanie w gminie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • prowadzenie w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej na terenie gminy • kierowanie osób uzależnionych z gminy na leczenie odwykowe • prowadzenie w gminie działań edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych • diagnozowanie w gminie problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich • działanie lokalnych grup i instytucji świadczących wsparcie dla osób uzależnionych i współuzależnionych • istnienie w gminie kadry przygotowanej do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień • możliwość skorzystania przez mieszkańców gminy z oferty organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień • realizowanie w placówkach oświatowych na terenie gminy programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez jednostki gminne współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym (jak np. policja, prokuratura, sąd) i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie • realizowanie w gminie inwestycji mających na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze • zachęcanie mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczanie klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń	
--	--

szanse	zagrożenia
- wystarczający dostęp mieszkańców gminy do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii - wystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w gminie - wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy - wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy - zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej - wzrost świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych w gminie na temat zagrożeń uzależnieniami - objęcie pomocą grup i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych wszystkich osób z gminy zainteresowanych wsparciem - wystarczająca liczba osób pracujących w gminie z osobami uzależnionymi - wzrost świadomości dzieci i młodzieży z gminy na temat zagrożeń uzależnieniami - wzrost wśród dzieci i młodzieży w gminie świadomości negatywnego wpływu przestępczości na życie społeczne - korzystanie przez mieszkańców gminy z pomocy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień - widoczne efekty podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania i ograniczenia przestępczości - wzrost bezpieczeństwa na drogach oraz poczucia bezpieczeństwa na terenie gminy - angażowanie się przez mieszkańców gminy w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczanie klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń	- niezadowalające efekty działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych podejmowanych w gminie w obszarze uzależnień - niezadowalające rezultaty leczenia odwykowego z uzależnień

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
- analizowanie sytuacji demograficznej w gminie z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców - informowanie osób starszych z gminy o dostępnych formach pomocy - prowadzenie działań mających na celu wzmocnienie potencjału osób starszych	- brak podejmowanych działań w zakresie analizowania warunków codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie - brak funkcjonowania w gminie takich formy wsparcia osób starszych, jak: kluby seniora, domy dziennego pobytu - gmina nie wychodzi do osób starszych z

- dysponowanie przez gminę kadrą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze - zapewnianie osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsca w domach pomocy społecznej - uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych - stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej - podejmowanie w gminie działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi	- ofertą spędzania czasu wolnego - brak zaangażowania mieszkańców do prowadzenia działalności wolontarystycznej na rzecz osób starszych - brak możliwości korzystania przez osoby starsze z gminy z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz
szanse	zagrożenia
- wystarczająca wiedza osób starszych w gminie o dostępnych formach pomocy - zasoby gminy umożliwiające wzmocnienie potencjału osób starszych - możliwość uzyskania przez osoby starsze z gminy wsparcia ze strony rodzin - dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych - wystarczająca w stosunku do potrzeb osób starszych z gminy dostępność domów pomocy społecznej - zaspokajające potrzeby osób starszych z gminy możliwości kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej - dostosowana do potrzeb gminy oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób starszych - brak zgłaszanego zapotrzebowania na wolontariuszy dla osób starszych	- wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy - wymagające poprawy warunki codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie - wzrastająca w gminie liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych - brak możliwości korzystania przez mieszkańców gminy z form wsparcia, takich jak kluby seniora, domy dziennego pobytu - niedostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego w gminie

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
- prowadzenie monitoringu w zakresie liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy - informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy - dysponowanie przez gminę kadrą pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym - likwidowanie w gminie barier utrudniających	- brak w gminie w gminie domu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych - brak wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych wśród mieszkańców gminy

codzienne życie osobom niepełnosprawnym • prowadzenie działań w zakresie organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi z gminy • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych z gminy ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • prowadzenie działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej, mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • prowadzenie w gminie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne, grupy i klasy integracyjne) • prowadzenie wśród mieszkańców gminy działań zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych • informowanie przedsiębiorców z gminy o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • możliwość korzystania przez osoby niepełnosprawne w gminie z oferty organizacji pozarządowych działających na ich rzecz	
szanse	zagrożenia
• posiadanie przez osoby niepełnosprawne wystarczającej wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • zaspokajająca potrzeby osób niepełnosprawnych liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielającej wsparcia • wystarczający dostęp osób z zaburzeniami psychicznymi z gminy do specjalistycznych usług opiekuńczych • społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych z gminy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • istnienie w gminie podmiotów ekonomii społecznej, mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • posiadanie przez przedsiębiorców z gminy wystarczającej wiedzy o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • zasoby i możliwości gminy zaspokajające potrzeby w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych	• niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych z gminy do usług rehabilitacyjnych • niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych z gminy do domów dziennego pobytu • za długi okres oczekiwania na rehabilitację przez mieszkańców gminy

niepełnosprawnością - wzrastające w społeczności gminy przekonanie o potrzebie zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym - dostosowana do potrzeb gminy oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób niepełnosprawnych - mieszkańcy gminy nie zgłaszają zapotrzebowania na wolontariuszy pomagających osobom niepełnosprawnym	
--	--

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
- wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy - zauważanie potrzeb mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym - stwarzanie przez gminę możliwości realizacji społecznikowskich pasji mieszkańców - realizowanie na terenie gminy działań propagujących wiedzę o możliwościach podejmowania przez mieszkańców inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych - prowadzenie działań w zakresie wspierania przez gminę aktywności gospodarczej mieszkańców - stwarzanie przez gminę mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji - upowszechnianie w gminie wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej - pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej) - podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomocy społecznej w gminie poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego - realizowanie przedsięwzięć (np. projektów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej) umożliwiających mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie (m.in. szkolenia i kursy dla osób dorosłych lub uniwersytet III wieku) - podejmowanie na terenie gminy działań prowadzonych przez organizacje pozarządowe na rzecz łagodzenia i rozwiązywania	- niewystarczające zabezpieczenie finansowe realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w gminie - wskazane poszerzenie sieci placówek pomocy społecznej w gminie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców

problemów społecznych • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych • prowadzenie przez jednostki organizacyjne gminy działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu	
szanse	zagrożenia
• wpływ inicjatyw podejmowanych przez samorząd i instytucje gminy na wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • otwarcie społeczności lokalnej na kwestie integracji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu • wykazywanie aktywności społecznej przez mieszkańców gminy • dostateczna wiedza mieszkańców gminy o możliwościach podejmowania inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych • dostateczny dostęp mieszkańców do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej gminy • dostateczna wiedza mieszkańców gminy o dostępnych formach wsparcia z systemu pomocy społecznej • wzrastająca aktywność gospodarcza mieszkańców gminy • możliwość poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie • wystarczająca wiedza mieszkańców gminy o dostępnych formach uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych • wpływ działalności przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie • wpływ działalności organizacji pozarządowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie • zainteresowanie mieszkańców gminy różnymi formami działalności wolontarystycznej	• wzrastające w gminie zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • niewystarczające działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji gminnej kadry pomocy społecznej • niewystarczające środki finansowe na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy

22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy obejmowała kilkanaście zagadnień. Analiza **sytuacji demograficznej** wykazała, że w gminie spada liczba mieszkańców; maleje populacja dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, systematycznie rośnie natomiast liczba osób w najstarszej grupie wiekowej. Z tej tendencji wynika potrzeba zapewnienia coraz większej grupie ludzi starszych pomocy materialnej i rzeczowej, zapewnienia dostępu do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

W odniesieniu do **infrastruktury technicznej**, diagnoza pozwoliła stwierdzić, iż jest ona w gminie dość dobrze rozwinięta. W latach 2012-2014 zrealizowano w gminie m.in. takie inwestycje, jak: budowa ścieżki rowerowej na odcinku Pyrzyce ul. Ciepłownicza do granic gminy w miejscowości Brzesko; renowacja z częściową odbudową XIV wiecznych obwarowań miejskich w Pyrzycach na odcinku północno-zachodnim od Baszty Sowiej do Baszty Lodowej; termomodernizacja budynku publicznego Gimnazjum w Pyrzycach; remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Mielęcín; budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Giżyn. Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć infrastruktury drogowej. Przez jej obszar przebiega była droga krajowa nr 3, dwie drogi wojewódzkie (droga nr 122 oraz droga nr 106) 46 dróg powiatowych, 21 dróg gminnych oraz 701 dróg wewnętrznych. Na terenie gminy operatorzy sieci telekomunikacyjnych dokonują inwestycji i modernizacji sieci i urządzeń. Podmioty świadczące usługi komunikacyjne w gminie to: Agencja Turystyczno-Przewozowa MEWA-TUR Jan Tkaczuk, EMBUS oraz Paan-bus Sp. z o. o. W miejscowościach tj.: Okunica, Mielęcín, Żabów, Brzesk, Letnin komunikacja i transport są dobrze rozwinięte a mieszkańcy nie mają większych problemów z przemieszczaniem się dzięki istniejącej już sieci komunikacyjnej. Odmienne sytuacja prezentuje się w Giżynie i Nieborowie, gdzie mieszkańcy odczuwają trudności komunikacyjne. Analiza **sytuacji gospodarczej** wykazała, że użytki rolne zajmują ponad 85% powierzchni gminy, z czego grunty orne stanowią około 67% powierzchni gminy a 1,5% stanowią lasy. Gmina ma zdecydowanie charakter rolniczy. Na jej obszarze dominują gleby czarnoziemie należące do II klasy bonitacyjnej. Urodzajne ziemie sprzyjają bogatej na tych terenach roślinności oraz uprawie zbóż, buraków cukrowych, rzepaku. W latach 2012-2014 wśród podmiotów gospodarczych w gminie Pyrzyce dominowały podmioty zaliczające się do prywatnego sektora własności, wśród nich licznie reprezentowana była indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców. W analizowanym

okresie najwięcej indywidualnych podmiotów gospodarczych w gminie Pyrzyce zarejestrowanych było w 2013 r. natomiast w roku 2014 widoczny był ich znaczny spadek. W latach 2012-2014 w gminie Pyrzyce nie powstawały nowe zakłady pracy.

Co się tyczy **zasobów i warunków mieszkaniowych**, w latach 2012-2014 ogólna liczba mieszkań w gminie systematycznie wzrastała, zwiększała się liczba izb mieszkalnych i łączna powierzchnia użytkowa mieszkań. Powoli wzrastała również przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań. W roku 2012 było w gminie 339 mieszkań komunalnych, których liczba w latach 2013-2014 spadła do 316. Zmniejszyła się w tym okresie całkowita i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych. Jednocześnie zmniejszała się liczba osób zamieszkujących w tych mieszkaniach, dlatego wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na jedną osobę (od 14,67 m² w 2012 r., poprzez 15,41 m² w 2013 r., do 15,46 m² w 2014 r.). W analizowanym okresie w zasobach mieszkaniowych gminy było 7 mieszkań socjalnych, w których łącznie mieściło się 12 izb. Całkowita powierzchnia użytkowa wynosiła 157 m², a przeciętna powierzchnia przypadająca na jedną osobę z roku na rok zwiększała się, gdyż malała liczba osób zamieszkujących w tych mieszkaniach. W latach 2012-2014 w Gminie Pyrzyce nie oddano do użytku żadnego nowego budynku niemieszkalnego użyteczności publicznej

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacano dodatki mieszkaniowe. W latach 2012-2014 stopniowo pomniejszano pomoc dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej i mieszkaniowej, pomimo wzrostu zapotrzebowania mieszkańców na tego rodzaju wsparcie. Rośnie liczba rodzin wymagających pomocy instytucjonalnej przy utrzymaniu miejsca zamieszkania. Rodziny korzystające wcześniej z tego rodzaju wsparcia ubiegają się o nie po raz kolejny, co może świadczyć o tym, że trudności rodzin ubiegających się o dodatek mieszkaniowy nie są krótkotrwałe, lecz mają charakter przewlekły.

Analiza **zasobów edukacyjnych** gminy pozwoliła stwierdzić, iż na terenie gminy Pyrzyce w roku szkolnym 2013/2014 funkcjonowało 13 placówek oświatowo-wychowawczych; w tym 7 czynnych przedszkoli oraz 2 punkty przedszkolne, 6 szkół podstawowych, 5 szkół na poziomie gimnazjalnym, 3 szkoły na poziomie ponadgimnazjalnym, 1 szkoła artystyczna kształcąca na I° specjalizacji muzycznej. Spośród mieszkańców gminy, uczestniczących w badaniu ankietowym 36,4% respondentów uznało ofertę w zakresie opieki przedszkolnej za niewystarczającą, kolejne 36,4% oceniło ją pozytywnie; w tym 9,1% uznało tą ofertę za dobrą a 27,3% za wystarczającą. Pozostali ankietowani mieli trudności z oceną oferty opieki przedszkolnej z terenu gminy. Ogólna

ocena dostępu do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie wynikająca z badania wykazuje, iż 63,6% ankietowanych postrzega ten dostęp za wystarczający, a 27,3% uznało go za niewystarczający; a 9,1% badanych respondentów udzieliło odpowiedzi wskazującej na dobry dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie Pyrzyce. Z kolei w odpowiedzi na pytanie o placówki oświatowo-wychowawcze, których w gminie brakuje, uczestnicy badania wskazywali żłobki i przedszkola. Wyniki badania ankietowego wskazują, iż 45,5% respondentów dobrze ocenia bazę dydaktyczną i infrastrukturę szkół w gminie. Trudności w ocenie miało 27,3% badanych a 9,1% oceniło ją negatywnie. Badani wymieniali czynniki ograniczające prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży. Według badanych należą do nich: brak stabilizacji warunków bytowych, brak efektywnego zorganizowania czasu wolnego, eurosieroctwo, słaby dostęp do darmowych świetlic środowiskowych, zbyt mała liczba godzin wychowawczych w szkołach, brak profesjonalnych animatorów kultury i sportu, niedostateczna oferta edukacyjna, zły stan techniczny bazy rekreacyjno-sportowej, łatwy dostęp do używek (narkotyki, dopalacze, alkohol), brak przystosowania placów zabaw do potrzeb małych dzieci, ograniczony dostęp dzieci do bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych, kulturalnych i twórczych. Jeśli chodzi o **instytucje kultury**, działalność w gminie prowadzą: Pyrzycki Dom Kultury oraz Pyrzycka Biblioteka Publiczna. Pyrzycka Biblioteka Publiczna składa się z Biblioteki Głównej oraz 7 filii. Biblioteka Główna posiada wypożyczalnię, czytelnię dla dorosłych, wypożyczalnię i czytelnię dla dzieci i młodzieży oraz dział tradycji – „Muzeum Ziemi Pyrzyckiej”. W gminie znajduje się trzynaście świetlic świadczących ofertę spędzania czasu wolnego dla 260 osób. W działalność kulturalną angażują się także parafie i związki wyznaniowe tj.: Parafia rzymskokatolicka św. Ottona w Pyrzycach, Parafia rzymskokatolicka p.w. NMP Bolesnej w Pyrzycach, Parafia rzymskokatolicka NMP w Brzesku, Parafia rzymskokatolicka p.w. Jana Chrzciciela w Żabowie, Parafia rzymskokatolicka p.w. Nawiedzenia NMP w Mielęcinie, Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Wojciecha BM w Krzemlinie, Parafia rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia NMP w Ryszewku, Sala Królestwa Świadków Jehowy w Pyrzycach. Spośród uczestników badania ankietowego 54,5% uznało, że dostęp do placówek kultury w gminie jest niewystarczający; 27,3% określiło go jako wystarczający; 9,1% badanych nie umiało sprecyzować dostępu do tych placówek. Dostępność do placówek kultury, jako dobry zaznaczyło 9,1% respondentów. Badani wskazali, iż w gminie dostęp do placówek kulturalnych jest częściowo ograniczony. Ograniczenia te dotyczą zdaniem badanych: świetlic socjoterapeutycznych, świetlic wiejskich, basenu, placów zabaw i amfiteatru.

Co się tyczy **infrastruktury zdrowotnej**, mieszkańcy gminy Pyrzyce mają zapewnioną opiekę zdrowotną przez dwadzieścia zakładów opieki zdrowotnej, w tym dwa niepubliczne oraz 5 prywatnych gabinetów lekarskich. Na terenie gminy znajduje się 6 aptek i punktów aptecznych. Spośród uczestników badania ankietowego największa grupa (81,8%) oceniła dostępność placówek służby zdrowia w gminie jako niewystarczającą; 18,2% badanych uznało ją za wystarczającą. Wśród lekarzy specjalistów, których brakuje w gminie wymieniano: psychiatrę, neurologa, pulmonologa, pediatrę. Wskazywano także zapotrzebowanie na ortopedę, urologa, androloga, endokrynologa, okulistę, gastrologa, psychologa, lekarza rehabilitacji, alergologa, chirurga dziecięcego, stomatologa dziecięcego i lekarza medycyny estetycznej. Mieszkańcom gminy Pyrzyce zadano także pytanie, które pozwoliłoby zidentyfikować niezaspokojone potrzeby mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. Większość ankietowanych opowiedziała się za przywróceniem zlikwidowanych oddziałów szpitalnych; poza tym mieszkańcy wskazali na potrzebę zatrudnienia szerszej grupy specjalistów w szpitalu oraz prowadzenie programów profilaktyki zdrowotnej i wprowadzenie dni otwartych w szpitalu.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie jest stosunkowo dobrze rozwinięta. W gminie Pyrzyce znajduje się 26 obiektów sportowych i rekreacyjnych, do których zaliczają się: kompleks sportowo-rekreacyjny, hala widowiskowo-sportowa, boisko piłkarskie w Brzesku, dwa boiska piłkarskie w Żabowie, boisko piłkarskie w Nowielinie, Stróżewie, Obojnie i Turze, Zespół Boisk „Moje Boisko – Orlik 2012 w Krzemlinie, boisko do piłki nożnej w Nieborowie, niepełnowymiarowe boisko do piłki nożnej w Mielęcinie, Rzepnowie, Pyrzcach przy ul. Rycerza Przybora oraz ul. Rolnej; boisko do piłki nożnej i siatkowej w Okunicy, Brzezynie, Pstrowicach, sala gimnastyczna oraz salka do ćwiczeń przy Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi w Pyrzcach, sala gimnastyczna z magazynem sprzętu, szatniami, natryskami w Publicznym Gimnazjum w Pyrzcach, sala sportowa przy Szkole Podstawowej w Żabowie. Gmina Pyrzyce posiada także trzy tereny rekreacyjne. Gmina Pyrzyce ma dobrze rozwiniętą sieć organizacyjną na jej terenie działa wiele stowarzyszeń, związków, klubów, które angażują się w działalność sportową.

Spośród ankietowanych mieszkańców gminy łącznie 54,5% respondentów oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie jako niewystarczający, a 18,2% nie wie jaki jest dostęp do tych obiektów. Z kolei 18,2% ankietowanych odpowiedziało, iż jest on dobry a 9,1%, że jest wystarczający. Wśród deficytów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani wymieniali brak obiektów, takich jak: basen dla dzieci i dorosłych, kryty i otwarty, boiska do piłki nożnej i siatkowej na terenach wiejskich, stadion, kręgielnia, plac zabaw.

Walory przyrodniczo-krajoznawcze gminy, czyli czystość i dobry stan naturalnego środowiska są warunkami umożliwiającymi rozwój turystyki. Do atrakcji turystycznych gminy zaliczają się: bogactwo przyrody regionu, ukształtowanie terenu i krajobraz polodowcowy bogaty w liczne doliny z pięknymi zbiornikami wodnymi oraz wzniesienia będące naturalnymi punktami widokowymi. Gmina ma bogatą i ciekawą historię oraz wiele wartych zobaczenia obiektów świeckich i sakralnych. Ponadto na terenie gminy Pyrzyce znajdują się pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej. W mieście Pyrzyce znajdują się 4 parki miejskie: park im. Mariana Matysiaka, park im. błogosławionego Jana Pawła II, park z czołgiem przy ul. Adama Mickiewicza, park ze stawem złotej rybki przy ul. Staromiejskiej. Od 2012 r. w gminie znajdują się dwie mini tężnie spełniające zadanie inhalatorium, a woda czerpana jest w nich ze źródeł geotermalnych. W gminie są trzy obiekty zbiorowego zakwaterowania, oferujące łącznie 155 miejsc noclegowych.

Jeśli chodzi o stan **bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy** – czuwają nad nim Komisariat Policji oraz Straż Miejska w Pyrzycach. Według danych Posterunku Policji w Pyrzycach w okresie od 1.01.2014 do 31.12.2014 zgłoszono na terenie gminy 566 przestępstw. Wskaźnik zagrożenia przestępstwem (niezależnie od jego kategorii) na obszarach wiejskich w gminie Pyrzyce jest mniejszy, niż na obszarze miejskim. Wykrywalność przestępstw na obszarach miejskich i wiejskich jest równa 100% w przypadku przestępstw gospodarczych, uszczerbku na zdrowiu, prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości, łamania ustawy o narkomanii oraz bójek i pobić. Z kolei przestępstwa kryminalne, związane z uszkodzeniem mienia oraz kradzieże z włamaniem są lepiej wykrywalne na obszarach wiejskich, na obszarze miejskim większą wykrywalność mają same kradzieże. Na terenie gminy Pyrzyce Kuratorzy Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim sprawowali w roku 2014 łącznie 147 dozorów. W odpowiedzi na pytanie „Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?” najwięcej ankietowanych mieszkańców gminy (w sumie 54,5%) stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie. Odmiennej opinii wyraziło 18,2% badanych. Jednocześnie 9,1% badanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie a 18,2 % odpowiedziało, iż trudno im ocenić bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania. Jako działania, które należałoby podjąć w gminie w celu poprawy stanu bezpieczeństwa, ankietowani postulowali zwiększenie częstotliwości patroli i ich liczby w trakcie patrolu oraz monitoring ulic i osiedli a także ogradzanie placów zabaw. Jako działania, które należy podjąć dla poprawy stanu bezpieczeństwa na drogach, ścieżkach rowerowych, stadionach ankietowani podawali: zwiększenie oświetlenia nocnego w tych miejscach. W odpowiedzi na pytanie „Jakie działania należy podjąć w celu poprawy

bezpieczeństwa w ruchu drogowym?”, ankietowani najczęściej wymieniali: częstsze patrole policji na drogach, potrzebę zamontowania dodatkowej sygnalizacji świetlnej, potrzebę weryfikacji postawionych znaków drogowych, luster na niebezpiecznych skrzyżowaniach, naprawę nawierzchni dróg i poboczy, kształtowanie świadomości kierowców i respektowanie przez nich znaków drogowych oraz nieuchronność kary za wykroczenia i przestępstwa na drodze.

Szeroko rozumianą **pomoc społeczną** w gminie świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej, którego kadre w 2014 roku stanowiło 37 osób, w tym 9 pracowników socjalnych. Na 1 pracownika socjalnego przypadało 2 116 mieszkańców, co oznacza, że wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych został przekroczony a OPS dla danej liczby mieszkańców powinien zatrudnić jeszcze jednego pracownika socjalnego (nie był spełniony wskaźnik zatrudnienia: 1 pracownik socjalny na 2 tysiące mieszkańców). W wykonywaniu zadań OPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2012-2014 wahała się od 854 w roku 2012 przez 923 w roku 2013 do 880 w roku 2014. Udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy był najwyższy w 2013 roku (10,73%). W latach 2012-2014 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo a kolejną bezrobocie. Najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS w 2014 roku stanowiły rodziny ubogie, często zmagające się z bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Zdecydowanie najrzadziej OPS udzielał pomocy z powodu: trudności w przystosowaniu do życia po powrocie z zakładu karnego, w sytuacji kryzysowej, z powodu narkomanii, sieroctwa i przemocy w rodzinie.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc dla mieszkańców gminy zmieniała się. W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach przyznawał ponadto mieszkańcom świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Kwoty wydatkowane na realizację świadczeń rodzinnych w latach 2012-2014 wahały się. OPS wypłacał także świadczenia alimentacyjne, wydatki na ten cel największą wartość osiągnęły w roku 2013. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono na udzielanie

świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i pomocy w naturze, usług opiekuńczych, zasiłków okresowych i posiłków. W roku 2014 rodziny najczęściej korzystały z pomocy w formie: pieniężnej, pracy socjalnej, pomocy rzeczowej, usług opiekuńczych, poradnictwa specjalistycznego, specjalistycznych usług opiekuńczych a tylko jedna rodzina korzystała z pomocy poprzez sprawienie pogrzebu. W latach 2012-2014 OPS dofinansował lub pokrył koszty pobytu w domach pomocy społeczne łącznie dla 28 osób. W 2014 roku w Domach Pomocy Społecznej umieszczono 6 osób z terenu gminy Pyrzyce. Ośrodek Pomocy Społecznej w analizowanym okresie realizował także wiele innych inicjatyw na rzecz mieszkańców gminy.

Na infrastrukturę socjalną gminy Pyrzyce w roku 2014 składały się Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z jednostkami środowiskowymi i instytucjonalnymi. Do tych, które obok Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują w gminie Pyrzyce, należą: Dom Pomocy Społecznej w Pyrzycach z siedzibą w Żabowie, Środowiskowy Dom Samopomocy w Mielęcinie typu „A” i „B”, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii, Warsztat Terapii Zajęciowej, Spółdzielnia Socjalna „BRZOZA”, Spółdzielnia Socjalna ”POD KASZTANAMI”. Na poziomie powiatowym infrastrukturę polityki społecznej współtworzyły Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna mające swoją siedzibę w Pyrzycach. Mieszkańcy gminy korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą.

W 2014 roku na terenie gminy Pyrzyce funkcjonowało 58 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego („Wieloletni program współpracy Gminy Pyrzyce z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2011-2016”), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecania organizacjom realizacji zadań własnych gminy, dofinansowywania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego organizacji, konsultacji oraz organizowania wspólnych uroczystości. W gminie funkcjonowało 8 parafii, w tym 7 Kościoła rzymskokatolickiego. Przy parafii św. Ottona w Pyrzycach w 2014 r. działał Pyrzycki Oddział Caritas, Pyrzycki Oddział Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży oraz Koło Misyjne Dzieci. Większość parafii prowadziła działalność edukacyjno-opiekuńczą dla dzieci i młodzieży, działalność opiekuńczą dla osób starszych i chorych oraz stałą pomoc dla osób potrzebujących.

W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Pyrzyce przeprowadzono **badania ankietowe** wśród losowo wybranych mieszkańców gminy oraz osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. Do analizy przedłożono w sumie 11

wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie. Wśród problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali alkoholizm, ubóstwo i niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego. Ankietowani wskazali kategorie osób i grup, które są ich zdaniem najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym, uznając, że grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem, drugą grupą zagrożoną są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnienia i przemocy a w trzeciej kolejności wg ankietowanych zagrożone są osoby i rodziny dotknięte bezrobociem i dzieci z ubogich rodzin. W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowalająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: ograniczenie bezrobocia, zapobieganie bezdomności, przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii.

Odpowiadając na pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi, ankietowani podkreślali rolę właściwie zorganizowanej i przemyślanej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej wskazując na konieczność lepszego rozpoznania problemów w tych rodzinach. Wymieniali także potrzebę realizacji programów na rzecz rodzin przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze i zwiększenie liczby asystentów rodziny. Podawano także inne ułatwiające życie rozwiązania tj.: wprowadzenie Pyrzyckiej Karty Dużej Rodziny, ułatwienie dostępu do świetlic, zwiększenie dotacji na organizacje pozarządowe, prowadzenie bezpłatnego punktu pomocy prawnej, oferowanie pomocy w zakresie doradztwa zawodowego, rozwój mieszkalnictwa socjalnego i mieszkań komunalnych oraz wybudowanie Domu Samotnej Matki. Do instytucji mogących zniwelować istniejące problemy zaliczono: samorząd (Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe), Ośrodek Pomocy Społecznej, Komendę Powiatową Policji, Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną. Powiatowy Urząd Pracy, Klub Młodzieżowy, Ośrodek Wsparcia Rodziny.

Problemy na **rynku pracy** przyczyniają się do ubożenia ludności, a nawet prowadzą do wykluczenia społecznego. Analiza struktury bezrobocia w gminie wykazała, że w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w gminie zmniejszała się. Jednocześnie zmniejszał się udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. Wśród osób pozostających bez pracy w latach 2012-2013 większość stanowiły kobiety. W 2014 r. tendencja ta delikatnie się odwróciła a liczba kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych

w gminie zmniejszyła się. Pod względem struktury wiekowej bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w przedziałach wiekowych od 25 do 34 lat, kolejna była grupa od 35 do 44 lat, a trzecia w kolejności sytuowała się grupa bezrobotnych w wieku 18-24 lata. Analizując poziom bezrobocia pod względem okresu pozostawania bez pracy w gminie Pyrzyce dominowała grupa osób długotrwale bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, kolejna była grupa krótkotrwale bezrobotna w granicach od miesiąca do 3 miesięcy, jako trzecia usytuowała się grupa pozostająca bez pracy w granicach od roku do dwóch lat. Uwzględniając staż pracy bezrobotnymi najczęściej były osoby, które posiadające od roku do 5 lat doświadczenia, kolejna była grupa osób bez stażu pracy, a trzecia grupa posiadająca do roku doświadczenia. Pod względem poziomu wykształcenia bezrobotnymi były najczęściej osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym lub niższym oraz wykształceniem policealnym i średnim zawodowym.

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w przedziale wiekowym 25-34 lat, osób pozostających bez pracy długotrwale, powyżej 24 miesięcy, osób bez stażu pracy oraz osób z wykształceniem wyższym.

Przeprowadzone badanie ankietowe wykazało, że działania podejmowane na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, większość badanych oceniła, jako niewystarczające (90,9%), a tylko 9,1% jako wystarczające. 63,6% respondentów odpowiedziało, iż prowadzone działania nie uwzględniają potrzeb osób bezrobotnych, pozostałe 36,4% respondentów miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. Brak zatrudnienia w gminie Pyrzyce jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Pozostawanie bez pracy prowadzi do powstawania kolejnych problemów – radykalnie obniża się status materialny całej rodziny a długotrwale pozostawanie bez pracy naraża całe rodziny na eksmisję i problem bezdomności. Osobami bezdomnymi, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne. Bezdomność w gminie Pyrzyce jest coraz większym problemem, którego świadomi są zarówno pracownicy socjalni OPS w Pyrzycach, jak również ankietowani, którzy podkreślali rangę tego problemu w badaniu dotyczącym problemów lokalnych. W roku 2012 z pomocy z tytułu bezdomności skorzystało 48 rodzin, w 2013 r. z tego samego powodu pomoc uzyskało 39 rodzin, a w 2014 r. 41 rodzin. Zjawisko bezdomności w latach 2012-2014 wahało się i pomimo pozornego spadku liczby rodzin objętych pomocą z tego tytułu w roku 2013 liczba osób w rodzinach miała tendencję wzrostową w porównaniu do roku 2012. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym

bezdomnością z terenu gminy świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach. Gmina jednak nie posiada miejsc noclegowych, które mogłyby zapewnić bezdomnym schronienie. W 2014 r. w celu poprawy sytuacji życiowej osób bezdomnych udzielano pomocy w formie schronienia w placówkach mieszczących się na terenie innych gmin oraz świadczone pracę socjalną, pomoc finansową, rzeczową i poradnictwo specjalistyczne.

Skutecznie przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań, których inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Oprócz nich istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie pełnią OPS, Poradnia dla osób z problemami alkoholowymi, Klub Abstynenta „KROKUS”(dwie Grupy AA, Grupa AL-ANON) oraz Punkt Konsultacyjny. Działania profilaktyczne dotyczące uzależnień prowadzą też świetlice realizujące programy opiekuńczo-wychowawcze. Diagnoza **problemów uzależnień i przemocy w rodzinie** pozwala stwierdzić, że w latach 2012-2014 wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na walkę z alkoholizmem i narkomanią zwiększała się. Z kolei kwoty przeznaczone na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie ulegały wahaniom, przy czym w 2013 roku znacząco spadły w stosunku do roku poprzedniego, po czym ponownie wzrosły w 2014 roku. W latach 2012-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie zmniejszała się. Spadła też liczba przeprowadzonych kontroli. W analizowanym okresie liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz liczba pozytywnych opinii w sprawie owych zezwoleń wahała się. Negatywnych opinii w tej sprawie nie wydawano i nie podejmowano decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia. Analiza danych z badania ankietowego wykazała, że większość badanych słyszała o przypadkach przemocy, a 36,4% zna takie przypadki. Nikt z badanych nie zaznaczył odpowiedzi „nie znam takich przypadków”. W innym pytaniu ankietowani oceniali ryzyko nasilania się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy. Nikt z badanych nie udzielił odpowiedzi świadczącej o braku takiego ryzyka, nikt też nie odpowiedział „nie wiem”. Grupa 45,5% badanych odpowiedziała twierdząco, iż takie ryzyko w gminie istnieje, a 55,5% respondentów miało trudności z oceną tego ryzyka.

Badania ankietowe dotyczące **problemów równości płci** wykazały, że koncentrują się one głównie w obszarze zatrudnienia. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach w 2014 roku kobiety stanowiły większość wśród najlepiej wykształconych bezrobotnych z gminy. Ten stan rzeczy wskazuje na istnienie nierówności szans kobiet

i mężczyzn na lokalnym rynku pracy. Istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn, jako problem postrzega 61,9% ankietowanych. Zdaniem 90,5% respondentów bardziej zagrożony problemem nierówności szans są kobiety. Ankietowani wymienili grupy najbardziej narażone na dyskryminację ze względu na płeć tj.: osoby samotnie wychowujące dzieci, osoby o niskich kwalifikacjach, osoby bezrobotne i poszukujące pracy. Zdaniem 52,4% respondentów płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej. Jednak większość ankietowanych deklaruje, iż nie zna przypadków dyskryminacji ze względu na płeć z terenu gminy Pyrzyce. 19,0% ankietowanych zetknęło się z dyskryminacją wśród najbliższych. Problem dyskryminacji dostrzegło 23,8% badanych, z czego 14,3% respondentów oceniło ją jako średnią, a 9,5% jako niską. Samorząd gminy prowadzi działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ale te działania są znikome i trudne do określenia dla ankietowanych, większość respondentów (57,1%) nie jest w stanie ich ocenić, zaś 19,0% uważa, że takie działania w ogóle nie są w gminie prowadzone. Tylko 14,3% ankietowanych potwierdziło prowadzenie takich działań.

Analiza **sytuacji dziecka** w gminie wykazała, iż głównymi problemami dotyczącymi sytuacji dzieci są: eurosieroctwo, ubóstwo oraz niewydolność wychowawcza rodziców. Ankietowani wymieniali także dysfunkcje występujące w domach, odnoszące się głównie do nadużywania alkoholu przez rodziców i zaniedbywanie dzieci. Problemy najczęściej występujące w szkole i w domu rodzinnym to: sięganie przez uczniów po alkohol i papierosy, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, sięganie po narkotyki, zaniedbania uczniów przez rodziny, problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego i niszczenie mienia placówek. 81,8% badanych udzieliło odpowiedzi wskazującej, iż działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne adresowanych do rodzin i dzieci z terenu gminy są niewystarczające. Z kolei analiza potrzeb dzieci i młodzieży ukazała konieczność zapewnienia im wsparcia finansowego w postaci stypendiów, dożywiania uczniów, proponowania alternatywnych form spędzania czasu wolnego, organizowania uczniom pomocy rzeczowej. Według badanych niezbędna jest również pomoc rodzinom poprzez zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa, organizowanie dla dzieci zajęć wyrównujących ich szanse z rówieśnikami, pomoc rodzinom w uzyskaniu zatrudnienia, a także organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla uczniów. Respondenci podkreślili także potrzebę zapewnienia prawidłowej opieki nad dziećmi i poprawę zdolności wychowawczej rodzin. Dotychczasową organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie, jako wystarczającą określiło łącznie 9,1% ankietowanych mieszkańców gminy, zaś jako niewystarczającą uznało ją 81,8% respondentów. Wśród propozycji z zakresu poszerzenia oferty spędzania czasu

wolnego badanych postulowano: rozwinięcie sekcji tematycznych w Domu Kultury, organizowanie warsztatów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, organizowanie wycieczek rowerowych, organizowanie wyjść na basen, tworzenie młodzieżowych klubów, tworzenie dodatkowych kół zainteresowań głównie na terenach wiejskich, organizowanie występów młodzieży, wzrost aktywności społecznej mieszkańców gminy. Ankietowani zauważyli, iż poszerzenie oferty dotyczącej spędzania czasu wolnego wymagałoby doposażenia świetlic, rozwinięcia infrastruktury sportowej oraz pozyskiwania dodatkowych środków unijnych na integrację lokalną.

W ostatnich latach w gminie wzrasta liczba **osób starszych** przy jednoczesnym kurczeniu się populacji młodszych grup wiekowych. Osoby starsze są bardziej narażone na choroby i niepełnosprawność, z czym wiąże się narastający problem konieczności zapewnienia dla nich właściwej opieki. Wśród beneficjentów pomocy społecznej, udzielanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach, w 2014 roku było 120 osób w wieku 61-70 lat oraz 62 osoby w wieku 71 lat i więcej. W ramach swojej działalności OPS świadczy także usługi opiekuńcze, polegające na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zapytano mieszkańców gminy Pyrzyce o problemy, z jakimi borykają się osoby starsze w gminie. W odpowiedzi najczęściej wskazywano bariery architektoniczne i komunikacyjne w dostępie do urzędów i różnego rodzaju instytucji, niską dostępność do usług z zakresu służby zdrowia, brak propozycji spędzania zorganizowanego czasu wolnego dla osób starszych. Poza wymienionymi trudnościami ankietowani wymieniali także problemy zdrowotne, samotność, trudną sytuację materialną oraz brak ciepłości społeczeństwa do nieporadności osób starszych. Zaspokajanie potrzeb społecznych osób starszych z terenu gminy jest celem Stowarzyszenia Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Potrzeby osób starszych są jednak bardzo zróżnicowane i należy podjąć działania ukierunkowane na powstawanie jednostek wsparcia dziennego. Oceniając realizowane w gminie działania adresowane do osób starszych ankietowani najczęściej odpowiadali, iż nie potrafią ocenić, czy na terenie gminy Pyrzyce są podejmowane działania uwzględniające potrzeby osób starszych. Z kolei taka sama część ankietowanych (po 18,2%) uważa, że takie działania są podejmowane, i że gmina nie podejmuje takich działań.

Analiza sytuacji **osób niepełnosprawnych** pozwoliła stwierdzić, że w latach 2012-2014 niepełnosprawność była trzecim pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Liczba wydanych w tych latach orzeczeń

systematycznie rosła a liczba wydawanych poszczególnych stopni niepełnosprawności wahała się w tym okresie. Zauważalny był jednak wzrost liczby orzeczeń o stopniu umiarkowanym w roku 2014 i zmniejszenie liczby orzeczeń o stopniu lekkim. Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Pyrzyce korzystają ze wsparcia udzielanego przez PCPR w Pyrzycach, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się. W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy kilka pytań, pozwalających uzyskać opinie na temat wsparcia udzielanego mieszkańcom gminy, borykającym się z problemem niepełnosprawności. Większość badanych miało trudności w ocenie działań podejmowanych na terenie gminy na rzecz niepełnosprawnych (63,6% badanych). Inaczej przedstawiają się wyniki odpowiedzi dotyczące wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi: 36,4% ankietowanych miało kłopoty z oceną tego wsparcia, 45,5% badanych zaznaczyło, iż gmina takiego wsparcia nie udziela i tylko 9,1% respondentów odpowiedziało, iż gmina udziela wsparcia dla takich rodzin. Analiza wyników badania pozwala dostrzec, że znikomy odsetek respondentów ma świadomość o udzielanej przez gminę pomocy dla osób niepełnosprawnych. Pozostałe osoby nie zdają sobie sprawy z możliwości uzyskania wsparcia, które w rzeczywistości oprócz jednostek samorządowych świadczą także organizacje pozarządowe. Osoby niepełnosprawne w gminie nie są izolowane i mogą liczyć na zrozumienie lokalnej społeczności. Oferowana dla nich pomoc jest jednak słabo widoczna i niedostosowana do potrzeb. Problematyka niepełnosprawności w gminie Pyrzyce nasuwa potrzebę modyfikacji usług oferowanych w ramach wsparcia przez działające na terenie gminy instytucje. W kwestii dostępu do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie badania wykazały, że 18,2% respondentów uważa, iż rodziny borykające się z problemem niepełnosprawności nie mają zapewnionego dostępu do usług rehabilitacyjnych, a 63,6% ankietowanych nie potrafi tego dostępu w ogóle ocenić. Tylko 18,2% badanych dostrzegło, że rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi zapewniany jest dostęp do rehabilitacji. W celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie należy prowadzić działania ukierunkowane na indywidualne potrzeby osób niepełnosprawnych oraz zwiększyć dostosowanie urzędów do potrzeb osób niepełnosprawnych. Badania ankietowe uwidaczniają także potrzebę uświadamiania społeczności lokalnej o istniejących rozwiązaniach prawnych, technologicznych oraz usługowych.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy Pырzyce na lata 2016-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

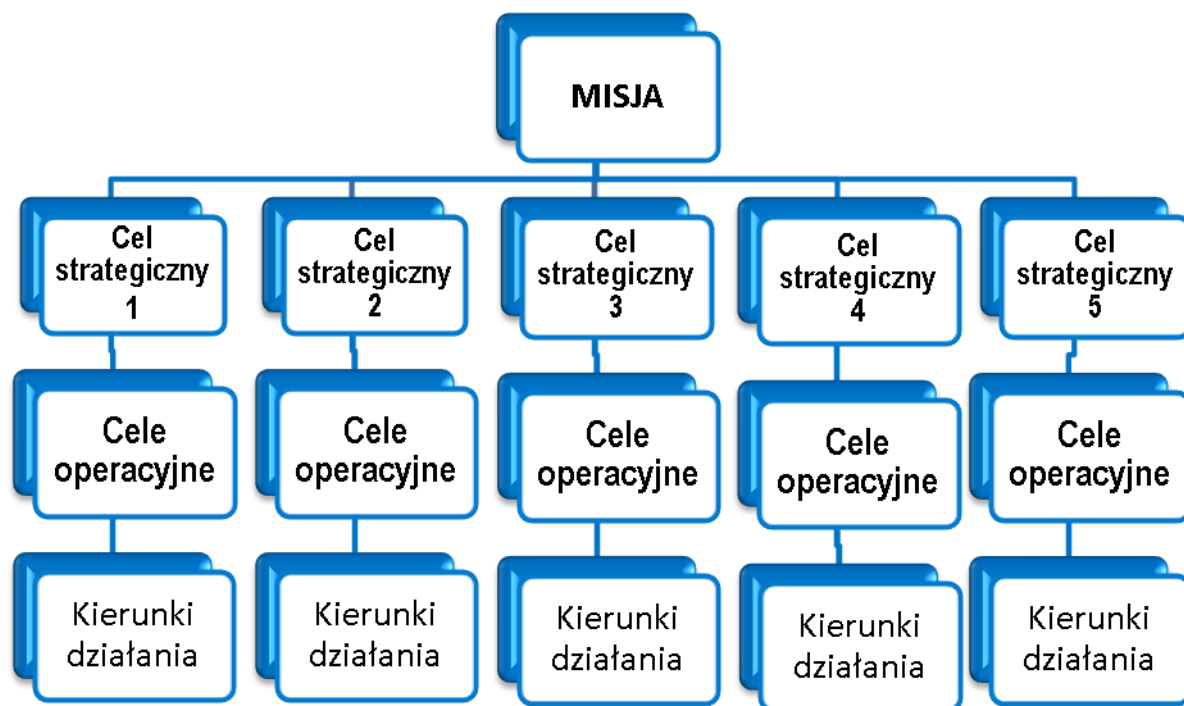
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pyrzyce na lata 2016-2020, jest następująca:

**Gmina Pyrzyce zaspokaja potrzeby mieszkańców,
dąży do ich integracji, stwarza możliwości rozwoju
i skutecznie przeciwdziała problemom społecznym**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Związek misji z celami strategii i wyznaczonymi kierunkami działań przedstawia poniższy diagram.

Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie osobom ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
2. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz ograniczanie dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy
3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
3. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
4. Wsparcie osób i rodzin ubogich pracą socjalną.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich.
6. Rozwój w gminie zasobów mieszkań socjalnych.
7. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach.
2. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez OPS.
3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi.
4. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci, uwzględnianie równości płci w podejmowanych działaniach na rzecz osób bezrobotnych; opracowanie i realizacja lub współudział w realizacji projektów i akcji informacyjnych na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy.

5. Promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów.
6. Wspieranie rozwoju w gminie podmiotów ekonomii społecznej.
7. Wznowienie działalności Klubu Integracji Społecznej.
8. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
3. Kierowanie osób bezdomnych do ośrodków dla bezdomnych.
4. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, placówki opiekuńczo-wychowawcze w tym świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Pyrzycach, placówki oświatowe, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną,
 - liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
 - liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,
 - wielkość stopy bezrobocia,
 - liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
 - liczba nowych inwestorów,
 - liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
 - liczba mieszkań socjalnych w gminie,
 - liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.
-

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
 - zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
 - zwiększenia liczby miejsc pracy,
 - spadku liczby osób bezrobotnych,
 - wzrostu liczby podmiotów gospodarczych,
 - zabezpieczenia schronienia osobom bezdomnym.
-

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
3. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
4. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników OPS-u i placówek oświatowych. .
2. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
3. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych i prowadzenie w większym zakresie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
4. Zatrudnianie, adekwatnie do potrzeb, asystentów rodziny oraz organizowanie szkoleń i projektów dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
5. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej).
6. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych.
2. Ułatwienie dostępu do specjalistów (psychiatra dziecięcy, psycholog).
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych.

4. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez prowadzenie klas integracyjnych i nauczania indywidualnego.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.
6. Rozszerzenie oferty wsparcia w świetlicach środowiskowych.
7. Organizowanie zbiórki artykułów szkolnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Kontynuowanie działalności funkcjonujących w gminie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień.
5. Kontynuowanie działalności przez Zespół Interdyscyplinarny, podnoszenie kwalifikacji przez specjalistów w tematyce przemocy.
6. Utworzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy.
7. Ułatwienie dostępu do programów korekcyjnych dla sprawców przemocy.
8. Zapewnienie, w razie potrzeby, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz dostępu do lekarzy specjalistów .

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie zawierają: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki służby zdrowia, placówki opiekuńczo-wychowawcze, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny,
- liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,

- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej,
- liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba uczniów uczęszczających do klas integracyjnych,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
 - poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
 - zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
 - podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
 - zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
 - zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
 - poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
 - zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
 - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
 - poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia.
-

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
3. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych.
5. Realizacja projektów aktywizujących dla seniorów.
6. Podejmowanie współpracy z kościołem oraz z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych, rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych, w tym poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
7. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami niepełnosprawnymi.
3. Zintensyfikowanie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych.
8. Utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Utworzenie grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.
6. Prowadzenie działań mających na celu uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy osób niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, placówki służby zdrowia, placówki kultury, oświatowe, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
 - liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane OPS-u oraz PCPR-u),
 - liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
 - liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
 - liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
 - liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.
-

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
 - podniesienia jakości świadczonych usług,
 - podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.
-

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa w gminie przez Policję i Straż Miejską.
3. Podejmowanie przez jednostki gminy i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadlokalnym, Policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
5. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. remont dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół, działania edukacyjne.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
 - poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
 - zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.
-

Cel strategiczny 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej w gminie poprzez zwiększenie nakładu finansowego na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.
2. Działania promocyjne propagujące zmianę wizerunku pomocy społecznej i rozpowszechniające jej działalność.
3. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez zamieszczanie informacji dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej np. na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy i Ośrodka Pomocy Społecznej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Inicjowanie działalności w gminie nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej (także o zasięgu ponadlokalnym).
3. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.
4. Opracowywanie i realizowanie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji mieszkańców gminy, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy Unii Europejskiej.
5. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
6. Propagowanie idei pomocy innym oraz pozyskiwanie darczyńców w celu możliwości jej realizacji.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Program Współpracy Gminy Pyrzyce z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy i wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
 - liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie, zajmujących się zagadnieniami z zakresu polityki społecznej,
 - liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
 - liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
 - liczba opracowanych i zrealizowanych projektów,
 - liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych.
-

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,

- zwiększenia jakości świadczonych usług,
 - zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej.
 - zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych.
-

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pyrzyce na lata 2016-2020 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach. Działania te będą podejmowane zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. RAMY FINANSOWE

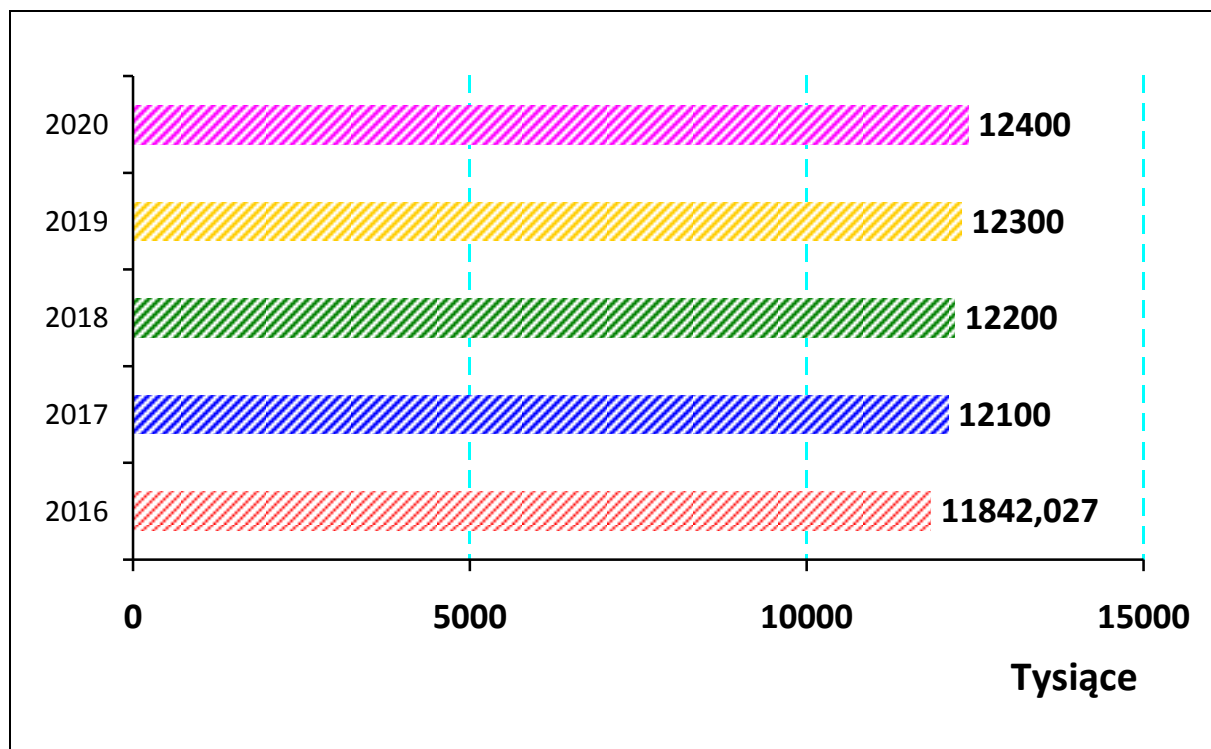
Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 podpunkt c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 45. Ramy finansowe Strategii w latach 2016-2020

szacunkowa wielkość wydatków (w złotych) w latach:				
2016	2017	2018	2019	2020
11.842.027	12.100.000	12.200.000	12.300.00	12.400.000

Poniżej przedstawiono wykres prezentujący skalę wydatków zaplanowanych w ramach finansowych Strategii.

Wykres 32. Szacunkowa wielkość wydatków (w tys. zł) w poszczególnych latach

4. PROGRAMY I PROJEKTY

Na zwiększenie skuteczności realizacji celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpływ mają również programy i projekty wpisujące się w zaplanowane działania. Programy i projekty mogą być realizowane w różnej perspektywie czasowej w zależności od ich charakteru.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pырzyce na lata 2016-2020 będzie realizowana m.in. poprzez poniżej wymienione programy:

UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pырzyce na lata 2016-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPISY

1. SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014.....	21
Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014.....	22
Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014.....	22
Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2014 roku	23
Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	25
Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej w gminie wg rejestru REGON w latach 2012-2014	26
Tabela 7. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2012-2014	26
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014.....	26
Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014.....	28
Tabela 10. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2013/2014.....	30
Tabela 11. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2014 r.	36
Tabela 12. Obiekty zbiorowego zakwaterowania w gminie w 2014 r.....	40
Tabela 13. Stan zatrudnienia w OPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku	43
Tabela 14. Wykształcenie kadry OPS -oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 roku.....	44
Tabela 15. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2012-2014	45
Tabela 16. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014	46
Tabela 17. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2014 roku	46
Tabela 18. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2014 roku.....	46
Tabela 19. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014.....	47
Tabela 20. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2012-2014	49
Tabela 21. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2012-2014	51
Tabela 22. Asystenci rodziny w gminie w latach 2012-2014.....	52
Tabela 23. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2012-2014	52
Tabela 24. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 r.	52
Tabela 25. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2013 r.	53
Tabela 26. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2014 r.	53
Tabela 27. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014	54
Tabela 28. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012-2014.....	58
Tabela 29. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy	60
Tabela 30. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku	61
Tabela 31. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2014 roku	63
Tabela 32. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014.....	68

Tabela 33. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014	69
Tabela 34. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia.....	69
Tabela 35. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	75
Tabela 36. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2012-2014 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	76
Tabela 37. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKРPA w latach 2012-2014 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	76
Tabela 38. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, które funkcjonowały na terenie gminy w 2014 r.....	78
Tabela 39. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2012-2014	81
Tabela 40. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014.....	81
Tabela 41. Problemy występujące w środowisku przedszkolnym, szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych.....	90
Tabela 42. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2012-2014	97
Tabela 43. Usługi opiekuńcze przyznane przez OPS w latach 2012-2014.....	98
Tabela 44. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014	100
Tabela 45. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2012-2014	100
Tabela 46. Wsparcie udzielone przez PCРR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2012-2014	101

2. SPIS DIAGRAMÓW I WYKRESÓW

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii	6
Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań.....	128
Wykres 1. W jaki sposób istniejąca oferta w zakresie opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?	31
Wykres 2. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?	33
Wykres 3. Jak Pan / Pani ocenia stan bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół w gminie?	34
Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek kultury w gminie?	34
Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?	36
Wykres 6. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?	40
Wykres 7. Czy czuje się Pani / Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	42
Wykres 8. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w gminie?	65
Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym	66
Wykres 10. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?	67
Wykres 11. Jak Pan / Pani ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	71
Wykres 12. Czy Pana / Pani zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób bezrobotnych?	71
Wykres 13. Jakie problemy ograniczają w największym stopniu prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie?	72
Wykres 14. Czy Pani / Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	79
Wykres 15. Czy Pani / Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	79
Wykres 16. Czy postrzega Pani / Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?	82
Wykres 17. Kto jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn w gminie?	83
Wykres 18. Kto jest najbardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć w gminie?	83
Wykres 19. Czy Pani / Pana zdaniem płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej?	84
Wykres 20. Czy zna Pani / Pan przypadki dyskryminacji ze względu na płeć w gminie?	85
Wykres 21. Czy Panią / Pana lub członka rodziny dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć?	85
Wykres 22. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, jaka jest jego skala?	86
Wykres 23. Czy w gminie są prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?	86
Wykres 24. Jeżeli są prowadzone, to jak Pan(-i) ocenia prowadzone w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?	87

Wykres 25. Jak Pani / Pan ocenia realizowane w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne adresowane do rodzin i dzieci?	93
Wykres 26. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?	96
Wykres 27. Czy Pani / Pan zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?.....	98
Wykres 28. Czy Pani / Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych?	101
Wykres 29. Jak Pani / Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz osób niepełnosprawnych?.....	102
Wykres 30. Czy Pani / Pana zdaniem gmina zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi?	102